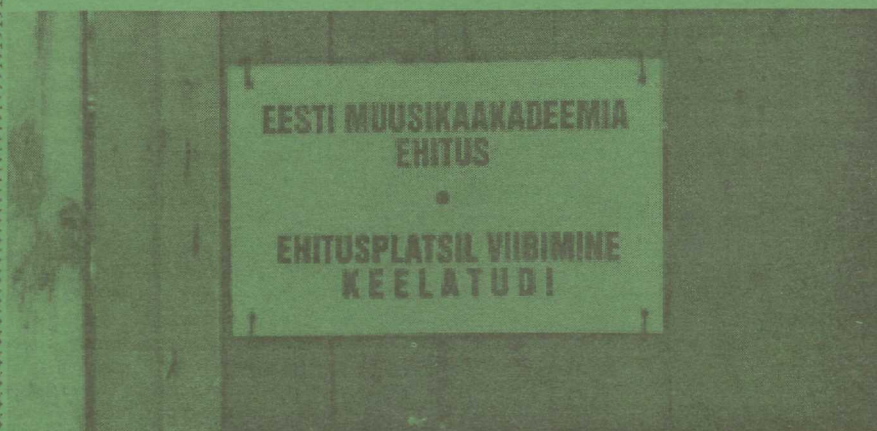

Muusikaleht

Nr. 2
Veebruar
1996
Hind 6.-

Keelust on üle astutud

Varem põhjendasid naljamehed seisakut EMA uue hoone ehitamisel mitte ainult rahapuudusega, millest lehtedes palju kirjutati, vaid ka kummaliste siltidega ehitusplatsi plankudel. Nüüd on keelust üle astutud ja töö käib. Haldusprorektor **Tonio Tamra** selgitab:

"2. veebruaril istusime seal soojaks koos: EMA rektoraat, Tallinna Linna Munitsipaalehitusettevõtte ja töö teostaja AS FACIO juhtkond. Tore oli olla üha kerkivate kvaliteetsete telliskivide virnade keskel, millega meid varustab Aseri tehase uus liin. Ehitaja tutvustas meile graafikut, kuidas kõige otstarbekamalt kasutada seda ligi 6 miljonit krooni, mille mullu meile eraldatud saime kätte alles vana aasta viimase tööpäeva õhtupoolikul. Otsustasime töö kontrolli all hoidmiseks kohtuda iga kahe nädala tagant. Loodame, et graafikut ei löö enam segi tööd häirivad ja kallimaks tegevad külmad.

Pidasime plaani ka selle üle, kuidas ära kasutada tänavuseks meie ehituseks Riigikogu poolt eraldatud 14 miljonit ja tegutseda edaspidi. Leidsime olevat mõistliku maja pärast katuse alla viimist lõpuni ehitada järk-järgult, alustades Tatari tänava poolsest otsast. Ning kui see osa valmis ja sisustatud, alustada

seal ka kohe õppetööd. Nii tahame vältida olukorda, et juba valmisehitatud, kuid kasutamatult seisva majaosad hakkavad lagunema ja nõuavad remonti.

Meie täpsustatud projekt on tehnilis-majanduslikult väga põhjalikult läbi mõeldud. Me püüame kulutada mitte kroonigi rohkem maksumaksjate raha, kui on muusikaakadeemia kvaliteetseks tööks hädapärast vaja. Muide, Rahandusministeerium saatis selle projekti Soome ekspertiisi ja sealsed spetsialistid tulid, kulutuste ökonoomsust silmas pidades, samasugusele järeldusele, kui olid tulnud Eesti projekteerijad. Ainukest nende soovitus kokkuhoiuks - koridoride edasise kitsakstegemise kaudu - ei saa me arvestada, sest siis poleks võimalik neis enam liigutada tiibklavereid.

Täname kõiki muusikakollektiive üle Eesti, kes on oma kontsertide tulud meie ehituse arvele kandnud või meid mingil muul viisil toetanud. Lubame omalt poolt neile tulevikus kasulik olla nii palju, kui me suudame. Uus hoone ei tule mitte ainult muusika õpetamise, vaid ka täiendõpetamise keskus."

Kirja pani
Herbert Vainu

Veel numbris

Kas Estonia Teater ja ERSO täidavad oma rahvusvahelist missiooni?

Muusikaelu Pärnus ja Järvamaal

Uued laulud naiskooridele —

Eesti nüüdiselu kajastus

Kitarripäevad

T. Kaljuste dirigeerib sümfooniaorkestrit

Eesti lõõtspill on ainulaadne

Tähtpäevad on RUDOLF JÕKSIL,

KALJO RAIDIL ja RAIMUND

ALANGOL

Inglisekeelne muusika-kirjandus Tallinna

kaupluses

Kandiline CD

Sibelius ja Läti

Puccini noorus

Kiri Austraaliast

Ristsõna

PÄRNU VALMISTUB SAAMA SUVEPEALINNAKS

Pärnu muusikaelus sel hooajal toimuvast ja plaanitavast nõustus ülevaadet andma Linna Kultuuriosakonna juhataja **Andrus Haugas**.

A. Haugas, taustaks kultuuriosakonna hoone

Kas Linnaorkester on see nn. suur vereringe, mis ilmestab, kujundab Pärnu muusikaelu?

See on tõesti nii. Ta on meil olemas varsti juba 2 aastat. Tema loomise eest võideldes oli eesmärgiks suurendada professionaalsete muusikute kogukonda linnas, tekitada muusikaõppeasutuste lõpetanutel soovi tulla Pärnu tööle, samuti erialaseid "omainimesi". Orkestri tööplaanis on hooaja lõpuni (viimane kontsert mais), paika pandud 8 kontserdi kavad, dirigendid ja solistid, koorid. Meie orkestri koosseis on just nii suur, et see võimaldab mängida Bachi, Viini klassikuid - Haydnit, Mozartit, varajast Beethovenit täies partituuris. Töökorraldus on selliselt üles ehitatud, et palgafond annab võimaluse koosseisudega varieerida. Teatud teosed nõuavad suuremaid koosseise, nagu Sibeliuse 130. sünniaastapäeva puhul ettekantud I sümfoonia, samuti äsja toimunud Guido Kriigi Brahmsi ja Mahleri kava.

Linnaorkestri **teine funktsioon** on olla Endla Teatri muusikalavastuste orkester, mis on ka linnapoolne toetus teatrile. Tema maksab kokkulepitud protsendi piletimüügi tulust, mida kasutame instrumentaariumi säilitamiseks ja parandamiseks.

Pärast hooaja viimast kontserti mais on korraline puhkus ning seejärel algab Linnaorkestri **kolmas funktsioon** - olla suvemuusika orkester. On ju suvemuusika Pärnule ajalooliselt omane. Rannasalongis esinetakse 2-3 kontserdiga nädalas. Meie orkestri väiksematest koosseisudest nimetaksin salongimuusika kvartetti, kes koos sopran Malle Raidiga esineb vähemalt 1 kord kuus sanatooriumi "Tervis" kontserdisaalis.

Kas on probleeme harjutuspaikadega, kui kontserdid toimuvad Vanalinna koolis, mis oli aastakümneid L. Koidula nim. II Keskkool?

Orkestril pole tõesti oma kodu. Eelmisel hooajal tehti proove Humanitaargümnaasiumis (end. Merekool), Vanalinna Koolis, teatris. Sel hooajal oleme asunud MAI kultuurikeskusesse, kus toimuvad nädala esimese poole hommikused proovid, reedene ja laupäevane hommikune proov on juba Vanalinna Kooli saalis.

Tööplaani vaadates on kirjas individuaalne töö, kus harjutavad orkestrandid.

Kuna nad on valdavalt instrumendiõpetajad Muusikakoolis, kannavad nad oma pille kaasas ja kasutavad võimalust seal ka harjutada. Samas on plaanis tekitada võimalust ka teistel, mitte muusikakoolis töötavatel muusikutel selles majas oma programmidega tegelda - pean seda loomulikuks. Oleme ju üks süsteem ja ühe asja eest väljas.

Kes on need inimesed, kes orkestri asjadega tegelevad?

Kõigepealt üks orkestri idee autoreid - peadirigent Loit Lepalaan. Tema kõrval on Tõiv Tiits. Kuna töötame ühes majas, saame olla üksteisele toeks.

Kuidas toimub kontsertide vahendus?

Eesti Kontserdi kontserte vahendame meie. Kõrvale on tekkinud Pärnu Ooperi ja Balleti Fondi filharmoonia, kes on sel hooajal toonud meile 2 head kammerorkestrikontserti Tallinnast ja korraldanud rida kammerkonserte Pärnu Raekojas. Neil on oma rahalised vahendid, niisiis jagavad nad honorare ka ise.

Palun, kas jagaksite infot Pärnu poolt korraldatava koorifestivali kohta!

Selle, nimetuse all "Rahvusvaheline koorifestival Pärnu '96", 4.-7. juulini 1996 peetava ürituse ettevalmistustöö on lõpukorral. Meile saadetud helikassetide abil valisime välja 15 väliskoori: Soome, Rootsi, Norra, Läti, Slovakkia, Ungari omad Eesti koore on 16, kusjuures 9 neist on Pärnu linnast ja maakonnast. Festivali suunitluseks seadsime keskastme koorid. Nii said paljude meie kooride sõpruskoorid festivali kutse ja samas tekib sõpruskoore kindlasti juurde. Kõikidele väliskooridele on saadetud noodimaterjalid 2 eesti helilooja lauluga. Ühendkooridele sai selleks Ü. Vinteri "Põhjamaa". Iga koor peab võistulaulmise korras esitama oma maad ja rahvast kõige enam iseloomustava rahvalaulu.

Avapäeval, 4. juulil on kontserdid linna parkides, väljakutel. 5. juulil on linna parimates saalides nn. **linnapäev**, Vallikäärus võistulaulmine. Laupäeval, 6. juulil on kontserdid ja laulupeod **maakonnas**. 7. juunil on pidulik lõpetamine rongkäigu ja laulupeoga Vallikäärus ning lõpuõhtu Mai Kultuurikeskuses.

Kui suur on praegusel ajal kontakt lauljatest-tantsijatest taitlejatega?

Meil on rahvuskultuuri toimetaja Alli Põrk, kes on tsentraalne tugi kõigile, kuigi kollektiivide eksistents rajaneb nende endi liikmemaksudel ja sponsorite toel. Teatud projektide planeerimisel saame jagada mõningast toetust. Suveks oleme laululis-tantsuliste kollektiividele planeerinud igakolmapäevaseid esinemisi. Niisiis võib alates 5. juunist 14. augustini näha linna tänavatel ja parkides kauneis eesti rahvarõivais lauljaid-tantsijaid.

Kas on veel midagi festivalikalendris?

14.-18. augustini on meil Eesti Kontserdiga ühisprojekt - II muusikafestival **Pärnu Raemuusika**. Kunstiline juht on Peeter Vähi. Oleme esinemisnõusolekuid saanud USA-st, Austriast, Saksamaalt, Leedust, Eestist. See nädal töötab kujuneda väga huvitavaks.

Kasutan võimalust ja avalikustan *Muusikalehe* lugejaile 2. märtsil toimuva IV kultuurikonverentsi temaatikalist kava, mille pealkirjaks on **Kultuur ja Kapital**.

Põhiettekanded on:

- * tegijate väärtustamine (inimene = kapital)
- * kultuur kui ajaloo peegeldus olevikku
- * 1995. aasta eest Pärnu kultuurielus preemia saanu väljakuulutamise
- * riiklik kultuurikapital.

Töö paneelides

(jagunetakse 4 paneeli erinevate sihtkapitalide järgi):

- rahvuskultuur
- helikunst
- kirjandus ja näitekunst
- kujutav ja rakendus kunst ning arhitektuur.

Siin reastatud kultuuriilmingud panevad teie ees kummardama. Nihkuksime pealinna poole?!

Käisime linnavalitsuse delegatsiooniga sellist nimetust linnale taotlemas. Tallinnas otsustati, et sobivaim hetk SUVEPEALINNA tiitli üleandmiseks oleks 1.-5. juunini Tallinnas toimuvate Vanalinna päevade ajal.

See periood oleks siis 5. juunist 25. augustini. Ikkagi 2 kuud 20 päeva pealinna PÄRNUt.

Küsitles
Malle Raid

JÄRVAKATE RÕÕMUD JA MURED

Käesoleva kontserdihooja on kujundanud omanäoliseks ja põnevaks puhtmuusikaliste väärtuste kõrval ka see, et esmakordselt on Eesti Kontsert planeerinud mitmeid süvamuusikäiritusi pea kõigisse maakondadesse.

Aktiivsem süvamuusika alane tegevus Järvamaal läks lahti tegelikult varem, enne koostöö alustamist *Eesti Kontserdiga*. Pean silmas II Järvamaa päevade raames toimunud üritusi, kus esinesid segakoor *Noorus, Tallinna Brass, RAM* ja teised kollektiivid. Sellega oli loodud soodne pinnas koostööks süvamuusika osas *Eesti Kontserdiga*. Olime siiani kultuuri- osakonnas rohkem tähelepanu pööranud rahvakultuurile. Sai üha selgemaks, et inimeste kultuuri- vajadused on vägagi erinevad. Järgnev Pärdi-festival läks väga edukalt ning suure publikuhuviga. Ma ei ütle seda ainult avakontserdi põhjal. Ei ole meil varem Paide kirikus orelikontsertide ajal käinud niisugust rahvahulka kui siis.

Edasi on meil läinud aga vahelduva eduga, sest publikuhuvi on kahjuks üsnagi etteprognoosimatu. On raske öelda, mis seda kõike mõjutada võivad: halb ilm, kehv tuju ning paljud muud asjad. Kõik kontserdid ei pea toimuma Paides, kuna siin on rohkem publikut. Meil tekkisidki alguses *Eesti Kontserdiga* erimeelsused, kuna tahtsime kontserte saada ka väiksematesse kohtadesse, nagu Koeru ja Järva-Jaani. Teadsime, et neis paikades on aktiivsed kultuuritöötajad, kes suudavad rahvas piisavalt huvi tekitada. Nüüdseks on *Eesti Kontserdi* töötajad sellest ka ise aru saanud, tänu sellele et nende peadadministraator on ise paljudel kontsertidel kohal käinud. Hea näide oli Margarita Voitese soloõhtu Koerus, kus kohaliku kultuurimaja saal oli viimase kohani täis ja pandi lisatoole.

Kartsime ka, et rahvas ei tule kohale kitarrimuusika päevade raames toimunud üksikkitarristi kontserdile, kuid vastu ootusi oli enamik pileteid välja müüdnud. Inimesed üllatavad igal sammul. Mõnikord on küll publikuhuvi väike, kuid kindlasti on süvamuusika kontserte kohapeal vaja ka tulevikus.

Järvamaal on pea ainsana säilinud mõned tugevad ühismajandid. Kuidas see kajastub kohaliku rahva kultuuris? Millise sotsiaalse tagapõhjaga inimesed on põhilised kontserdikülastajad?

Ma ei ole seda siiani põhjalikumalt

Üks esimesi neist oli Järvamaa, kus toimus suur osa Pärdi-festivali üritusi. Palusin esialgseid kokkuvõtteid Järva Maaailmavalitsuse kultuuriosakonna juhataja asetäitjalt pr. **INGE MIHKELSAAR**elt.

uurinud. Näiteks Pärdi-festivali toetasid kohalikud omavalitsused, siis saatsime neile kõigile avakontserdile võrdse arvu pääsmeid.

Ka säilinud tugevates ühismajandites ei ela inimesed praegu jõukalt. Maakohtades ei ole praegu võimalik piletihinna üle 15 krooni panna. Järva-Jaani kultuurijuht on näiteks öelnud, et kahe teatriga ei ole mõtetki samaks kuuks kokku leppida, sest rahvas jagab oma raha nii, et teine etendus jääb tühjaks. Kahjuks ei saa ühtegi ühismajandit tuua kultuuri toetava hea näitena peale Väätsa osauhingu, kes on kõikidele meie palvetele leidnud võimaluse vastu tulla. Kuulsate *Estonia* ja Aravete kohta seda aga öelda ei saa. Neis on eitav hoiak kultuuri valdav juba päris mitu aastat.

Kultuuri sihtkapitalilt saite süvamuusika ürituste läbiviimiseks 15 000 krooni ja Kultuurkapitalilt, nagu kõik teisedki maakonnad, 200 000 krooni. Kuidas on plaanis neid summasid kasutada?

200 000 on hoopis eraldi summa, seda me terves ulatuses süvamuusika peale kulutada ei saa. See antakse otse maakonnale ja on mõeldud väiksemate kohapealsete projektide toetamiseks. Näiteks tahab Aravete kultuurimaja korraldada Kõrvemaa päevi, aga tal tuleb endal rahast puudu. Nüüd on projekti organiseerijatel

võimalik pöörduda mitte Tallinna, vaid otse meie poole. Täna ma ei oska öelda, kelle käest nad peavad küsima, sest kultuuriminister nõuab oma kirjas, et temale esitatakse kandidaadid. Maakondades moodustatakse aga ekspertide grupid, kes otsustavad, milliseid projekte toetada.

Milliseid toetusetaotlusi on siiani tulnud?

Praegu pole veel ei 200 tuhandet krooni ega ka korralikku jaotusprintsipi, mille pidi välja töötama Kultuurkapital. Mis siia alla kuulub? Teame, et see on mõeldud nii kultuuritöötajate kui ka loominguliseks toetuseks, väga paljudeks asjadeks. Nüüd on vähemalt koht, kus on võimalik vajaduse korral küsida. Siiani käisid kõik üritused oma rahakoti peal. See summa ei ole mõeldud otseselt maakondlikeks üritusteks. Nendeks me ponnistame teisiti: küsime ise Kultuurkapitali erinevatelt sihtkapitalidelt.

15 000 krooni helikunsti sihtkapitalilt on mõeldud otseselt süvamuusika kontsertide tarvis. Missugused üritused siia alla kuuluvad?

See summa on mõeldud hooajaks 95/96. 15 000 on umbkaudu pool vajaminevast summast. Meie kanda jäävad kõik üürid, ka nn. esinduskulud: kui meile tuleb mõni kollektiiv või üksikesineja, siis me neid ikka ilma tassi kohvi ja lillekimbuta ära ei saada.

Kas honorarid maksab Eesti Kontsert esinejatele ikka ise?

Jah, neil on iga kontserdi eelarve olemas. Selle alusel tegime omavahelise jagamise - kui palju jääb Järvamaa kanda ja kui palju *Eesti Kontserdi* kanda.

Kas on võimalik selline variant, et teie asutuse kaudu on võimalik süvamuusika kontserte Järvamaal organiseerida ka neil muusikuil, kes ei ole parajasti seotud *Eesti Kontserdiga* ja tegutsevad iseenda algatusel?

Kõik pakkumised on teretulnud ja meie oleme neist huvitatud. Näiteks viimane pakkumine oli väga ahvatlev: helistas *Arsise* koori dirigent Aivar Mäe ja küsis, kas Paide ei ole huvitatud tema koori kontserdist. Neil on märtsi keskel planeeritud

4
esinemine Põltsamaal ja läbisõidul oleks täiesti reaalne ka Järvamaal üks kontsert anda. Loomulikult olime nõus ja nii toimub 16. märtsil *Arsise* koori ja kellade ansambli kontsert ka Paides.

Muusikakoolid ilmselt teie haldusala alla ei kuulu, kuid kas te olete kursis ka nende probleemidega?

On mitu probleemi, mida tahaksime kohalike muusikakoolide vahendusel lahendada. Üks on meie puhkpilliorkestrite väljasuuremise takistamine. Varem oli maakonnas päris mitu korralikku puhkpilliorkestrit. Nüüd on neid alles jäänud ainult kaks, needki

mittetäielike koosseisudega ning vanade pillidega. Pealegi on allesjäänud pillimehed enamikus vanema generatsiooni esindajad, noored ei taha puhkpillimänguga enam tegelda. Puhkpill on aga üsnagi hea ja mõjus vahend rahva huvi muusika küljes hoidmiseks ja suurürituste puhul me vajaksime väga puhkpilliorkestreid. Seepärast tegime Rahvuskultuuri Fondile taotluse toetuse saamiseks puhkpilleriala õpilastele. Praegu arutame, kuidas kasutada seda raha. Teine probleem: paljud andekad lapsed on juba olnud sunnitud kooli pooleli jätma, kuna nende vanemad ei suuda tasuda

õppemaksu. Ka sõidukulud üle maakonna on kallid.

Mitmetes Eesti linnades on juba tegutsemist alustanud poolkutselised linnaorkestrid. Kas Paides võiks hakata tegutsema selline kollektiiv?

Praegu ma ei näe kahjuks sellist võimalust, kuna puudub aktiivne eestvedaja. Tühjale kohale aga midagi ei teki.

Aitäh selgituse eest ja soovin edaspidi kordaminekuid Järvamaa kultuurielu edendamisel.

Küsitles

Aaro Pertmann

AINO ARRO: KA NOORED LÖÖVAD KAASA

Mida kujutab endast Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskus?

Praegusel kujul eksisteerib keskus pisut üle aasta, tekkinud on ta kahe asutuse ühtesula(ta)misel. Ühelt poolt üle 10 aasta tegutsenud Kultuuritöötajate Täienduskool, mille eesotsas olen ma olnud algusest peale. On see ikka asunud siin Vilmsi (end. Tombi) t. 55, endise *Punase RET*-i lasteaiaruumides, kust lasteaiad ära kolis, kui osa maja pidi jääma ette Lasnamäe-Kesklinna kiirtrammiteele. Pandi meid siis ajutiselt sisse ja siia me oleme jäänud ning nähtavasti jäämeigi, sest nüüd juba välja ehitatud kiir- (mitte tramm-) tee jättis meie maja puudutamata.

Teise osa moodustab üle 50 aasta mitmesuguste nimede all eksisteerinud asutus, mida üldiselt tunti Rahvaloomingu Maja nime all. Asus see varem Kultuuriministeeriumi juures Suur-Karja tänaval, möödunud aasta lõpul kolis meile lähemale - Kadrioru Poska tn. 59B. Seda kutsume me nõukojaks ning seal on 6 koosseisulist tasulist töötajat. Rahvamuusika eest vastutab oma ala inimesi põhjalikult tundev ja fantastiliselt aktiivne Ülle Raud, kellel jätkub aega tegelda ka ansambliga *Kurekell* ja õpetaja Kehra muusikakoolis, ristlõikes on kogu folkloor Anne Ojalo peal, kes jäi edasi Karja tänavale. Koolituse majas on peale minu 5 koosseisulist töötajat. Peale selle veel hulk veerand- ja poole kohaga inimesi. On lepingulistel alustel töötavaid õppejõude.

Jämedates joontes öeldes nõukoda annab nõu ja koolitajad koolitavad. Erialast õppust, näiteks rahvalike viiuli- ja kandlekursusi korraldab rohkem nõukoda. Õppused ei toimu ainult Tallinnas, eriti suvel on need üle Eesti laiali, õppejõududeks ka kohalikud spetsialistid. Rohkem tähelepanu oleme viimasel ajal pööranud rahvatantsule, kuna selles osas on vähem riiklikke organisatsioone ja ühiskondlikke asutusi, mis samalaadsete küsimustega tegelevad. Viimastega arendame muidugi tihedalt koostööd. Koolituse osas oleme viimasel ajal pühendanud erilist tähelepanu täiskasvanute pedagoogikale ja psühholoogiale, seda tihedas koostöös Põhjamaade vastava ala spetsialistidega, kellega meil on head sidemed. See kõik on vajalik ka heade suhete loomiseks kohalike omavalitsustega, kellest taidluskultuur ju tänapäeval sõltub, seehulgas väga tähtsana valdkonnas - rahaliselt.

Keskusel on muidugi ka mitmeid teisi funktsioone - varustame näiteks taidlejaid nootidega, neid on endise Rahvaloomingu Maja noodikogus üsna ohtrasti. Kursustel viibides saavad maa kultuuritöötajad, kes on tihti peale üksi, oma muresid kellelegi ära rääkida. Püüame aidata nii palju kui suudame. Kui ei suudagi, on südamepuistamine ise kergenduseks. Siin vahetavad kursustel viibijad ka infot. Ja saavad seda meilt. Kui näiteks taidluskultuuril on vaja pöörduda professionaalide poole, räägime talle, kuhu minna, kellega ja kuidas rääkida, profiil on ju ka oma individuaalsed iseärasused.

Kuidas mõjutavad teid poliitilised mängud kultuuri- ja

haridusministeeriumi kokku- ja lahkuviimises osas?

Ega oma lähedastel aladel tegutsevate ja koostööd arendavate inimeste suhteid oluliselt ei mõjuta see, mis toimub ülalpool. Nemad teevad ikka koos ära selle, mida on vaja teha. Eks lahkulöömine muidugi mõju negatiivselt selles mõttes, et ühissettevõtmete puhul tekivad rahalised suhted. Teisalt oleme aga nüüd keskusele lähemal kui endiselt ministeeriumide puhul. Saame oma probleemid kergemini ülespoole viia ja meile on tähelepanu rohkem. Hiljutisel raamatupresentatsioonil oli ka minister Jaak Allik ning koostus maakonna kultuurijuhtidega. Vaevalt oleks see võimalik olnud hiidministeeriumi puhul.

Te puutute Eesti taidluskultuuri tegijatega iga päev tihedalt kokku. Milline on Teie mulje selle kohta, mis toimub?

Murrang on muidugi sügav. Kui varem täideti põhiliselt ülaltpoolt tulnud korraldusi, siis uus süsteem hakkab töötama alt üles. Ning pealegi terava sotsiaalse diferentseerumise, rahapuuduse ja Läänele avatuse tingimustes.

Ühelt poolt suurendab see isetegemistahet ja -rõõmu, kuid muidugi on ka negatiivseid külgi. Osa professionaalseid kultuuritöötajaid lahku tasuvamale tööle. Osa ka sellepärast, et mõned kohalikud omavalitsused ei hinda kultuuri kõrgelt.

Kultuurimajade direktorid loovad nüüd oma ühingu oma huvide kaitseks. Ka selleks, et survegrupina stimuleerida Riigikogu nende huve kaitsvat seadust vastu võtma.

Kuid on mõndagi positiivset. Eriti rõõmustas mind külaskäik Ida-Virumaale, mida üldiselt loetakse hädapiirkonnaks. Mitmed kohalikud omavalitsused, näiteks Toilas, kannavad suurt hoolt selle eest, et nende piirkonna muusikaliselt andekad lapsed läheksid õppima Jõhvi jt. muusikakoolidesse, võttes kulud pea täielikult enda kanda. Rõõmustab ka sealse piirkonna vene kultuuritöötajate huvi eesti kultuuri vastu. Oleme neile korraldanud kursusi, ekskursioone, otsinud vene keelt hästi valdavaid lektoreid. Meile on tähtis, et sõnum hästi päralt jõuaks, mitte miski muu.

Paljude maakondade ja valdade kultuurijuhid tunnevad tõsiselt muret selle pärast, et kultuur jõuaks ka kõige kaugematesse kolgastesse. Ja aitaks inimesi praegusi raskeid aegu üle elada. Ise elan Lasnamäel ja mulle tundub, et lugu on seal halvem - pole nagu kusagil kultuurselt aega veeta. Kesklinnas muidugi on palju kultuuriüritusi. Aga igaüks sinna ei sõida, tal pole seda harjumustki. Tundub, et ka Tallinna kultuurijuhtidel tuleks mõelda kultuuri rahvale lähemale viimase peale.

Seoses Lääne massikultuuri sissetungiga oli meil algul tõsiselt kartusi eesti rahvakultuuri säilimise üle. Osalt on need kartused osutunud õigustatuiks. Kuid rõõm on märkida, et rahvakultuuri ja taidlusega tahavad praegu tegelda mitte ainult vanad, vaid ka paljud noored inimesed.

Kirja pani

Herbert Vainu

REGIONALIA

Jaнварis peeti ära *Eesti Kontserdi* poolt maakondadesse planeeritud kontserdid

Harjumaalt

* Talvisel koolivaheajal toimus Kuusalu keskkooli lastekoori laululaager, peaesmärk lühivahelise kevadiseks üle-eestiliseks konkursiks Põltsamaal.

* 13. jaanuaril tähistati Kuusalu muusikakooli saalis viiulipetaja **Renate Piho** 75. sünnipäeva. Esinesid juubilari endised õpilased.

* 27. jaanuaril oli maakondlik rahvamuusikapäev Keilas.

* 29. jaanuaril sai 85-aastaseks kunagine Kose-Uuemõisa koorijuht **Ella Lipp**.

Hiiuimaalt

* *Eesti Muusikakalendri '96* andmeil pidid Kärdlas jaanuaris toimuma klassikalise muusika päevad. Ajakirjanduses polnud neist sõnagi. Kas toimusid?

Jõgevamaalt

* 28. jaanuaril tähistas Jõgeva

Kultuurimaja oma 35. aastapäeva mõttevahetusega teemal "Milleks on vaja kultuurimaja" ja mitmete kohalike taidluskollektiivide kontserdiga. Teiste hulgas esines meeskoor *Mehis*, mille loomisest on möödunud 20 aastat.

Järvamaalt

* Jaanuari alguses peeti Oisus Eesti noorte puhkpilliorkestri talilaagrit, juhendasid Ott Kask, Harri Illak ja küllalidirigent Bjørn Marten Kjaernes Norrast. Orkester andis kontserdi Oisus ja Türil.

Pärnumaalt

* 7. jaanuaril esines P. Kerese 80. sünniaastapäeva tähistamisel hotellis *Strand* ka Pärnu Linnaorkester.

* 9. jaanuaril andis Pärnus kontserdi *Tallinna kammerorkester Juha Kangase* (Soome) dirigeerimisel. Põhiosa moodustasid Vivaldi teosed.

* Jõesuu segakoor *Edu* tähistas oma 10. aastapäeva. Praegu on kooris lauljaid 15, dirigendiks Helen Huige.

* 20. jaanuaril esitas Pärnu Vanalinna koolis kohalik linnaorkester Brahmsi ja

Mahleri teoseid. Dirigeeris **Guido Kriik**, kes praegu õpib Soomes seda eriala.

Raplamaalt

* 25. jaanuaril oli Nõmme kõrtsis maakonna Koolifolk '96, küllaliseks *Alle-aa* Viljandist.

* Vigalas loodi vallavolikogu otsuse kohaselt puhkpilliorkester, mis hakkas proovidel käima esmaspäeviti.

Saaremaalt

* 20. jaanuaril peeti Salme Kultuurimajas maakonna rahvamuusika päev. Osales 13 kollektiivi.

Tartumaa

* 27.-28. jaanuaril peeti Elleri-koolis **August Metsa** nim. puhkpillipäevad. Toimusid seminarid, mängiti pilli. Osalejaid oli mitmelt poolt Eestist.

Valgamaalt

* 20. jaanuaril andis Valga Kultuurikeskuses kontserdi *Vanemuise* sümfoniaorkester: Kanti ette Mozarti avamäng ooperile *Figaro pulm*, C. M. von Weberi klarnetikontsert nr. 2 (solist Margus Vahemets) ning palasid populaarsetest operetidest.

Viljandimaalt

* 10. jaanuaril toimus Viljandi Kultuurimaja kohvikus salongiõhtu, musitseerisid kultuurikolledži tudengid.

Ida-Virumaa

* Õigeusu jõulude puhul andsid 5. jaanuaril Sillamäe rahvapilliorkester ja muusikakooli koor kontserdi linna pensionäridele. Narvas takistas selliste tirituste läbiviimist gripilaine.

* Narva linnanõukogu otsustas 1. aprillist **likvideerida** võlgades oleva V. Gerassimovi nim. kultuurimaja. Linnanõukogu kultuurija hariduskomisjon on seisukohal, et selles majas peab ka edaspidi olema võimalus tegelda kultuuriga.

* 28. jaanuaril peeti Kiviõlis maakonna koorilaulupäev.

Lääne-Virumaa

* 14. jaanuaril andsid Rakvere Kauri koolis kontserdi **Neeme Punder** ja **Ivo Sillamaa**. Kavas olid C. P. E. Bachi, Beethoveni ja Schuberti teosed.

Keerulised, rasked ja nukravõitu laulud nagu praegune elu Eestimaal

2. veebruaril tulid Tallinna Pedagoogikaülikooli aulas esmaettekandele ja pärgamisele Eesti Naislaulu Seltsi korraldatud **naislaulude konkursile** laekunud parimad tööd. 17 saabunud tööst oli selleks välja valitud 7. Need kandsid ette 4 koori: Tallinna Pedagoogilise Instituudi naiskoor (2, dirigent Linda Kardna), Teaduste Akadeemia Naiskoor (2, dir. Merike Toro), lastekoor "Ellerhein" (2, dir. Tiia-Ester Loitme) ja G. Otsa nim. Muusikakooli naiskoor (1, dir. Kersti Seitam). 5-liikmelise žürii eesotsas oli helilooja Raimo Kangro. Lubatud oli 5 erinevat preemiat.

Pärast läbikuulamist pidas žürii nõu üsna kaua. R. Kangro teatas, et aluseks võeti objektiivne kriteerium - matemaatikas: kaks paremat olid võrdselt punkte kogunud ja said mõlemad I auhinna. Ümbrikkude avamisel selgus, et nendeks olid **Ester Mägi** laul *Ühele lapsele*, ette kantud Pedagoogikaülikooli naiskoori poolt, ning **Lembit Veevo** *Õitsiline*, esitatud *Ellerheina* poolt. Sama koor esitas ka III preemia pälvinud **Aaro Pertmanni** laul *Magnificat*. IV preemia läks **Olev Sau** *Sookailude laulule* ja ergutuspreemia **Anti Marguste** laulule *Õigemees*.

Peaaegu kõik laulud olid küllalt keerulises, nüüdisaegses helikeeles - nähtavasti oli see kriteeriumiks juba konkursile laekunud teoste hulgast laulmisele tulnute väljavalimisel. Sõltus paljuski kooride oskusest neid ette

Ester Mägi

Lembit Veevo

kanda. Vaevalt oli juhuslik, et 3 parema laulu hulgast oli kahe esitajaks *Ellerhein*, kes oma professionaalse taseme poolest paistis teisi ületavat. Seejuures mainis veel Tiia-Ester Loitme, et tema koor laule ei valinud, vaid sai need, mis olid jäänud teistest üle.

Esitatud laulud olid aga kuidagi üheülbalised - rasked, keerukad ja nukravõitu nagu tänapäeva Eestimaa elu. Polnud üleemeelikuid, rõõmsaid, humoorikaid ega naiskoorile nii omaseid ehedalt tüürlisi laule. Kui selliseid oli siiski konkursile laekunud, oleks kena, kui konkursi laulude väljaandmisel, nagu lubas Eesti Naislaulu Seltsi esinaine Maret Hurt, neid ka sisse lülitataks. Samuti lihtsama helikeelega laule, sest seekord kõlanutest ja ka pärjatutest on paljusid oma keerukuse tõttu raske võtta laulupeo repertuaari, rääkimata eeldusest saada seltskondlikult lauldavateks lauludeks.

Teravalt näib end andvat tunda sobivate laulutekstide puudumine ning

see on juba etteheide luuletajatele. Esitatavate laulude tekstid polnud väljendusrikkad, ei jäänud meelde. Kolme parema hulgas polnud kahel üldse eestikeelset teksti *Ühele lapsele* oli sõnadeta ja *Magnificat* ladinakeelse tekstiga.

Saime jutule ainsa esikolmikusse kuulava ja kohal olnud laulu autoriga - Lembit Veevoga. Ta ütles, et sõnad oli ta võtnud, nagu mõnikord varemgi, Heljo Jürissonilt. On ta ju naiskoori laule kirjutanud palju ning esiklapse, 1953. aastal, seega ligi pool sajandit tagasi loodud "Suvise tuule" vastu on nüüd huvi tundnud oma naiskoori jaoks Olev Oja, kes on palunud sisse viia mõningaid korrektiive. Oma seekordset lugu peab L. Veevo oma loodud laulude keskmisest tasemest paremaks. Esmakordelt oma loomingus on ta selles rakendanud kaja efekti, mis aga esitamisel eriti hästi välja ei tulnud - nagu mitmed teistegi autorite kavatsused. Põhisiüüdlaseks peab L. Veevo Pedagoogikaülikooli aula halba akustikat.

Lembit Veevo pidas kahest *Ellerheina* poolt ettekantust paremaks *Pertmanni* laulu, kuid sellel takistas paremat kohta saamast mõned liiga madalad noodid, mida tütarlapsed ei suutnud välja laulda. Ka T.-E. Loitme märkis, et *Magnificati* aldivõtmes, kuna muidu oleks tulnud kasutada liiga palju lisajooni.

T. Luunja

Aastaõpetajad '95-muusikud

Haridustöötajate Koolituskeskus on ellu kutsunud uue traditsiooni: juba kolmandat aastat kogunevad aasta parimad õpetajad Tallinna Mustpeade Majas - meened, lilled, kontsert, kokteililaud...

Kui varem esinesid õpetajatele professionaalid, siis sel aastal pakkusid rõõmu Kilingi-Nõmme kooliõpilaste laulustuudio "Üks väike rõõm" solistid ja ansamblid (juhendaja Toomas Voll). Vastuvõtul oli 75 õpetajat, nende hulgas muusikaõpetajaid 8.

Fotol õpetajad ja õnnitlejad.

Istuvad (vasakult) Toomas Voll (Kilingi-Nõmme Keskkool), Eda Aus (Viljandi Männimäe Lasteaed-alkool), Eve Eljand (Otepää Keskkool).

Seisavad Uno Uiga (Tartu Karlova Gümnaasium), Reet Kirber (Keila 1. Keskkool), Silja Otsar (Parksepa Keskkool), Anu Sepp (Nõmme Gümnaasium), Tiiu Schüts (Türi Gümnaasium).

Õnnitlemas vasakul tiival E. Kangron, K. Puhkim, I. Raudsepp.

"Joonase lähetamise" projekt on varjusurmas

Rudolf Tobiase oratoorium "Joonase lähetamine", mida veebruaris planeeriti esitada Moskvas ja Peterburis, jääb seal ette kandmata, kirjutas 16. jaanuaril *Postimees*. Eesti riiki nägi suurprojekti rahastajana ette Kultuurkapitali, see polnud aga nõus toetama, ütles *Eesti Kontserdi* asedirektor Aivar Mäe. Tema sõnul oli Kultuurkapital seisukohal, et ei tasu ühte teost nii palju ja nii suure rahaga esile tuua. A. Mäe on projekti jätkamise suhtes pessimistlik: "Kui poliitikut tahavad seda näha poliitilise vahendina, siis peavad nad selle ka kinni maksma. Kui ei, siis eesti kultuur ei ole selleks valmis.

Praegu ollakse pankade KOP ja SYP ühinemisel tekkinud Merita pangale võlgu umbes 3,5 miljonit krooni. Võlg makstakse tõenäoliselt tagasi valitsuse reservfondist, kuna laenu ol valitsuse garantii ja Eesti Kontsert sellega ei tegele," ütles Mäe.

19. jaanuaril oli samas lehes samal teemal temaga pikem intervjuu.

16. jaanuaril *Postimehes* on ära toodud ka projekti põhilise algataja Vardo Rumesseni seisukoht. Tema arvates ei ole küsimus rahas, vaid eelkõige suhtumises. "Mina näen probleemi selles, et keegi ei soovi projektiga tegelda," ütles ta.

Kitarrimuusika kontserdid erinevais paigus

Jaanuaris toimus kitarrimuusika päevade raames mitmeid üritusi ka väljaspool pealinna. Kontserdid toimusid Viljandis, Valgas, Pärnus, Haapsalus, Põlvas ja Paides. Esinejate seas olid sellised kitarrimuusika korüfeed, nagu Remi Boucher, Per Skareng ja duo Hill/Wiltschinsky. Esiettekandele jõudsid ka eesti autorite R. Kangro, T. Tulevi ja T. Kõrvitsa

poolt loodud uudisteosed kitarrimuusika vallas.

Põhiesinemine väljaspool Tallinna oli Põlvas, kus osales ka ERSO J. Alperteni juhatusel ja korraldati Tallinnas esitatud kava (vt. lk. 9).

Hill ja Wiltschinsky arvasid Eestis esinedes, et nad on maailmakuulsad

13. jaanuari *Sakala* avaldas intervjuu inglise kitarriduo Robin Hilli ja Peter Wiltschinskyga. Muusikud on koos mänginud juba üle 20 aasta, kuid saavad kokku enamasti mõne kontserdiprojektiga seoses. Tihedamat läbikäimist takistab see, et kumbki muusik elab Inglismaal erinevas linnas, mis asuvad üksteisest 180 km kaugusel. Eestisse tuli duo Aasia kontsertturneelt. Peale siinseid kitarrimuusika päevi ootavad muusikuid ülesastumised Uus-Meremaal ja Lõuna-Ameerikas.

Küsimusele, kas nad on maailmakuulsad, vastas Robin Hill: "Arvan, et oleme. Me oleme läbi sõitnud terve maailma ning salvestanud ja plaadistanud väga palju muusikat." Viimasel ajal on kummagi kitarristi hobiks helilooming, mida kantakse ette duo kontsertreisidel.

Mati Palmi ja Leili Tammeli kontserdid erinevais paigus

Jaanuaris andsid Estonia Teatri solistid Mati Palm ja Leili Tammeli kontserte Kuressaares, Orissaares, Pärnus, Narvas ja Jõhvis. Solistide klaveripartneriteks olid Taissa Filippova ja Riina Pikani. Kava koosnes Raveli, de Falla, A. Kapi jt. heliloojate vokaalteostest. Ajalehele *Põhjarannik* antud intervjuus ütles M. Palm, et talle meeldib Narva publik.

CD Milvi Laidi lauludega varsti müügile

Firma *Forte* andis välja oma müügi-kataloogi, mis läheb üle maailma laiali. 35 nimetusele mõne viimase aasta toodangust on seal lisatud CD Milvi Laidi lauludega, mille

kallal Jüri Kruus nii palju tööd tegi ja mis on kohe-kohe poeletile jõudmas.

Forte ise kolis ära raadiomajast Helikassetitehase hoonesse Mustamäel, Lohu 12, Tel. 6 700 083.

Kaks esimest viieteistkümnest

Estonia Talveaias esitles Jüri Aarma 23. jaanuaril kahte laserplaati René Eespere *Concentus* Tarmo Eespere esituses ja Peeter Vähi "2000 aastat pärast Kristuse sündi" *Hortus Musicuse* ja *Bad Orchestra* esituses. Need on esikteosed 15-plaadilise sarjast eesti autoritelt, mis valmivad muusikakirjastuse *Edition 49* ja Skasa heliplaadifirma *Antes* koostöona. Jagati tasuta plaate nende teoste valmimisele kaasaaitajatele ja mõistatuste lahendajatele ning esitati katkend kummastki plaadist.

Eri Klasi dirigendikepp oksjoniharmi alla

12. jaanuaril Rotermanni soolalaos toimunud kontsert-oksjonil Eesti Muusikaakadeemia toetuseks oli muude esemete hulgas müügiobjektiks maestro Eri Klasi dirigendikepp. Müüdi maha ka mitu Neeme Järvi autogrammiga CD-d. Oksjoni väärtuslikem ese oli aga Gustav Ernesaksa poolt joonistatud graafiline autoportree. Oksjonile eelnenud kontserdil esinesid Mati Palm, Nadežda Kurem ja RAM.

Lastemuusikal Tom Sawyeri seiklused ringreisil mööda**Eestimaad**

See Tallinna Pedagoogikaülikooli režikateedri III ja IV kursuse tudengite ühistööna valminud lavastus on külalisetendustel Eesti erinevates paikades. Teose dramatiseering ja laulusõnad on Rudolf Allabertilt, muusika autor Arne Oit. Muusikali esietendus oli 1973. a. J. Tombi nim. kultuuripalees. Hiljem on teost lavastatud ka Noorsooteatris.

Pillimäng pole töö?

Sellele mõttele tulid Kuressaare volikogu kultuurikomisjoni liikmed pärast seda, kui olid saanud aasta tagasi iseeneste ärgituse tulemusena kohaliku muusikakooli puhkpilliõpetajatelt avalduse loodava Kuressaare linnaorkestri kohta. Nimetatud avalduses olid ära toodud üksikasjalised kalkulatsioonid orkestri koosseisu, kasutamismõimaluste ja orkestrantide tasustamise kohta. Selle avalduse viimase punkti tõttu jäi volikogu kultuurikomisjoni otsusel avaldus volikogule esitamata. 20. jaanuari "Meie Maa" numbris on selle teema uuesti üles tõstatanud Matis Männa ja Juhan Tõhk. Praegu on poolprofessionaalsed orkestrid olemas juba Kohtla-Järvel, Rakveres, Viljandis, Tartus, Võrus ja Pärnus.

Algas ettevalmistus Finno-Ugrian Music Festivalile

Käesoleval aastal tähistab kogu Ungari üldsus riigi 1100 aastapäeva. Sel puhul korraldatakse Ungaris ajavahemikul 16.-25. novembril "Soome-Ugri Muusika Festival". Festival on väga mitmekülgne. Siia kuuluvad meistrkursused, *workshopid*, ekskursioonid, Ungarisse saabuvate soome-ugri rahvaste kooride esinemised Ungari erinevates paikades. Festivali kroonivad galakontserdid Debreceeni Bartoki nim. kontserdisaalis ja Liszti nimelise Muusikaakadeemia esindussaalis Budapestis. Kontserdil esitavad soomlased Jean Sibelius *Siell' laulavi Kuningatar*, ungarlased on võtnud esitusteoseks Zoltan Kodaly *Psalmus Hungaricuse*. Eestlaste valik langes C. Kreegi *Reekviemile*.

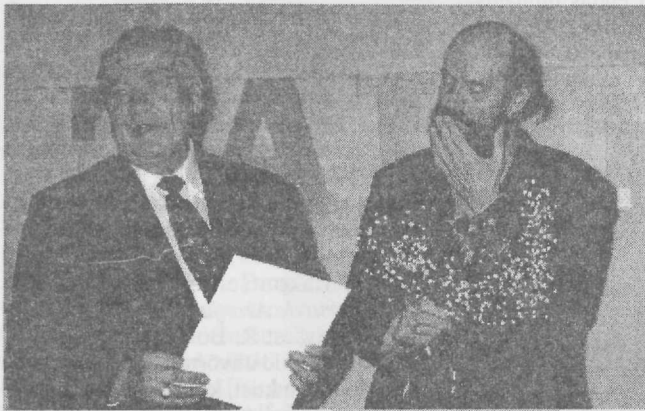
(Järg lk.-l 22)

Arvo Pärtile Väliseesti preemia

Jaanuari keskpaigas toimus Torontos kontsertaktus, kus Adele, Adolf ja Axel Toomi mälestusfondi kaheksas muusikapreemia anti üle Arvo Pärtile. Diplomiga koos ulatas fondi hooldaja Manfred Kalm heliloojale tšeki 14 000 dollarile.

Arvo Pärt ütles, et ta on oks puult, mille juured on Eestimaa ning et Eestis on muusikuid rohkem kui maapõuevarasid. Tunnustuspreemia komitee liige, helilooja Kaljo Raid nimetas Arvo Pärti Henryk Gorecki ja John Taveneri kõrval rahustav-spirituaalse meelelaadiga ning hüpnootilis-emotsionaalse uue müstilise orientatsiooniga muusika juhtivaks heliloojaks. Helilindilt mängiti katkendeid A. Pärti muusikast Eesti Filharmoonia Kammerkoori esituses ning Akadeemiline Segakoor "Õöbik" esitas C. Kipperit juhatusel kõrgel tasemel V. Tormise laule.

Torontost sõitis A. Pärt Winnipegi nädalapikkusele Pärti festivalile. "Vaba Eestlane", 18. I 1996

Manfred Kalm ja Arvo Pärt enne diplomi üleandmist
H. Oja foto

Salzburgis avati publikule teine Mozarti maja

Jaauarikuu viimasel laupäeval avati Salzburgis külastajatele maja, kus W. A. Mozart elas noorukina. Restaureerimiseks vaja läinud 5,5 miljonit dollarit kattis peaaegu täielikult üks Jaapani kindlustuskompanii. Juba varem on restaureeritud ning külastajaile avatud maja, kus Mozart sündis 1756. a.

Nüüd muuseumiks muudetud 8-toalisse majja kolis Mozartite perekond 1773. a., mõni aasta pärast seda, kui Wolfgang Mozart oli saanud Salzburgi peapiiskopi kontsermeisteriks, ja lahkus 1781. a., pärast seda, kui ta oli peapiiskopiga tülli läinud. Seal külastasid teda mitmed tollased muusikud, k. a. Michael Haydn, Joseph Haydni vend.

See maja sai rängalt kannatada lääneliitlaste pommirünnaku läbi 1944. aasta oktoobris. 50-ndail aastail oli seal ametiruum. Restaureerimine ja muuseumina avamine sai teoks rahvusvahelise Mozarti Seltsi algatusel. Nüüd paiknevad selles majas ka 11 000 plaati ja 1000 videokassetti Mozarti muusikaga.

DPA-ETA

Soomlaste rõõm maailma suurimal muusikamessil

Jaauari lõpul oli Cannes'is maailma suurim muusikabisnesi (kirjastamise ja plaadistamise) mess - MIDEM, mida külastab 10 000

muusikatööstuse ja muusikabisnesi esindajat 85-lt maalt. Toimus 56 kontserti, milles osales 166 ansambliit ja 1200 muusikut. Esindatud olid kõik muusikastiilid tehnost Tšaikovskini. Ennustati, et tehinguid sõlmitakse mitte vähema summa eest kui mullu. Siis ulatus see 50 miljardi dollarini.

Röömusõnum tuli Cannes'ist soomlastele: nende Sibeliuse-plaat Jorma Hynnineni ettekandel sai auhinna. Äramärgitute hulgas oli teinegi Soome plaat.

DPA/STT-ETA

Ooper ja kondiiter mõlemad edukad

Kari Tikka ooper *Frieda*, mis Soome Rahvusteatri esietendus mullu oktoobris, tõi saadil nii täis, et antakse esialgu planeerimata lisaetendusi. Ooper tuli lavale praeguses Namiibias töötanud Soome misjonäri

Martti Rautaneni 150. sünniaastapäevaks ja nime on see saanud tema elukaaslase järgi. Helilooja ise dirigeerib, peaosilaulavad Riikka Hakola ja Esa Ruuttunen.

Edukas on ka kondiitri Jaakko Nuutila uus kook *Nakambale*, mille esimene partii lasti välja samaks tähtpäevaks. See eksotiiline nimi tähendab ndongonga keeles inimest, kes kõnnib ringi, väike kübar peas. Nii kutsusid kohalikud misjonäri Rautaneni. Kook on tõepoolest Namiibia-pärane. Enne selle valmistamist tegi Nuutila läbi

Namiibia luterliku kiriku restoranikooli.
STT-ETA

Lahtilastud dirigendi avalik kiri Vaclav Havelile

Tšehhi Vabariigi kultuuriminister Pavel Tigrid andis jaanuari keskel Tšehhi Filharmoonia kunstilisele juhile ja peadirigendile, 68-aastasele sakslasele Gerd Albrechtile korralduse oma amet üle anda filharmoonia peadirektorile, Tšehhimaa kodanikule Jiri Kovarile. Võeti see otsus vastu pärast tõsist ajakirjandussõda kahe riigi vahel.

Ka Hamburgi Riigiooperi muusikadirektorina töötav Albrecht oli esimese välismaalase valitud 1991. a. Praha Filharmoonia kunstilise juhiks aastateks 1993-1998. Tollal rõhutasid lehed tema suuri võimeid.

Kui Albrecht aga asus oma ametiülesandeid täitma, algas tšehhi rahvuslaste kampaania tema vastu. Muuhulgas väideti, et talle makstakse liiga palju, mis aga osutus valeks. Saksa ajakirjandus polnud seda lugu kommenteerides ka eriti delikaatne.

Konflikt kulmineerus käesoleva aasta algul, kui Albrecht dirigeeris juubelikontserti, millega tähistati 100 aasta möödumist Tšehhi Filharmoonia loomisest. Tšehhi natsionalistid nimetasid seda rahvuslikuks häbiks. Samal ajal avaldas Saksa ajakiri *Der Spiegel* intervjuu Albrechtilt, kes ütles, et ta on teinud patuoinaks Habsburgide dünastia 300-aastase valitsemise eest tšehhide üle, samuti natsiokupatsiooni ja Saksa DV vägede osavõtu eest Praha kevade mahasurumisel. Pinge tõusis äärmuseni ning ei aidanud ka see, et Albrecht reageeris sellele väitega, nagu oleks "Der Spiegel" tema sõnu valesti edastanud.

Ka oma vallandamist kommenteeris Albrecht Saksa ajakirjandusele esialgu tagasihoidlikult. Kui aga ka Tšehhi Vabariigi president Vaclav Havel oli ajalehele *Der Tagesspiegel* avaldanud kahtlust Albrechti kui dirigendi võimekuse üle, vastas viimane avaliku kirjaga presidendile. Ta leiab, et Havelil polnud õigust sellist avaldust teha ning kvalifitseerib selle laimuks. "Kus Te olite kolm viimast aastat?" küsib Albrecht. "President võib olla väga hõivatud, ent ta peaks olema kohal, kui tähistatakse kontserdiga "rahvuslikuks kalliskiviks" kutsutava Tšehhi Filharmoonia 100. aastapäeva."

Albrecht küsib ka, kuidas tõlgendada seda, et Havel puudus samuti kontserdilt, kus mängiti Saksamaa poolt okupeeritud Tšehhimaa oma elu kaotanud tšehhi, saksa ja juudi heliloojate teoseid. Meenutanud V. Haveli enda elukäiku, avaldab Albrecht imestust selle üle, et endine dissident toetab protseduure, mis meenutavad kommunistide võtte soovimatust isikust lahtisaamiseks.

DPA-ETA

Otsitakse seksikat Jeesuse osatäitjat

Londonis antud pressikonverentsil teatas sir Andrew Lloyd Webber, et tema muusikali *Jeesus Kristus - superstaar* esmaettekandmise 25. aastapäeva puhul tuuakse see Londoni *Covent Gardenis* uuesti lavale. Mängib *Lyceum Theatre*. Peategelase otsingud aga veel jätkuvad, kuni leitakse mees, kes oma seksikuse poolest rahuldab heliloojat.

Lloyd Webber kiitis Madonnat osatäitmise eest tema muusikali *Evita* filmivariandis mullu Argentiinas. Ta teatas, et mullu valmis tal kaks uut muusikali - "Vilista tuul vaikseks" - röövlis, keda peetakse Jeesuseks, ja 20 aastat tagasi kirjutatud, kuid publiku poolt tunnustamata jäetud *Jeevusi* uus versioon, mille algvariandist on alles jäetud vaid kaks laulu. Selle loo peategelane on Inglise ülemteener.

Reuter-ETA

Kandilise CD-ga miljonäriks

Väikese plaadifirma *Pikasso Record* omanikul, Berliini tudengil Mario Kossil tuli välja anda plaat, mis algas mootorsae undamist meenutava heliga. "Oleks põnev anda plaadile ka selle sae kuju. Aga kas see on võimalik?" mõtiskles ta. Ta ostis poest "vuksi" ja saagis sellega plaadi välisäärelt kahelt poolt osa spiraalile maha. Ülejäänud plaat mängis korralikult.

Nii valmis seekujuline plaat. See veidrus, mis jätab osa plaadi pinda kasutamata, meeldis aga ootamatult paljudele. Popgrupp *Queen* tellis endale Q-kujulise plaadi, David Bowe oma pea kujulise, üks kiirsööklate võrk hamburgerikujulise ja lõpuks ka *Rolling Stones* oma logo, s. t. väljasirutatud keele kujulise. Tudengi äri õitses ja ta kolis ühiselamust luksusvillasse.

Kui teised firmad uuest moest haaratuna püüdisid ka asuda iseväärki komaptdiske tootma, selgus, et see oli võimatu: Koss oli võtnud tuhat patenti kõikvõimalike konfiguratsioonidega diske peale, k. a. ruudukujuline. Kui meediaimpeerium *Bertelmann* püüdis firmat *Pikasso Record* ära osta, keeldus Koss: Bertelmann pakkus liiga vähe. Koss teatab, et ta pole veel miljonär, kuid varsti võib selleks saada. 1996. a. lähimüügiks kavandab ta 10 miljonit Saksa marka. Kui kõik läheb plaani kohaselt, kavatseb Koss lõpetada ülikooli, mille ta äripalavikus pooleli jättis.

M. Koss ei kavatse jääda ühe geniaalselt lihtsa idee meheks. Koos ühe suure heliplaate valmistava firmaga kavatseb ta välja lasta CD, millel mitte ainult pole oma spetsiifiline parfüüm, vaid mille limpsimisest jääb ka keelele meeldiv maitse. Samuti on tal plaanis valmistada disk, mida saab mängida nii harilikul kui CD-plaadimängijal.

DPA-ETA

TALLINNA KONTSERDIELU - jaanuar

Traditsioonid on toredad, eriti kui neid aastast-aastasse üha uhkema teostatakse. Seekordsel

uusaastakontserdil soovis kõigepealt "head uut aastat" orelitorude taustal rippuv *Hennesy* plakat, hingelähedasemas vormis aga õhtu juht Neeme Kuningas, kes naerutas rahvast kenasti ja sisustas lava tühiaugu. Kava oli aga ootamatult stiilne: ikka Mozart ees ja Gershwin järel. Oi vabandust - ühe üpris mozartliku teose autor oli ju hoopis P. D. Q. Bach!

Pühadehtes laval mängis Arvo Volmeri käe all ERSO, riidehoius improviseeris Tõnu Naissoo, konjakit - muidugi ainult hinnalist *Hennesy* - võis mekkida vähemalt neljas paigas. Muide, too firma spondeerib teisigi muusikuid - näiteks M. Rostropoviitzi ja Borodini kvartetti!!

W. A. Mozarti lühikese rõõmsakõlalise ja meeleoluloova Sümfonia nr. 32 järel mängis Rein Rannap G. Gershwini "Rhapsody in Blue". "Tema seekordne Rhapsody oli senikuulduist säravaim - selles oli ehtameerikalikku haaret ja lõovust nende mõistete parimas tähenduses, vormitunnetus ideaalne ja tehniline teostus "briljantne", arvas asjast I. Randalu ("Sõnumileht" 4. I 1996).

Salapärase daatumite 1807-1742 vahele mahtunud Johann Sebastiani 21. lapse biograafia täitis tihedas kirjas kolm lehekülge - noppigem sealt välja mõni eredam fakt: poisike ristiti laevatehases P. D. Q.-ks, sest papa Bach oli kõik poisilapse nimes eelmiste laste ära raisanud; kolmeaastaselt ostutas P. D. Q. muusikast loobuda, suutmata seda aga mõistlikult põhjendada - ta polnud veel rääkima õppinud. Noorpõlves ehitas P. D. Q. puusepana monteeritavaid vesiklosette, püüdis konsrueerida lukukomplekti, mis sobiks kõigile mažorsetele ja minoorsetele võtmetele jne. Juhuslikul kohtumisel 3-päevase Wolfgang Amadeusega ennustas ta beebile suurt tulevikku... Jätnud 35-aastasena seljataha pöörase seiklusterea, taipas P. D. Q., et kõige kergem elatisehankimise moodus on siiski helilooming! - tal oli üks hea kõrv (teine ei kõlvanud kuhugi), mis sest et puudus konventsionaalne muusikaharidus ja et temasse vaenulikult suhtuti... "Kättemaksuks" oligi "Kleine Nichtmusik", mis püüab täielikult kihva keerata "Väikese Oõmuusika" üritamise. "Puhkpillurite kõikvõimalikud tsitaadid klapiivad keelpillide mahedusse vahel üsna "orgaaniliselt", enamasti on aga võõrandusefekt mõjus.

Naerututsatused ei kviteerinud üksnes muusikaprofessori P. Sohickele vaimukust, vaid ka ersolaste ja A. Volmeri ettevaatlikku lustimist. Loos peituv huumor jäi aga nii ühel kui teiselt poolt nautke hambutuks.

Lõpuks tuli veel G. Gershwini "Ameeriklase Pariisis"-uljas ja tujukas, märkimisväärselt värvika kõlapildiga esitus.

Viimati asetes 4 klaverit "Estonia" laval 1978. a., kui B. Lukk, E. Kelder, V. Roots ja P. Lassmann mängisid P. Mägi dirigeerimisel

Vivaldi-Bachi kontserti neljale klaverile. Nüüd siis jälle, köitmaks arvuka publiku meeli mitmetpidi huvitava programmiga.

Klaverite taga istusid Kai Ugandi, Tanel Joamets, Marko Martin ja Mati Mikalai. Ansambli lausa briljantset koostööd sai enim nautida C. Czerny Kontsert - kvartetis 4-le klaverile. Möödunud sajandi keskpaigast alates pole Czerny etüüdideta vist keegi saanud haritud muusikuks, ent lugupidamist Czerny kui helilooja suhtes olevat avaldanud vaid I. Stravinski, leides etüüdidest suurepäraselt muusikat!

Mida siis öelda kontserdi kohta - näpatud teemade, tuntuim neist Paganinilt, bravuursetesse passaažikaskaadidesse mässimine ei kandnud endas hinnatavat kunstiväärtust, kuid oli selles kütkestavas, tehniliselt üleolevas ja teoseseltselt uskuvas esituses kuulata titlemata mõnus.

Edaspidi taandusid klaverid osaks saateansambliks. Kontserdile märksõna andnud I. Stravinski "Pulmast" sai kaheldamatult õhtu nael. Vene rahvaluuletikele toetuv teos valmis autoril paarikümne aasta vältel ja ühendab endas kantaadi, pantomiimi ja iidse pulmatavandi elemente; seetõttu võinuksid värvikates kostüümides solistid Meeli Tamm, Leili Tammel, Rostislav Gurjev ja Allan Vurma lubada endale rohkem asjakohaseid zeste. Erandlik saategrupp - 4 klaverit ja löökpillid - meenutas aga kummalisel kombel võimsalt kõlavat guslit. Paralleelselt Tallinnas ja Viinis orkestridireerimist tudeeriv Olari Elts põimis "Pulmas" üheaegselt liikuva keeruka polifoonilise koega vokaalse ja raudse pulsiga instrumentaalse pooluse hoogsaks tervikkuks, millest õhkus ehtsat vene talupoeglikkust.

Esitusest mõneti tagasihoidlikumaks jäi kontserdi à capella lõik, kus EF Kammerkoor esitas 2 osa meil magistrantuuris õppiva G. Grigorjeva segakoorikontserdist "Talvistepühad" ja I. Stravinski "Neli vene talupojalaulu".

C. Orffi "Neenias ja ditürambis" (F. Schilleri tekst) mängisid koos EF Kammerkoori ja endise Eesti Raadio kooriga 4 klaverit, flötidid ja löökpillid. Motoorne rütm, staatiline meloodika ja ühene väljenduslaad seostus siin teatud maagilise võluga, mis sunnib Orffi alati pingsalt kuulama.

9 jaanuaril avati **Kitarrimuusika päevad Hill-Wiltschinsky Duo** (Inglismaa) esinemisega Valges Saalis.

Selle ürituse algatajaiks-teostajaiks olid Heiki Mätlik ja Peeter Vähi, kelle pöördumine küllastajate poole sisaldas siirast heameelt rohkete kuulsate välisesinejate üle ja usku Eesti kitarrimängu traditsioonide jätkumisse.

1973. a. debüteerinud ansambel on tänaseks saavutanud maailma ühe kaunima duo imidzi, teda kutsuti muuseumis esinema ka A. Segovia mälestuskontserdile Sixtuse teatrisse! Oma ulatuslikku repertuaari on nad ka ise jõudumööda täiendanud.

Kontsert kuulus selleaoliste hulka, mille aegu kaob ajataju - kaks tundi möödusid

märkamatu! Põhjuseks polnud vaheldusrikas programm, sest pea kõik palad, k.a. muusikute omalooming, olid mingit pidi sarnase karakteriga (kui mitte arvestada Nelja lautoduetti Elisabethi-ajastust), vaid duo lummavalt täpne ja filigraanne tehnika, lausa masinlik eksimatus. Ansambel mängis peast ja seda tänapäeval, kus isegi võimekad solistid ei tihka vahel lavale tulla noodipuldita! R. Hilli ja P. Wiltschinsky koosmängus ei ilmnenud mingit pingutust, nad alustasid tajumatu märguande peale ja nende erksas, raugematus puls is ei täheldatud mingit nihet.

Tõsi küll - erilisi agoonilisi vabadusi endale ei lubatud, kui, siis laulvamatel osades, neid oli aga kavas minimaalselt: R. Hilli "Canzone", P. Wiltschinsky "Nokturn", mõned M. Giuliani variatsioonid. Kindlas väljendustonaalsuses püsinud kava dramatiseerus alles lõpunumbrites M. de Falla "Milleri tantsus" ja "Rituaalses tuletantsus", kus üllatas ootamatult intensiivne ülemisviis.

Tallinlastel lasti Päevade eksklusiivseimat külaliskitarristi **René Boucher**'i kuulata vaid sümfoniakontserdil J. Rodrige "Concierto de Aranjuez" solisti rollis.

Kanadalasest R. Boucherist räägitavat-kirjutavat vaid ülivõrretes, ometi on tema elu pöördpunktist, kui "kirglikust heavy-metallistist sai tõsise muusika jünger" möödas vaid veidi üle 10 aasta; sellesse perioodi mahuvad õpingud Quebecis, täiendamine Hispaania, Belgia ja Šveitsi meistrite juhendamisel ning hulk konkursivõite. Oma tõelise karjääri alguseks peab R. Boucher ise võitu Aleksandria konkursil 1990. a. ja leiab, et muusikas ei saavat olla edukas enne, kui pole võidetud vähemalt 12 konkurssi! Edu aga nõudvat meeletut tööd ja suurt eneseohverdust.

Kolmeaastaselt pimedaks jäänud J. Rodrigo on kõige kiuste saanud hariduse Valencias, Pariisis ja Sorbonnis ning elanud täisverelist loomeelu. Tema kuulsaim teos *Aranjuezi kontsert* on hispaaniaalikult temperamentne ja värvikas, täis kauneid viisikäande ja tantsurütme R. Boucheri säravalt kirglik suhtlemine oma pilli ja esitatavaga jättis ülimalt sümpaatse mälestuse. Kitarristi pärlendav virtuositeet ja lausa vulkaaniline temperament tulid eriti ilmsiks lisapalaks mängitud katkendis T. Elbergi "Vibratsioonidest".

Igapidist vastandumist eelkirjeldatule kätkes endas T. Kõrvitsa "Concerto semplice" (1992) esiettekanne Eestis. Autori taotlus oli ilmselge: lihtsus, siirus, ilus kõla. Tiit Petersoni tundlik esitus viis need taotlused ilmselt parimal viisil ellu.

Jüri Alperteni ja **ERSO** olid solistidele väärilised partnerid: T. Petersonile malbelt passiivsed, R. Boucherile ülekeevalt aktiivsed. Kuid muidugi jäi nende tarvis kontserdi peateoseks P. Tšaikovski V sümfonia.

Jälle kipub tulema jutuks noodipult: ehkki noodist mängimine, veel vähem dirigeerimine, pole mingi patt, imponeeris tühi plats J. Alperteni ees. Detailne

partituuri tundmine lubas dirigendil pühenduda musitseerimisele jäägitu loomingulise keskendumisega. Tulenus oli suurepärase - kõik need teose sünged saatuseteemad, siirad lüürilised pihitumused, hurmavad valsimotiivid, erutunud pidustushelid kandusid saali emotsionaalsel kõrgtasandil. J. Alpernt oskas orkestrilt esile tuua mitte ainult sooja, aromaatselt pianot, vaid ka tormilist, raevukat fff-t.

Kitarripäevad jätkusid 12. jaanuaril Raekojas Per Skarengi sooloõhtuga. Ta oli juba teine rootslane sellel festivalil: paar päeva varem mängis **Magnus Andersson** läbinisti nüüdisaegset muusikat. Oma osavuse ja julgusega on M. Andersson inspireerinud paljusid heliloojaid pöörama uue, mitmekülgsema lehekülje kitarrikunstis. L. Berio oli kavas küll vanem, see-eest aga kuulsaim autor, teiste sünniaastad mahtusid viiekskümmendatesse.

P. Skareng oli Stockholmi Kuningliku Muusikaakadeemia esimene soolokitarristi diplomi saaja ja on sellest möödunud 10 aasta jooksul pälvinud laureaaditiitleid üsna mitmel rahvusvahelisel konkursil.

P. Skarengi programm oli rahvusaaslaste omast traditsioonilisem, kuigi E. von Kochi "Appassionatast" ja L. Brouweri "Tantsu ülistusest" vaatas vastu üsna nüüdisajalik uudus. Solisti keskendumult intiimsele maneerile sobisid siiski paremini E. Granadose "Poetilised valsid", J. Rodrigose hispaania palad jm., eriti paelus summutatud tundetoonis välja peetud I. Albenize "Asturias".

13. veebruaril esines Olavi saalis soome ja hispaania muusikuist koosnev **The Finnish Guitar Trio** väga soliidse programmiga: J. Haydni, J. S. Bachi ja M. de Falla originaalidest ning kitarristide endi tehtud seadetest.

Päevad lõpetas kolme kontserti pakkuv **muusikatund** Valges saalis. Oma uue oopuse tõi vaagimiseks **R. Kangro**. Kontsert kitarrile, tšellole ja kammerorkestrile ammutas omapärasest instrumentariumist (löökpillidel oli ametis kolm meest, tähtsaina näisid klaveri ja puupillide partiid, madalamad keelpillid viibisid aga lava taga), maksimumi, viimaks ellu oma ideed. Äärmiste osade vaheldusrikkalt aktiivne liikumislaad vastandus keskmise osa peaaegu traagiliselt harda mediteerimisega. Muidugi kujunes määravamaks tšello soleerimine (Henry-David Varema), sest kitari (Heiki Mätlik) tõrjusid tagaplaanile loomupäraselt ahtam kõla, valdavalt madalas registris püsiv partii ja ajuti ka keelpillide kitarrilik pizzicato. Onneks oli H. Mätlikule antud ka soololõike, kus mõjulepääs garanteeritud, ja poeetilisi duette tšelloga.

"Moradas" kolmele kitarrile ja orkestrile polnud **T. Tulev** ilmselt rakendanud oma solisti **Weekend Guitar Trio** põnevaid kõlalis-tehnilisi võimalusi, nende osalus oli pigem nähtav kui kuuldav. Autor taandas oma teose helivärvid (lisaks ka vihinasinad jm.) produtseerimisele ja saavutas efektselt väreleva värvidelaigu.

Kontserdil kõlas ka A. Vivaldi Concerto nr. 3 kahele kitarrile H. Mätliku ja Kuldar

Kudu esituses; Vanalinna Barokkorkestrit juhatas Aivo Välja.

Kitarrimuusika Päevade raames toimus veel mitmeid kontserte, kus musitseerisid eelnimetatute kõrval Kaia Urb, Tiit Paulus, Mart Soo, Ain Varts ja Jukka Toloneni Trio.

16. jaanuaril mängisid flötist **Neeme Punder** ja pianist **Ivo Sillamaa** Beethoveni ja Schuberti.

Paar päeva hiljem "valati" taas muusikasse J. W. Goethe kirjandusliku pärandi tippteos "Faust", sedapuhku **F. Liszti** abil. Tema tund ja veerand kestev "Faust-sümfoonia", mille viimastel minutitel löövad kaasa ka meeskoor ja solist (Mati Kõrts), nõuab kuulajalt tohutut vastupidavust ja mõistvust, esitajatelt aga ennastsalgavat süüvimist detailide ja terviku vormimisse. Dirigent **Tamas Vető** (Ungari) tõi kaasa veel omamaise F. Erkeli Avamängu "Lazlo Hyniadi" ja šveitslase W. Langi 12-toonisüsteemis loodud "Leinamuusika".

21 jaanuaril alustas **Eesti Filharmoonia Kammerkoor** oma 15+15 juubeli kontsertidesarja "Jaanuarist - juunini". Kohe esimesel õhtul loovutati juhiositsioon Euroopa koorimuusika ühele keskemale ja väljapaistvamale isiksusele, Stockholmi Muusikaakadeemia professorile **Eric Ericsonile**. 80 eluaastale liginev vanahärra on veel imeväärsetl vitaalne ja temperamentne, tema põneva programmi kallal tehtud töö aga kõrgel kunstilisel tasemel, filigraanselt viimistletud ja emotsionaalselt haarav.

Kui Saksa muusika isaks tituleeritud H. Schützi motetid ja J. Brahmsi "Fest- und Gedenksbrücke" juba kogetud helikeel laskis keskendada tähelepanu peamiselt esitusviimistlusele ja kõlalisel täiusele, siis alates I. Lidholmi "Libera me 'st" lõpuni nihkus see üha rohkem uudisteoste omapärale, põnevatele vokaali rakendusvõtetele jm. Kõige keerukama ja julgema käsitusega oligi "Libera me", kus koor hiilgas pööraste helikobarate "võtmis"- ja säilitamistõpsusega.

Vormiselt ja koloriitselt esitati F. Martini väga kõnekad "Arieli laulude" (Shakespeare "Torm") viisistused, W. Stenhammari "Kolm koorilaulu" olid kava kõige romantilisema värvinguga palad. Kontsert lõppes noorima autori, taanlase B. Holteni teosega "Regn og Rusk og Rosenbusk" (H. Chr. Anderseni "Tarkade kivi"), kus kooriga liitus fantastilise hääleulatuse ja -iluga koloratuurisopran Jeanette Bjurling Efraimsson Rootsist.

Aastaid ühtviisi menukalt nii operi- kui kammerlaval tegutsenud **Leili Tammel** ja **Mati Palm** andsid Valges saalis ühise kontserdi E. Tubina, M. Raveli, A. Schönbergi jt. loomingust; klaveril saatsid Taissia Filippova ja Peep Lassmann.

25 jaanuaril oli Estonia Kontserdisaal jälle kord välja müüdnud ja lillehtes - **Eesti Kontsert** tähistas ENSV Riikliku Filharmoonia õigusjärglasena oma 55. sünnipäeva.

Kava valik, mis lähtus tsükli pealkirjast - "Maailma muusikalised pealinnad -

Pariis" polnud selle sündmuse tarvis küll päris õnnestunud, ent vähetuntud ja mitte kõige hiilgavamate oopuste vahendusel avardus tuntavalt teadmine **C. Saint-Saënsi** rikkalikust loomingust. Kahtlemata lisas programmile atraktiivsust ja kunstilist kaalu **Kalle Randalu** soleerimine.

4. klaverikontserti iseloomustab monotematism, summutatud pateetika, harjumuspärase vormikäsitus ja erilise, kontsertliku võistluse puudumine. Ometi andsid K. Randalu pianistlik meisterlikkus ja tugev väljendusvajadus kontserdile ütlemata sümpaatselt näo, seda isegi hoolimata kohatisest koosmängulisest hängususest.

Tõnu Kaljustes hindame juba ammu aega jõulist kunstnikuisiksust, mis on rakendust leidnud ka kammerorkestri ees. Nn. suure orkestri ideaalselt koos mängima panemiseks ka kiiretes-keerulistes faktuurides jääb aga Kaljustel vajaka spetsiifilisi dirigeerimisevõtteid.

Sümfoonilises poeemis "Heraklese noorus" on hästi tuntavaks eeskujuks F. Liszti samalaadsed oopused. Oma austust Liszti vastu põlistas C. Saint-Saëns ka III Sümfoonia pühendamise suure ungarlase mälestuseks. Teose omapära seisneb kaheosalises vormis, kuhu mahub rida erikarakteriga lõike ja ulatuslikus orkestri värve rikastavas orelipartiis (**Ines Maidre**).

T. Kaljustel õnnestus siin panna helitöö rahulikum muusikaline materjal vabalt hingama ja loogiliselt aretama ning viia sirgjooneliselt lõpuni kõik tõusud kulminatsioonidesse.

30. jaanuaril mängis **Carl Nielsen String Quartett**, mis asutatud 1963. a. ja kuulub Taani tippkollektiivide hulka. Soliidse eas härrasmehed P. Elbæk (I viul) ja J. Larsen (II viul) on andnud ansamblile tõsise näo, mille pisut nooremad, hiljemliitunud - B. B. Rasmussen (viola) ja S. Winsløv (tšello) - on täielikult omaks võtnud. Kvartetil on peen kõlatunnetus, isikupärane suhe muusikasse ja raudne koosmäng.

Kontserdi peateoseks kerkis kahtlemata C. Nielsen Keelpillikvartett F-duur. Taani rahvusliku muusikakoolkonna rajaja stiili kujundasid kokkuvõttes muusikapärandid ja hilisem kookupuude klassikalise heliloominguga. Kvartetis kohtab omapärasest karakteersust, seal juhtub palju nii meloodilistes kui rütmilistes liinides. Külalistel tõlgitsuses kõitis fantaasiarikkus ja süvenemine kaasmaalase muusikalisesse mõttekäikudesse.

J. Brahmsi viimasest kvartetist (B-duur, op. 67) jäi eriti meelde II osa Agitato, tänu juhtpositsioonil olnud vioolamängija nõtkete musitseerimisele, ja finaali meisterlikult vormitud variatsioonid.

Väikese pettumuse valmistas J. Haydni Keelpillikvartett Es-duur, mida tahtnuks kuulda õhulisema ja graatilisema.

Ines Rannap

Aasta aega hiljem

AKTUAALSEIKS JÄÄNUD MÕTTED VÄIKESTE KORREKTIIVIDEGA

(Vt. "Meid tuntakse maailmas häbematuult halvasti". Intervjuu Mati Palmilt - ML 1995, nr. 2, lk. 2-3.)

NEEME JÄRVI KAALUKAS MÕTE

Me oleme oma lehes avanud uue rubriigi - "Aasta aega hiljem". Mõningate probleemartiklite, ümarlauavestluste, intervjuude puhul pöördume me aasta hiljem sama küsimuse juurde tagasi. Juhtub, et on rõõmustav märkida ilmseid positiivseid nihkeid. RAM-i puhul oli 1994. a. juttu sellest, et koor kavatseb osaleda suurvormide esitamises. Aastaga on palju ära tehtud. Muusikakoolid jätkavad vaatamata raskele majanduslikule olukorrale kõik, kedagi ei ähvarda sulgemise oht, aasta jooksul on ilmunud hulk õpikuid. Kuidas Teie, hr. Palm, hindate tänasest vaatepunktist oma intervjuud, mis ilmus Muusikalehes mullu veebruaris?

Kui lugeda Priit Kuuse artikleid ajakirjanduses Eesti muusikute tegevusest välismaal, on pilt päris kena. Ja selline on lugu olnud juba mitu head aastat. Göteborgis ja nähtavasti kogu Rootsis meid tuntakse esijoones Neeme Järvi, Käbi Laretei, Eri Klasi ja Tõnu Kaljuste tegevuse kaudu. Ka Soomes, kuigi ma olen seal kohanud ka inimesi, kes Eestist ega tema muusikaelust midagi ei tea ega tahagi teada. On teatud valdkonna inimesi, kes teavad Eestit Kaljuste koori või *Hortus Musicuse* järgi ka nende välisesinemiste põhjal. Ameerikaski võib leida paiku, kus tuntakse hästi Neeme Järvi tõhusat tööd, kuid mitte kogu Ameerikas.

Aga mulluses intervjuus pidasin ma silmas läänepoolset Euroopat - Saksamaad, Prantsusmaad, Itaaliat jne. Ning siin ma ei leia, et olukord oleks oluliselt muutunud. Hiljuti oli mul võimalus olla Hollandis ja muuseas ajada juttu juba 20 aastat muusikateatri direktorina töötanud inimesega. Ta teadis Leedu ooperit, kellega ta arendab koostööd, teadis, et Riias avati taas uhke ooperihoone. Aga Eestist ei teadnud ta midagi, isegi mitte Neeme Järvi ja Eri Klasi nime. Pärast minu esinemist, veendunud, et inimene ühel tundmatult maalt võib laulda suhteliselt korralikult, oli tal väike huvitõus. Kevadisel Itaalia-turneel ei leidnud ma ka mingit märki, et sõnaühendit "Eesti muusikaelu" suutnuks keegi mingi sisuga täita.

Tuletaksin siinpuhul meelde Neeme Järvi seisukohta, et rahvusliku muusikaelu alustalad on tema rahvusooper ja sümfooniaorkester. Minu arvates ei saa rääkida Eesti tuntuse kasvust muusikamaailmas, kui need kaks meie suuremat ja tugevamat kollektiivi ei suuda end rahvusvahelisel areenil maksma panna.

Võib-olla nad ei taha.

Ma ei tea seda, aga tahtmisest on neid muidugi palju. Leedu Ooperiteater on seda tahtnud ja suutnud.

VAEKAUSS LEEDU KASUKS

Kuidas? Minna keerukate dekoratsioonide ja suure kooriga Lääne esinema on ju riskantne ettevõtmine. Kas nad annavad kontserdietendusi? Mida nad teevad?

Kui on mingi võimalus pääseda välisreisile, siis tuleks sellest kinni haarata, teha investeringuid tulevikku. Mitte esitada suuri pretensioone, enne kui kollektiiv on tuttavaks saanud. Seda võivad endale lubada ainult tuntud kollektiivid, kes on kindlad publikumenule. Ei Estonia Teater ega ERSO seda praegu ole, eriti välismaal. Kõigepealt tuleb enesenäitamise ja reklaami abil luua endale maine.

Meil keeldus ju isegi EMA sümfooniaorkester sõitmast esinema Austrias, kui tema liikmetele ei pakutud honorari. Aga kuidas on lood Leedu ooperiga?

Ma olen teinud nendega mõned ringreisid kaasa. Näiteks paar aastat tagasi Savonlinna festivalil ja hiljuti turneel Hollandis, kus nad esitasid 3 linnas 3 korda *Lucia di Lammermoor*'i ja 7 korda *Luikede järve*. Igal pool tõusis saal lõpuks püsti, hüüdes "Braavo!". Nad on esinenud viimasel ajal *Don Carlo*ga Itaalias, sh. Verdi sünnilinnas Roncolas. Ka Prantsusmaal.

Neid on kutsutud korduvalt esinema Saksamaale Heilbronn linna. Selle aasta aprilliks on neilt tellitud Weberi ooper *Nõidkiit*, muidugi originaalkeeles. Seda on planeeritud mängida 14 korda järjest. Ma tean seda, kuna mind kutsuti kaasa, aga Estonia Teatri tööplaan ei võimalda seda.

Kas nad sõidavad oma dekoratsioonide ja kooriga?

Jah, neil on 85-liikmeline täiskõlaline koor. Seekord olin ainult mina neile väljastpoolt abiks.

Kas see tasub end ära?

Nii palju tasub, et kõik koorilauljatest solistideni on rahul. Ju siis ka juhtkond, kui ta läheb niisugusele riskile.

Kas see algas peale tagasihoidlikult? Ja tuntuse kasvuga on paranenud ka finantsolukord?

Ma ei tea täpselt, aga ma ei kuulnud pika bussisõidu vältel rahalistest pretensioonidest. Nähtavasti on neil mingi kokkulepe. Mul jäi mulje, et leedulased ei ole rahaliselt väga pretensioonikas rahvas, kui nad näevad, et töö on tulemuslik.

Mõnikord räägitakse meil välisesinemiste ärajätmise põhjenduseks ka bussisõidu ebamugavusest.

Nõukogude LAZ-idega ju enam ei sõideta. Neil on korralikud Mercedes-bussid, kus on kõik mugavused: võid saada sooja kohvi või teed, bussis on WC, iga kahe tunni järel on peatus.

Leedu sümfooniaorkester?

Leedus on praegu 2 orkestrit, mis pidevalt liiguvad välisradadel: nende Riiklik Sümfooniaorkester Domarckase juhtimisel, mis sõidab mööda Euroopat nn. honorarireisidel, ning Sondackise kammerorkester, mis pani endale vundamenti Karayani konkursil võidetud auhinnaga. Ka noorel, võimekal Rinkiaviciuse orkestril on juba Euroopa-tee jalge all.

Lääne-Euroopas, sh. Hollandis on palju esinenud ka praegune Estonia Teatri peadirigent Paul Mägi, aga siis oli orkestriks Läti Riiklik Sümfooniaorkester.

Jah, sel ajal reisis see orkester tõesti palju Lääne-Euroopas. Estonia

Teater on ju ka mõne balleti, opereti või muusikaliga käinud viimasel ajal Soomes, aga suuremaid üritusi pole suutnud läbi viia. Me peaksime endile selgeks tegema, kas meil on midagi müümisväärset rahvusvahelisel areenil. Ja kui meil pole, tuleks püüda niisugune lavastus luua. Umbes selline, nagu oli omaaegne omapärane *Boriss Godunovi* variant, mis läks edukalt ka Pariisis. Või Boriss Pokrovski lavastatud *Hovanštšina*.

Estonia Teatris on ju praegu palju tuntud või vähemalt tuntuks reklaamitud küllalislavastajaid ja -dirigente. Arvatavasti neile tasutakse ka vääriliselt. Aga kas nende ette on ka seatud ülesanne luua selline lavastus, mida võiks edukalt mängida kogu Europas?

Ilmselt ei ole lavastajatele väljastpoolt antud ülesannet orienteeruda võimalikele välisreisidele, sest viimased õnnestumised, nagu G. Malviuse "Sevilla habemeajaja" ja "Viuldaja katusel", M. Wiesleri "Viini veri" on kõik eesti keeles. Selge, et eesti publikule on see vajalik. Oma lavastaja N. Kuninga "Don Carlo" on originaalkeeles, aga lavatehniliselt võimatu välja viia.

Paralleelselt Tartu õnnestunud Massenet' "Don Quiote" on eestikeelne, kuid originaalkeeles "Tosca" M. Mikiveri väljapaistvas lavastuses sõidab lähiajal Rootsi.

Kas Estonia Teatri ebaselge staatus etendab ka mingit osa?

Estonia Teater on juba kaua olnud sisuliselt rahvusoper ning selle siiani vormistamata jätmine on asjaajajate hinge peal. Kui lähtume sellest, et nimi garanteerib sisu, oleme tagasi vanades aegades. Kui ainult rahvusoperi nimi garanteeriks meile riigipoolse toetuse, petaksime iseennast, oma riiki ja rahvast. Asi on loomulik, kui sisu on seda väärt, kui oleme vähemalt lähipiirkonnas konkurentsivõimeline.

Kas probleem on esijoones meie suurkolektiivide ebapiisavas tasemes või liiga suurtes rahalistes pretensioonides?

Ma ei tahaks Estonia Teatri praegust taset võrrelda kümme või rohkem aastaid tagasi olnuga. Sama ka ERSO puhul. Võib-olla on nende praegused suured pretensioonid mingis osas õigustatud, aga nad ei ole seda tuntuse ja nõudlikkuse tasakaalustatuse mõttes. Kui meie tuntus oleks väga suur, siis meid ju otse kistakse mitmesugustele festivalidele. Seda siiani pole olnud. Kui meie ei tee suuri ringreise, pole meil ka võimalusi ennast tutvustada. Me peame kõigepealt ikka saama tuntuks, siis alles esitama rahalisi pretensioone.

Te ei võrdle mitte esimest korda - ja mitte ainult meie lehes - Leedut ja Lätit Eestiga ning meie kahjuks, aga sellel pole olnud erilist vastukaja.

Ei ole, kuna pole huvi ega respekti lähinaabrite vastu. Ma ei saa oma hõivatuse tõttu käia kontsertidel väga tihti, aga lehest ma jälgin, mis toimub meie kontserdisaalides. Meil esineb üsna massiliselt teise ja kolmanda järgu soomlasi, rootslasi ja norralasi, aga esmaklassilisi leedulasi ja lätlasi ei ole seal pea üldse.

Mujalt vaadates paistab pilt tihtipeale hoopis vastupidine. Toon värske näite: seda aastat võtsin ma vastu Vilniuses, seehulgas Itaalia kultuuriaatšeeaga, kes ühtlasi peab Vilniuse ülikoolis itaalia keeles loenguid Itaalia kultuuri kohta. Tal oli võimalik valida kolme Balti riigi vahel. Eestist ei teadnud ta midagi, Lätist Riia linna, aga Leedu kultuurist ja selle ajaloost oli ta üht-teist kuulnud. Nii valiski ta Leedu.

VAEKAUSS TAIDLUSE KASUKS

Ma olen viimasel ajal mõelnud omapärase vastuolu üle: meie professionaalsed muusikakolektiivid, v. a. vast Kaljuste koor ja Hortus Musicus, esinevad viimasel ajal vähe välismaal. Samal ajal on aga üpris aktiivsed meie taidlejad. Valenciasse sõitis möödunud suvel 42 eesti rahvatantsukolektiivi, kes moodustasid 20 protsenti festivalil osalenutest. Aega anti neile laval esinemiseks 4 minutit ja neid oli nii palju, et osa esinejaid tantsu ajal vaheldus. See on vast kõige eredam näide, aga on teisigi sellelaadseid. Kas küsimus pole ka selles, et taidlejad sõidavad raskusi trotsides uudishimust ja esinemislustist, professionaalid nõuavad aga suuri rahasid ja muid luksustingimusi?

Meie taidlus on veel nõukogude aja jätk, kui see oli poolprofessionaalne. Vähesed välismaised taidluskolektiivid töötavad sellise koormusega kui meie omad, eriti väljasõidu eel. Seetõttu on meie taidlus küllalt tugev. Kui siia lisanduvad veel turismihuvi ja praegused vabad võimalused sõita, on see kõik loomulik ja kena. Aga taidlus ei suuda eesti muusikakultuuri tutvustamisel asendada professionaale.

Kuid eks ole ka professionaalse ja taidlusmuusika piirid mõnevõrra ähmased. Prestiizselt Jaapani konkursilt tõi omal ajal Grand Prix Kaljuste koor; nüüd Ellerhein.

Omapärane paralleel on siin spordiga. Eesti seniorid, spordi mõistes pensionärid, treenivad kõrge eani ja toovad rahvusvahelistelt võistlustelt ära häid kohti. Kurvem pilt on meie pärisportlastega.

Rahapuuduse üle kurdavad kõik. Aga meie taidlejad oskavad mõnikord raha isegi Eestisse tuua ja mitte otse endale. Rapla segakoor Cantus esines Saksamaal ühe programmi raames, millest tulud pidid minema arengumaadele. Aga Cantuse teenitud raha anti Rapla Haiglaste.

Taidlejad, vähemalt osa, teevad oma tööd nähtavasti suure entusiasmi ja missioonitundega. See on igati tervitatav. Aga ma pöördaksin tagasi meie jutuajamise algul minu poolt korratud Neeme Järvi mõtte juurde: riigi muusikakultuuri alustalad on tema ooperiteater ja sümfooniaorkester. Ei mingid väikesed kolektiivid ega üksikesinejad suuda ära teha tööd, mis on jõukohane neile. Võib-olla mõni dirigent või helilooja.

Kas meie väikese rahva juures ei esine gigantomaania kahjulikke mõjusid mitmesuguses vormis? Ühelt poolt taidlejad sõit Hispaaniasse, et saaks festivali peauritusel olla 2 minutit laval, teisalt professionaalsete kolektiivide gigantsed pretensioonid. Ja Joonase lähendamise ringsõidu puhul Põhjamaades, nagu Te seejärel meie antud intervjuus ütlesite, esines ka üleaurust, kulutusi suurendavat gigantomaaniat. Kuidas leida tee optimuumini?

Need on siiski kaks eri asja. Taidluskolektiivi sellise tegevuse maksavad kinni nad ise või nende sponsorid. See on n.-õ. eralõbu. Riikliku finantseerimisega seotud kulud tulevad aga maksumaksja taskust ja see on midagi muud. Joonase ringsõiduga seoses aga häirib mind praegu hoopis teine asjaolu. See oli siiski suur ettevõtmine Eesti muusikakultuuri maailma kandmisel pluss lindistamine ka Neeme Järvi juhtimisel. Mulle tegi tõsiselt tuska hiljuti ajalehest loetud intervjuud Eesti juhtivatelt muusikutelt mulluse aasta tähtsamate muusikastindumuste kohta. Ainult Lauri Väinmaa nimetas nende hulgas Joonase projekti. Teised tõstsid esile sündmusi, mis olid seotud põhiliselt minikolektiividega ja minimalistliku laadi muusikaga.*

Marika Järvi intervjuust võis välja lugeda, et Hispaanias Pärti eriti ei tunta ega hinnata.* Ma arvan, et eriti hindama ei hakatagi. Muusikaline maitse erineb ju regiooniti. Romaani rahvad - hispaanlased, itaallased, prantslased - tahavad emotsionaalset, täisverelist muusikat. Leige, ka mehaaniline, tehniline ilu jääb rohkem meie regiooni.

OTSAD KOKKU

Püüame otsad kokku viia. Nagu ma Teie jutust aru saan, on Teie jaoks Teie aasta tagasi öeldud mõtted ikka veel aktuaalsed. Kas näete mingeid ettevalmistusi Eesti professionaalse muusika läbimurdeks Euroopasse?

Mingi eeldus on vast seegi, et Eri Klas on nüüd *Concertgebouw*' peadirigent ja kunstiline juht.

Kas Eri Klasi ja Paul Mägi mitte eriti soojad suhted ei või kujuneda takistuseks?

Ei usu, pealegi ega avalikku konflikti ole. Eri Klas enam Estonia Teatris küll ei tööta. Aga see ei tähenda, et ta poleks endiselt Eesti ja Estonia Teatri patrioot.

Aga kuidas Te seletate seda, et Hollandi teatridirektor ei teadnud Eri Klasi nimegi?

Küllap on tegemist valdkondliku kapseldumisega. Minu mulje järgi on Hollandi muusikaelu väga intensiivne. Kui üks dirigent on juhtinud mõnda kontserti, ei pea teatridirektor teda tingimata teadma.

Ma arvan, et Eesti muusikaelu Euroopas tuntukssaamine toimub ka n.-õ. valdkondade kaupa. Algul on mingil maal kitsas ringkond inimesi, kes on näit. Neeme Järvi või Tõnu Kaljuste austajad. Siis see ringkond hakkab meie aktiivsel tegevusel laienema ja Lääne-Euroopa maad võivad jõuda Eesti muusikaelu tundmise poolest Rootsi taseme lähedusse. Aga ma lõpuks kordaksin veel Neeme Järvi mõttest välja arendatud seisukohta: ilma Estonia Teatri ja ERSO välismaal tõestatud kõrge tasemeta on see vaevalt võimalik.

Küsitles
Herbert Vainu

EESTI LÕÖTSPILL ON AINULAADNE

August Teppo

1995. aasta 28. oktoobri "Virumaa Teataja" numbris ilmus artikkel kohaliku lõõtspillimängija ja -entusiasti Taavi Teinbas'i kohta. Viimane ütles muuhulgas: "Juurdlen praegu, kuidas lõõtsamäng peaks edasi arenema. Vanemad mängumehed on oma palad selgeks õppinud Kikase ja Teppo plaate kuulates, sealt võeti malli. Vanasti õpiti ka teiste külapillimeeste käest. Praegused noored saavad muusikalise ettevalmistuse paljude pillide alal ning kuulavad hulgaliselt erinevat muusikat, nad saavad teise kogemuse."

Edasi arutleb hr. Teinbas nii: "Ka mina olen täielikult uue laine pooldaja, mind haarab uudsus. Oodatakse ju pillimehelt eelkõige, kuidas ta suudab publikut kaasa haarata, millega üllatab ja kütkestab."

Nn. uue laine esindajatest nimetab ta Margus Põldseppa ansamblist "Untsakad" ja Marko Matveret Linnateatrist. "Nad mängivad väga kaasahaaravalt, olgugi et lõõtsaga käiakse justkui lohakalt ringi (järsud liigutused, pill ripub järel jms.)."

Mida arvab sellest Marko Matvere, kes on ühtlasi Väikeste Lõõtspillide Ühingu eestvedaja.

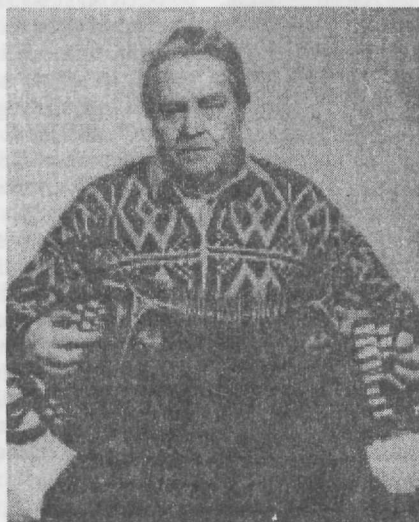
Lõõtspillimängus on Eestis praegu suures plaanis välja kujunenud kaks mängustiili. Üks neist on n.-ö. traditsiooniline stiil, mis põhineb Teppo ajast pärinevatel lugudel ja mänguvõtetal. Teine on aga selline, mille parasjagu pillimees ise on välja arendanud. Siin on põhitegurid pillimehe varasem muusikaline kogemus enne lõõtspilli juurde tulekut ja missugust muusikat ta üldse on kuulanud ning millest huvitunud. Meie poolt Väikeste Lõõtspillide Ühingu viljeldav eesti traditsiooniline mängulaad on aga minu arvates väga põnev ja üsnagi ainulaadne kogu maailmas.

Traditsiooniline stiil oli valdavaks sajandi algusest kuni 30-ndate aastate lõpuni, vähesel määral ka kuni 40-ndate keskpaigani. Seejärel tekkisid uued ideaalid ka lihtsas rahvalikus muusikas ja traditsiooniline mängulaad

lõõtspillimuusikas tõrjuti tasapisi kõrvale.

Praegu me taaselustame seda stiili, mis on õige natuke sarnane Kanadas Cajuni piirkonnas mängitavale. Ta ei sarnane aga üldse soomlaste ja venelaste lõõtspillimängule, mis naabruse tõttu oleks võinud meid mõjutada. See on tingitud peale rahvuslike stiilide erinevuse suurel määral lõõtspillide ehituse puhttehnoloogilistest iseärasustest. Need ei võimalda näiteks vene garmoškal ettekantavaid lugusid Teppo-tüüpi pillil mängida ja vastupidi."

Kui tutvustasin hr. Matverele "Virumaa Teatajas" ilmunud artiklit, tekitas temas rõõmsat elevust eriti see lõik, kus T. Teinbas mainib noorte pillimeeste kaasahaaravat mängustiili ja kummalist lõõtspillikäsitsemistehnikat, mis talle tundub lohakana. Marko Matvere selgitustest võis välja lugeda, et osaliselt on rohmakavõitu lõõtsakäsitlus noorte pillimeeste juures tingitud nimetatud individuaalstiilist.

Taavi Teinbas

Teise põhjusena nimetas ta seda, et mõnedes traditsioonilise stiili algaegadesse kuuluvates lõõtsalugudes on tihti peale parema käe partiides vaja mängida suhteliselt pikki noote. Seda saavat aga teha ainult lõõtsa ühes suunas tõmmates, kuna pärast lõõtsavahetust tekitab Teppo-tüüpi pilliga mängides sama allavajutatud parempoolse klaviatuuri nupp juba varasemast erineva kõrgusega heli. Ka see olevat üks nn. "lõõtsaga lohaka ümberkäimise" põhjus.

Ühe traditsioonilises stiilis eksisteeriva saatepartii iseärasusena tõi Marko Matvere välja ka mõnede kolmeosalises taktimõõdus mängitavate lugude eripära. Nimelt tulevat neid ette kandes esimesel löögil põhibassiga samaaegselt alla vajutada ka akord, kuna 2. ja 3. löögil vajutatakse ainult akordinuppu.

Jätkasin pärimist hr. Matverelt:

Kas praegu meie muusikalistes õppeasutustes õpetatakse ka traditsioonilist eesti lõõtspillistiili?

Minu teada õpetatakse lõõtspilli Tartus H. Elleri nim. Muusikakoolis ja Viljandi Kultuurikolledžis. Traditsioonilist lõõtspillistiili, mis oleks minu arvates väga

vajalik, aga kahjuks praegustes õppeprogrammides neil veel sees ei ole. Mina, kes ma olen iseõppija, arvan, et seda on ka n.-ö. akadeemilise programmi alusel üsnagi raske õpetada. Väga suur osa on siin mängida puhttunnetuslikel faktoritel, ilma milleta jääks traditsiooniline lõõtspillistiil üsna puiseks ja vähenauditavaks. Olen küllaltki palju juurde õppinud vanu plaate kuulates ja Rahvaluule arhiividest olen samuti uusi lugusid leidnud. Viimasel ajal on, tõsi küll vähesel määral, tulnud ka autorilugusid.

Ka Taavi Teinbas mainib oma 1994. aastal välja antud raamatus "Lõõtspillidest, lõõtspillimängust ja -mängijatest", et lõõtsamäng põhineb intuitsioonil, mängijal peab olema harmoonilist kuulmist. Samuti leiab ta, et igaihest ei saa lõõtspillimängijat, vajalikud on kaasasündinud eeldused."

Kas on veel mõningaid puhtmuusikalisi selle stiili iseärasusi?

On küll. Näiteks see, et traditsiooniline stiil on auditav siis, kui artist mängib üksi. Siis on ta hästi jälgitav ja ei teki n.-ö. "mesipuu" efekti. Ansamblimängu see aga ei sobi. Isegi siis mitte, kui tegu on vanade pillidega, mis omavahel hästi häälestuvad. Ansamblimängu puhul jääb see stiil ikkagi kuidagi üksluiseks ja tekib müra. Igauks mängib oma fraasilõppe erinevalt, teeb sinna oma ilustusi ja "pooktaave" juurde ning selle all kannatab kokkumäng.

T. Teinbas on oma raamatus ansamblimängu osas mõnevõrra teisel arvamusel. Tsiteerin: "Lõõtspillide koosmängu kohta on arvatud, et üks lõõtspill mängib peaaegu nagu orkester, kaks lõõtspilli nagu halb orkester. Küllap on sellisele järeldusele tulnud kahe juhuslikult kokkusaanud lõõtsamehe koosmängu kuulates. Vahe on selles, et üksinda mängides väljendab pillimees enda tahet, koosmängu puhul peab väljendama ansambli tahet, peab mängima nii nagu arranžeerija seda on ette kujutanud. Paljudele lõõtsameestele pole see psühholoogiliselt vastuvõetav, sest

Marko Matvere

Eesti osalemine koorilaulualases rahvusvahelises koostöös

KESKUS

Rahvusvahelise kooriliikumise keskne organisatsioon on Rahvusvahelise Koorimuusika Föderatsioon (*International Federation for Choral Music - IFCM*), esindatud ka UNESCO-s. Selle liikmeteks on mitmesugused rahvusvahelised, üleriigilised ja väiksemakaliibrilised koorimuusikaorganisatsioonid. 1995/1996. aasta teatmiku andmeil on neid kokku 921 88 riigist, suurematest riikidest üle 100, näiteks Saksamaalt 117, koondunud küll paikkonna (tavaliselt liidumaa), küll žanri (näiteks kirikumuusika), küll ea (näiteks noortekoorid), küll mingi muu tunnuse alusel. Nende 921 hulgas on ka Eesti Kooriühing.

Rahvusvahelise Kooriühingute Föderatsiooni peakorteriks on Rahvusvaheline Koorimuusika Keskus - maja Belgia linnas Namuris laialdase noodkõhuga, muu info ja moodsa aparatuuriga, peasekretäriks Jean-Claude Wilkens. Belgia valik, nagu Euroopa Liidugi puhul, peakorteriks paistab olevat mitte juhuslik. Euroopa integratsioonile kaasaaitamise püüde viitab ka asjaolu, et föderatsiooni president Claude Tugger on Prantsusmaa kodanik, elab aga pisut üle piiri Saksamaal Aachenis, kus tema abikaasa Jutta Tagger toimetab ka IFCM-i 4 korda aastas neljas keeles (inglise, prantsuse, saksa, hispaania) ilmutav *Internatiol Choral Bulletin*.

Eesti Kooriühingu side IFCM-iga on viimastel aastatel olnud tihed, EK esimees on IFCM eestseisuse nõuandev liige. Oma II ülemaailmse sümposiumi 1990. aasta augustis viis IFCM läbi Stockholmis, Tallinnas ja Helsingis. Eestlased on juba mitu aastat laulnud IFCM-i raames tegutsevas maailmakooris, kes igit aastal tegutseb erinevates maakera paikades. 1996. aasta suvel on ta tegevuse põhiliseks keskuseks Eesti ja St. Peterburg. Eesti-poolne peaarvaja on Tiit Ojaveski.

INFOPANK

Nendest sidemetest sai aluse veel üks koostöö liik - Eesti osalemine IFCM-i infopanga loomisel. Niisuguse ettepaneku tegi J. P. Wilkens maailmakooris laulnud Riina Jollerile, kes seejärel 1994. a. kevadel oli kursustel Namuris ja sama aasta septembrist lindistas aasta IFCM-i palgal olles Eesti Kooriühingu diskile 900 eesti tüsedamat koorilaulu. Samal ajal toodi diskid IFCM-i andmebaasi juba salvestatud teiste riikide koorilaulude kohta (52 000) ka Tallinna.

Esialgne entusiasm (algul töötati isegi öösiti suure idee nimel: "Eesti koorilaul maailma") hakkas peagi lahtuma. Meie koorijuhid ei ole tundnud IFCM-i andmebaasi suhtes erilist huvi ja mitte ainult ükskõiksusest. Peaaegu samad andmed (autor, laulu nimi, väljaandmise aeg ja koht jne.) võib kätte saada ka katalogidest, lisatud üks meloodiakatkend koos mõne sisumärksõnaga ei anna koorijuhile vajalikku lisateavet. Nagunii tuleb esialgu looga tutvumiseks tellida välja vaid üks laulunoot. Ja välismaalt nootide tellimine on Eesti kooridele praegu finantsiliselt tavaliselt ülejökükaiv. Pealegi on infopanka lülitatud riikide arv senimaani väike ja seal pole suudetud kokku leppida diskile kantavate andmete arvu ja mahu suhtes - segadust on veel palju.

Ei lisanud entusiasmi ka Eesti infopanga esimese osa viimine Namuri. Kuigi seal oli märgitud, et nootide osas, mida pole viimasel ajal välja antud, tuleb pöörduda Eesti Kooriühingu poole, pole selliseid päringuid peaaegu olnud. Muidugi ei teata Eestis, kui palju välismaa koore on selle andmepanga põhjal tellinud eesti muusikat otse kirjastajalt, kuid võib eeldada, et põhiliselt neid teoseid, mis

on juba ülemaailmselt tuntuks lauldud, näit. V. Tormise "Raua needmine" ka maailmakoori poolt.

Ka seoses Tiit Valperi lahkumisega Kooriühingust praegu töö seisab. On peetud plaane anda kogu see komplekt üle Eest Muusika Infokeskusele, k. a. seni Eestile laenuks antud IFCM-i andmebaasi äraostmine (2000 USD).

Riina Jolleri sõnul on koorilaulude ülemaailmse infopanga idee iseenesest ilus, kuid selle ellurakendamine on läinud raskelt, praktiline kasu on väike ning esialgu selles projektis osalenud Norra on sealt hoopis välja astunud. Jahtunud entusiast arvab, et asjast võib asja saada 5-10 aasta pärast.

OSAORGANISATSIOONID

IFCM-i töös osaleb praegu 17 rahvusvahelist koorimuusikaorganisatsiooni, sh. Washingtonis registreeritud Homoseksualistide ja Lesbide Kooride Assotsiatsioon, mis ühendab 135 koori üle maakera. Nende 17 seas on ka 6 Põhjamaade Ühendust, kellega Eestil seni pole arvestatavaid sidemeid. Küll aga viisid lätlased mullu suvel Riias koos Põhjala Lauljate Ühendusega (Nordisk Sangerforbund) läbi Skandinaavia ja Baltimaade ühise laulupeo, milles Eesti koore osales vähe, ja kavatsesid 1996. a. seda korrata Rootsis. Ka rahvusvahelise laste- ja meeskooride föderatsiooniga pole Eesti Kooriühingul teiseid sidemeid tekkinud, mis on ka mõistetav, kuna nende peakorterid on liiga kaugel - USA-s.

IFCM-i kuuluvates rahvusvahelistest kooriorganisatsioonidest on Eesti Kooriühingul tihedad sidemed põhiliselt kahega. Need on Euroopa Noorsookooride Föderatsioon (*European Federation of Young Choirs - EFYC*) ja Rahvusvaheline Koorivõrk (*International Choral Network - ICN*), mõlemal keskus Lõuna-Saksamaal Baieris Marktobderdorfi linnas.

EFYC-i (peasekretäriks Baieri Muusikaakadeemia, rektor Dolf Robus) on samuti oma rahvusvaheline koor - Euroopa noortekoor, milles ka eestlased laulavad ja mis on esinenud ka Eestis. On osaletud ka Noorte Koorijuhide Euroopa Akadeemias, nädal aega kestvatel festivalidel - *Europa Cantat* (mullu Belgias k. a. Ungaris), lastekooride *Eurotreffil* Saksamaal jne. Mullu löid V. Laul ja T. Kaljuste aktiivselt kaasa EFYC-i Ljubljanos Sloveenias toimunud esimese regionaalsümposiumi ettevalmistamisel ning EFYC büllötään "Europa Cantat" märkis ära, et teiste hulgas osales sellel ka "maailmakuulus Eesti Filharmonia Kammerkoor Tõnu Kaljuste juhtimisel."

International Choral Network on spetsialiseerunud rahvusvaheliste koorikonkursside organiseerimisele. Need toimuvad erinevate ajavahemike järel mitmetes Euroopa linnades - Llangollanis Inglismaal, Tolosas Hispaanias, Debrecenis Ungaris, Tampere, St. Peterburis jne. Nende hulka kuulub ka Tallinna konkurss, mis esmakordselt toimus 1994. a. ja on planeeritud korduma iga 3 aasta tagant, järgmine niisiis 1997. a. Nende konkursside žüriis on tulnud tihti olla Eesti Kooriühingu esimehel Venno Laulu.

Paljud koorikonkurssid toimuvad aga ka väljaspool ECN-i süsteemi. Nii pole sellesse lülitunud tuntud Schuberti konkurss Austrias, kus Eesti koorid on ohtralt ja edukalt esinenud (vt. ML 1995, nr. 12, lk. 12).

Venno Laulu ja Riina Jolleri jutustuste ning trükisõna põhjal koostanud

Herbert Vainu

aastakümneid on olnud solisti osas, ansambli lihtliikmena on ta pandud endast nooremaga ühte partiid mängima ja loobuma kätteõpitud maneerist. Paljudele pole koosmäng tehniliselt jõukohane, sest oma partii õppimine eeldab nooditundmist."

Kuid Teinbas jätkab, et vaatamata nendele probleemidele on mitmeid näiteid heast lõõtspilli ansambli mängust. Ta tõstab esile 1990. a. August Teppo mälestuspäeval Kalle ja René Ridsalu kokkumängu, samuti Pärnu noormeeste Väikeste Lõõtspillide Ühingu häid esinemisi. Tulevikku vaadates näeb ta just koosmusitseerimisele suuri perspektiive. "Kahtlemata nõuab see rohkem harjutamist, sobivat repertuaari ja oskuslikult tehtud ansambli eadeid, kuid tagajärjeks on ennekuulmatu muusika. Võib-olla tulevikus valdab lõõtspillimängija

oma pilli nii hästi, et "teeb mida tahab" ja ansambli mäng on talle auasjaks."

Kas muud rahvaliku muusika stiilid ja voolud on Teie arvates ka kuidagi suutnud mõjutada nüüdseid eesti lõõtspillimängijaid? Pean esijoones silmas praegu meil väga suure populaarsuse saavutanud iiri rahvamuusikat.

Arvan, et mitte väga olulisel määral. Põhjus ei ole mitte selles, et meie lõõtsamehed on tuimad ega suudaks uue ja huvitava kohaneda. Iiri ja eesti lõõtsad on puhttehniliselt väga erinevad. See, mida iiri lõõtsaga on lihtne mängida, ei ole meie pilliga tihti võimalik. Olen seda ise järele proovinud.

Muide, lõõtspillitaolised instrumendid on maailmas väga laialt levinud. Hiljuti nägin üht omapärast gruusia pilli, millel oli parema käe klaviatuur akordionile sarnane,

ainult selle erinevusega, et olid ainult valged klahvid... Kindlasti on mingi kindla pilli peal mängitav rahvamuusika väga oluliselt mõjutatud mitte ainult selle rahvuse temperamendist, vaid ka pilli puhttehnilistest võimalustest.

Kas oled ka ise kunagi proovinud lõõtspilli ehitada?

Ei ole, kuigi arvan, et tuleksin sellega toime küll. See on väga ajamahukas töö. Praegu on mul aga muid tegemisi niivõrd palju, et kardan ajapuuduse tõttu seda tööd ette võtta. Arvan, et kui saaksin päevas umbes 3-4 tundi sellega tegeleda, siis läheks minul kui algajal pillimeistril lõõtsa valmistamiseks umbes 3 kuud.

Aitäh!

Küsitles ja kommenteeris

Aaro Pertmann

HELIPLAAT EESTIS

Heino Pedusaar

Algus ML nr. 1 (1996)

Nii juhtus, et nende aegade suurimate tehnikauudiste hulka asetuskidki ennekõike "kõnelevad masinad" (fonograafid-grammofonid) ja peatselt ka "elavad pildid" (kino).

Edisoni fonograaf, niisiis üldse esimene helisalvestusaparaat, jõudis rahvale avalikuks näitamiseks päris kähku ka Eestisse. Ajaleht "Postimees" 1890. aastast teatab:

Kõne-masinast (fonograaf) on ju Eesti keeles sugu kirjutatud, aga nähtud ei ole teda veel seni siin. Praegu viibib üks kõnemasina omanik Laroche Tartus ja näitas oma riista ülikoolis ja kõrgemates koolides. Et seda ka muud inimesed näha saaks, andis ta pühapäeval ka Eesti Kirjameeste Seltsi saalis etendust. Kui küll räägitav masin just kõige uuematest ja parematest ei ole, avaldab ta ometi õige selgesti inimese kõnet, nuttu, naeru jne., mis sinna sisse räägitud. Ta peremees oskab temaga ka osavalt ümber käia.

Kõnemasinat (fonograafi) näidati (Tallinnas) Vene klubi saalis. Väga mitmesugused inimese häälte avaldused, kõne, laul, isegi vilistamine ja kõhimine, toodi lausa loomutruult ette ja äratasid koosolijates suurt imetust.

Hiljem hakati neid nähtavasti publikurohkeiks ja tulutoovaiks osutunud etendusi korraldama ühtepuhku. Üks ajaleht kuulutas 1896. aastal järjekordsest fonograafi näitamisest Tallinnas. Tõenäoliselt just selle kohta on säilinud ühe pealtnägija vahetuid ja värvikaid muljeid:

"Viru värava lähedal oli ühes saalis välja pandud ka fonograaf. Peal oli tal tumedast ainst silinder. Nüüd arvan, et seda võis ringi ajada elekter, sest mingit üleskeeramisvõnta ei mäleta sellel näinud. Kellel kopikaid küllalt oli, võis kõrvadesse asetatavatest kuuldetorudest kuulata näitlejate lühikesti etteastumisi või laulu. Meil, poisikestel, raha muidugi polnud, ometi lubati lihtsalt pealt vaadata, kuidas tähtsa olemisega ja kummikraega meister aparaatide kallal askeldas. Uudistajaid keegi välja ajama ei hakanud.

Kord sain minagi hetkeks aparaadi toru otsa enese kõrva panna, küllap oli meister mind ja mu uudistamist tähele pannud (käisin seal toimuvat püüdes vist pea iga päev). Mäletan, et kuulsin mingit plekikõlaga ja visisevat häält saksa keeles kõnelemas. Mis see just oli, jäigi teadmataks.

Hoopis kallimaks läks omaenese häält pika toru kaudu masinasse hüüda, et pärast ise võiks kuulata. Eriti tore oli vaadata, kuidas peened härrad oma daamikesi fonograafi kõnelema manitsesid ja kuidas need pärast uskumatul ilmel teisest torust kõike enesele mitmel korral tagasi sõnada lasksid."

Veidi hiljem saabusid Eestisse juba uuemad ja sootuks paremad helimasinad. Linnades asuti - oi ettevõtlikkust! - korraldama koguni tasulisi grammofonikontserte (mitte enam tehnikauudise demonratsioone) ning huvilistest puudust ei tulnud. Üht niisugust üritust reklaamiti Tallinna saksakeelses lehes

Riigi Ringhäälingu heliplaadiseadmed a-st. 1937

"Revalsche Zeitung" 4. mail 1902. Kõneleva ja laulva masina konservhäält oli siis tutvustama hakatud parun Maydelli majas Harju tänaval - tervelt kuue nädala jooksul, iga päev neli või viis tasulist seanssi.

Samast kuulutusest teame, et kontserdiaparaat kandis firmanime "Triumph" ning rahvale olid "platedel" laulma pandud Venemaa kuulsad artistid Nikolai Figner ja Anastassija Vjaltseva, niisiis ühelt poolt ooperitenor ja teiselt linnafolkloori, samuti mustlaslaulude kõigist jumaldatud esitajatar. Samas on küsitav, kas juba siis võisid demonstreerijatel käepärast olla ka nood esimesed eesti plaadid, mis just äsja Peterburis sisse lauldi.

HARULDASI SALVESTISI

Esimene eesti autori muusikapala kandeve heliplaat sündis 1901. aastal Peterburis. Õnnekombel on selle üks eksemplar Eesti Teatri- ja Muusikamuuseumis säilinud. Napilt-

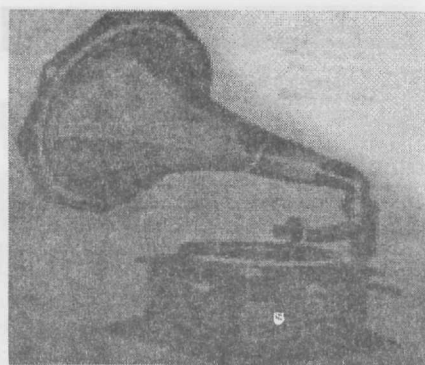
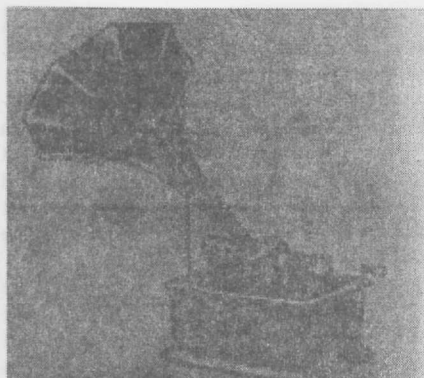
natukeselt kolm aastat hiljem olid helisid jäädvustavad meistermehed oma masinakobakatega juba Tallinnas ja talletasid paari päevaga viisiketastele tervelt kuuskümmend lugu nii "Estonia" seltsi koorilt kui mitmelt nendel aegadel tuntumalt (või koguni isehakanud) üksikesinejalt-lauljalt.

Kuni Teise maailmasõjani ladestus meie rahvuslikku helivaramusse umbes kaks tuhat väga mitmesse žanrisse asetaval helisalvestist. Nendele lisandub teatav kogus vaadeldavas ajavahemikus valmistatud amatöörheliplaate, samuti Riigi Ringhäälingu sisetarbeks (kontserdiprogrammide koostamiseks) tehtud salvestisi nn. ühekordsetel, seega mittepaljundatavatel lakk- ja pehmetel plaatidel. Üht-teist sellest võrdlemisi juhuslikust valikust oli (peamiselt erakates) kuni viimaste aegadeeni isegi säilinud.

Ühekordselt salvestatud plaate iga soovija jaoks valmistati kolmekümnendate aastate algupoolel Tallinnas Alex Rähni

Fonograaf ja grammofon Caruso ja Šaljapini aegadel

Enrico Caruso laulmas fonograafirullile. Autošarž ↘

raadiokaupluses. Suuresti tänu nende õnnestus nüüd, rohkem kui kuuskümmend aastat hiljem, juba helirestaureeringu ja kaasaegse laserplaadi abil, heita pilk nende aegade eesti džässmuusikasse.

Suurimate heliharulduste-inkunaablite hulka kuulub kahtlemata Eesti Raadios fragmentaarselt säilinud ülesvõtte omaaegse Riigi Ringhäälingu kuuldemängust - J. Kunderi "Kroonu onu" (1937) - ning hiljaaegu Berliini Ringhäälingu arhiivist leitud plaadid ühisprogrammiga "Õnnelikku ja head uut aastat tervele maailmale". Seda toonase tehnika jaoks ülikerukat "teatejooksaadet" edastasid 3. jaanuaril 1937 praktiliselt kõik Euroopa ja paljud ookeanitaguse maailma raadiojaamad sünkroonselt. Paljukeelses programmis osales vastava vaheteadustuse ja ühe lauluga ka Tallinna koolide õpilaskoor ilmselt Karl Leinuse juhatusel.

Sellest helivaramust leiame üht-teist täiesti erilist. Reino Sepp toob esile ühe niisuguse seiga oma uurimuses "Genesis of the Estonian Gramophone Repertoire 1901-1919" (Acta Universitatis Stockholmiensis - Studia Baltica Stockholmiensis):

Mõned nendest plaatidest on saanud ainsateks mingi muusikapala kandjateks, nagu esimese eesti opereti "Jaaniöö" (A. Wirkhaus; 1911) puhul, millest on säilinud ainult paar märget ajalehtedes ja memuaarides. Plaatidel on "Labajalg", "Armastusduett" ja kolm soolot. Dirigendiks oli autor ise. (Partituur ja libreto on kaduma läinud.)

Magnetlindil on nüüd arhiveeritud ka 1936. aasta Berliini olümpiamängude ülekanne meie Riigi Ringhäälingusse (Kristjan Palusalu jt.) ja mõned kuulsad raadiohלווomehe Felix Moori reportaazid. Veel on olemas mahukas ja hindamatut teadusväärtust omav kogumik neljal sõjajärgsel aastal tehtud plaatidest (neid on ühtekokku mitusada!), millel esinevad meie rahvalaulikud, -pillimehed ja -jutustajad.

Unikaalsete hulka tuleb samuti asetada mõned hilisemad, juba sõjajärgest säilinud pehmed plaadid, mis valmistati "teispool rindejoont", Moskvas. Nende vahendusel saab nüüd muuhulgas kuulata Eesti Rahvusmeeskoori eellase, Eesti Riiklike Kunstiansamblite meeskoori ettekandeid Gustav Ernesaksa juhatusel ja Georg Otsa esimesi katsetusi algaja vokaalsolistina.

Sõjapäevadest ja esimesest sõjale järgnenud perioodist on kultuuriloo seisukohalt huvitavaid kodumaal tehtud helisalvestisi säilinud enam kui napilt. Põhjusti selleks pole just vähe. "Estonia" teatrihoone põleng 1944. aastal (seal asus ka ringhäälingu helikogu); senise grammofonitehnika tasapikkune asendumine magnetsalvestusega koos toorlin

terava nappusega nende aegade Nõukogude Liidus ja mitmed teisedki objektiivsed asjaolud seadsid kõigele omad kammitsad. Siia tuleks arvata ka korduvad "puhastusaktioonid" Eesti Raadio fonoteegis (kognitiivse peaaegu kaheksakümne aastatani välja), mis andsid tulemina toonase poliitika seisukohalt n.-õ. ebasobivaiks osutunud salvestiste totaalse hävimise.

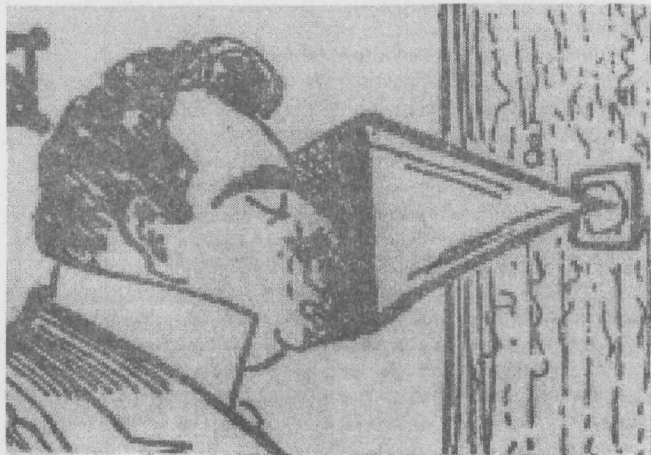
Alles neljakümne aastate lõpust jätkus eesti muusika ja siinsete interpretide esinemisloomingu põlistamine, kui tolaeagse Üleliidulise Raadio salvestusbrigaad hakkas süstemaatiliselt ka Tallinna külastama. Selle juht, väljapaistev helirezissöör Georg Kokzajan kujunes ajapikku suureks estofiilik ja hälbis töö tegelikul korraldamisel mõnigi kord jäänudvustamisele kinnitatud teoste loetelust.

Eelkõige salvestati raadiosaadete tarbeks. Mingil määral kanti juhuvalik ülesvõtteist ka heliplaatidele. Paraku toimus see Moskvas juhitud protsess isepäraselt süsteemikindla süsteemitusena, kusjuures kohalikel asjatundjatel polnud ei esinejate ega repertuaari valiku osas nähtavasti suurt midagi kaasa rääkida. Nii ongi helijäljed nende aegade grammofoniplaatidel enam kui juhuslikku laadi ja ringhäälingu magnetlindidki paraku valdavalt jõudnud hävida.

Lisaks nendele - teadaolevatele, "ametlikele" tiitlitele - on ühtepuhku päevavalgele ilmunud mitmesuguseid nn. prooviplaate, mis neil aegadel küll salvestati, kuid mingil põhjusel müügile ei jõudnud. Sellesse rühma asetub üsnagi arvukalt helidokumente tolaeagse Riikliku Meeskooriga (leitud G. Ernesaksa eraarhiivist) jm. põnevat.

SALVESTISTE SÄILIVUS

Niiviisi õnnestuski läbi pika kolmandikajandi suuresti "Moskva kulu ja kirjadega" asetada lintidele ja osalt ka plaatidele sadu tunde meie väärimuusikat ning tippinterpretide ja muusikakollektiivide esinemisi. Saadud heliülesvõtteid paljundati ja levitati tolaeagse Nõukogude Liidu ning ka välismaa raadioorganisatsioonide tarbeks. Niimoodi jõudis eesti muusika nendel kultuurivahetuse seisukohalt eriliselt ahtatel

aegadel vähemalt mingil määral ka oma koduvärra taha.

See "üleliiduline" fond on käibel tänaseni, moodustades kõrvuti Eesti Raadios ja Tallinna Heliplaadistuudios omaenese jõudude ning kohaliku rahakattega toimunud ülesvõtetega täiesti hindamatu ajaloolise ja kunstilise väärtusega kogumi, mis lubab (kui seda varamat vaid suudetaks nõuetekohaselt säilitada!) nüüd ja kaugemaski tulevikus meie toonast kultuuripilti taas elustada ka helides.

Samas tõdeme, et valdavat osa toona tehtust kannab paraku magnetlint, seega võrdlemisi tõrksalt säiliv ja hõlpriknev infokandja. Nüüd seisamegi nõutuna tõsispildi ees: liigagi paljut varasemast pole õigel ajal helirestaureeritorite pilgu alla seatud ning need salvestised on seepärast jõudnud lootusetult hävida.

Ühtlasi näeme, et paljud kunagistele heliplaatidele siiratud materjalid on meie päevadesse jõudnud isegi lintidest paremas konditsioonis, ja seda koguni vaatamata tolaeagsele heliplaadile iseloomulikele tehnilistele puudustele.

"Iga teos vanadel heliplaatidel" - kui taas reprodutseerida seda valdkona uurinud Reino Sepa sõnu - "on pala kultuuriloolisest mosaiigist, omaette ürik, millel on midagi ütelda ka järeletulevaile põlvetele. Talletatud hääled pole ainult kurioosne kaja minevikust, vaid ka palju muud. Ta on keeleline, kirjanduslooline, lavakunstilane, muusikaline ja olmelooline dokument. Selles on säilitatud ühiskonna arengut kajastavaid sõnumeid ja sündmuste autentseid protokolle. Arvatavasti ei või ükski rahvas jääda oma mineviku kultuuripärandi vastu ükskõikseks. Tuleks vaid tajuma hakata, et selle hulka kuuluvad ka häälekonservid, alates juhuslikest fonograafirullidest ja heliplaatidest kuni nüüdisaegsete helisalvestisteni."

(Järgneb)

Veebruar 1926

Tallinna Konservatooriumi oreliklassi õpilased pidid siiani harjutama Estonia kontserdisaali oreil. Nüüd sai meister A. Terkmann valmis harjutusoreli, mille registreite arv taheti aja jooksul viia 14-lt 35-ni. A. Topman ja A. Kapp tunnistasid pilli vastuvõetuks.

Iseseisvuspäev, mida veebruaris ikka suurejooneliselt tähistati, möödus seegi kord mõjusalt. Estonia kontserdisaalis oli hommikul omaette kontsertaktus õpilastele. Viimse võimaluseni täidetud saali ees luges riigivanem Teemant ette langenud õpetajate ja õpilaste nimed. Kontsertosas kõlasid viiulipalad, soolo- ja koorilaulud. Viimaseid esitas Estonia Muusika Osakonna segakoor Juhan Aaviku juhatusel.

Mitmekesine oli 21. veebruaril Pärnu Endlas toimunud kontserdi kava. Esinesid Helikunsti Seltsi koor, solistid ja orkester. Muusikaliselt huvitavaim oli Beckeri teos "Columbus", mille ettekanne aga osutus nõrgaks. Orkester mängis liiga kõvasti, mattes koori enda alla.

"Pärnu Postimees" kirjutas: "Meie tunneme hr. Davidit kui hääd orkestrijuhti, kuid laulukooriga pole hr. David kunagi tegutsenud, sellest siis tuli, et ettekandel orkester omas tähtsamat kohta ja laulukoor esines saatjana."

Soojalt võeti aga vastu orkestripalad: hr. G. Davidi viiulisoolo ja pr. Tiimanni lauluettekanded. Hr. K. Meerits polnud aga veel arenenud kontsertlaulu esitamise tasemeni. Kuulajaid oli sellel esinduslikul kontserdil vähevõitu, kuna kohalik "seltskondlik "eesrind" viibis kuuldavasti maksiballil", nagu arvas teadvat sealne ajaleht.

Viiuldaja Artur Inglismann jätkas oma eelmisel kuul alanud kontsertide sarja. Viljandis sai ta teatavasti soodsa arvustuse. Nüüd leiti aga Pärnu 19. veebruaril antud kontserdi põhjal, et nii Inglismann kui ka tema kaasesineja Paul Lüdigi pole veel küpsed suuremate teoste esitamiseks (Bachi *Chaconna* ja Orelikontserdi klaveriseade). Lühipaladega jäädi rohkem rahule. Samal arvamisel olid Artur ja Theodor Lemba 4. veebruaril Estonia kontserdisaalis toimunud kontserti arvustades. Nad leidsid, et need teosed "nõuavad suurt tehnilist ja vaimlist võimist", mis noorel viiuldajal aga puuduvat, tema forte oli liiga terav, pianol puudus kandvus. Kõige rohkem jättis soovida sisuline külg.

Pärast pikemat vaheaega tuli *Vanemuises* 23. veebruaril jälle lavale Kitzberg-Simmi laulumäng "Kosjasõit". *Vanemuise* esietendus oli omast kohast haruldus, sest teatris olid nii tüki autor August Kitzberg kui ka muusika looja Juhan Simm, viimane muidugi oma harilikul kohal - dirigendipuldis. Laulumängu oli enne ettekannet uuendatud ja kohendatud. Juurde olid tulnud ajakohased kupleed ja

päevakajalised vaimuteravused, kus pihta said erakonnad, ajakirjandus jne. Näitlejad A. Konsa, O. Teetsov, A. Visman, J. Pöder, F. Pettai, H. Pulst, Maria Türk jt. olid oma sõiduvees.

Venemaal paguluses viibivad eesti kommunistidki olid Kitzberg-Simmi "Kosjasõitu" kui lavatükki tähele pannud ja oma jõududega lavale toonud. Ajaleht "Edasi" pidas siiski vajalikuks selgitada, et "muidugi on kirjanik tüki oma ilmavaatekohaselt kirjutatud, kuid tüki vorm annab võimalust selle tekstis muudatusi ette võtta, nii et sellest jändist Eesti kodanliku korra pilketükk võib saada. Viimane asjaolu lubas ka seda tükki meie teatri repertuaari üles võtta."

Lavatükkide ümbertegemine vastavalt oma "toolis-talupoeglikule ideoloogiale" oli sel ajal Venemaal moes. Ooperist visati välja või tehti ümber müstika ja religiooniga seotud stseenid, Glinka ooperist "Elu tsaari eest" sai uue ja täiesti mõistetamatu libretoaga "Ivan Sussanin" jne. Miks siis mitte "Kosjasõidust" midagi "koodanlust paljastav tükk" valmis septseda?

22. veebruaril tuli *Vanemuises* lavale Leo Falli operett "Magus kavalier", mille tegevus toimub paralleelselt minevikus ja tänapäevas, intriigiks isevärki arusaamatus: tütarlaps kasvab üles poisina, ise seda uskudeski. Nii oli see kord kauges minevikus, kordudes nüüd samas perekonnas tänapäeval. Tegelasel polnud kerge - tuli korraga esineda kahes osas. Teose lavastas Elli Pöder-Roht, kes muidugi ise esines peaosades, suutmata siiski vajalikul määral oma häälega mängida. Üldmulje ooperist oli siiski hea, milleks õige tõhusalt kaasa aitas orkester hr. J. Simmi juhatusel.

Pärnus tuli lavale Heinrich Berté muusikaga operett "Ilu kaardiväelane". Tegevus arenes siin enamasti kahe ja kolme tegelase vahel, vaheldust toovaid koorinumbreid oli vähe ja see lõi teatud igavuse meeleolu. Peaosaline Dorothea von Waldburghausen pr. Tiimanni isikus pääses mõjule just oma lauluga, pr. M. Kalbek toaneitsi Franziska osas sädeles oma temperamendiga. Meesosalistest mängis korralikult prints Roland von Atenstseini hr. K. Meerits, kuigi veidi rohkem soojust mängus oleks tulnud osale kasuks. Publikut oli esietenduse kohta vähevõitu.

7. sümfoniakontserdi põhiteos oli F. Mendelssohni "Itaalia sümfonia", mis võlus oma värskuse, kaasakiskuvuse, elavuse ja hoogsusega. J. Aavik ilmutas nii selle kui ka teiste (*Andante* Schuberti C-duur Sümfoniast, Schumanni avamäng "Manfred", Weberi avamäng "Eyrjanthe") teoste tõlgitsemises peent stiilitunnet. Diskreetselt saatis orkester prl. Salme Hermani M. Bruchi Viiulikontserdi ettekandel. Viiuldaja hiilgas oma eeskujuliku kooliga, tema paremal käel oli poognatõmbe laiust ja jõulisust, vasakul käel aga laitmatult puhast sõrmetehnikat. Artur Lemba, kes käis sellel kontserdil, tõstis esile solisti kaasaalamisvõimet ja isikupärast joont muuika tõlgitsemisel. Raskusi oli viiuldajal aga mäluga, mistõttu kontserdi viimases osas juhtus unustamise tõttu äpardus.

Mati Märtin

60 aastat hiljem sama kavaga

"7. märtsil antakse Tallinna-Harju Kesk- ja Kutsekoolide Vilistlastekogude Liidu Naiskoori nime all esimene avalik kontsert "Estonia" kontserdisaalis". Nii loen minu laual olevast kirjutisest "Tallinna Haridustöölise Naiskoori algaastad".

Milline seos on neil kahe erineva nimega kooril?

Võtan abiks Gustav Ernesaksa raamatu "Kutse". Autor kirjutab: "Minu ees on lehekene, millel on märgitud praeguse Tallinna Haridustöölise Naiskoori kõik eelmised nimetused: dets. 1931-1935 Tallinna Linna 2. Tütarlaste Gümnaasiumi vilistlaskogu naiskoor

1935-1936 Tallinna Harju Kesk- ja Kutsekoolide vilistlaskogude naiskoor

1936-1940 Tallinna Naislaulu Selts

1940-1941 Tallinna Töölismuusika Ühingu naiskoor

1941-1944 Tallinna Naislaulu Selts

1944-1951 Riikliku Filharmoonia naiskoor

1955 Tallinna Haridustöölise Naiskoor."

Nagu märkame, on selles nimekirjas eelpoolmainitud kooride nimed. Peatuksin veel lähemalt koori algaastatel ja seda jällegi Gustav Ernesaksa "Kutse" vahendusel. "Minu juurde ilmusid 1931. aasta lõpukuul mõned 2. gümnaasiumi lõpetanud ja tegid ettepaneku hakata juhutama uut pidevalt tegutseda soovivat naiskoori. Ma ei kahelnud kaua. Olin juba

pool aastat juhitanud kooli naiskoori ja pealegi korjanud pisut kogemusi ka meeskooriga.

Märkus minu 1931. a. päevikus kõnelebki sellest, et juba sama aasta detsembris pidas Tallinna 2. Gümnaasiumi vilistlaste naiskoor oma esimesed 3-4 harjutust.

Oleme vaieldud mõne endise lauljaga koori nooremakstegemise üle. Kuid pole saanud põhjenduseks veenvat vastust: ka inimese vanust arvatakse tema sünnist peale. Kaasa loetakse kõik imiku- ja titeaastad. Algkool samuti. Ka nimemuutmine ei mõjуста vanust."

Kui noore koori esimene esinemine toimus 8. märtsil 1932. a., siis esimese iseseisva täismõõtmelise kontserdini jõuti 1936. aastal.

Niisiis, 7. märtsil 1996 möödub 60 aastat detsembris 65-aastaseks saava koori esimesest kontserdist. Selle tähistamise on naiskoor "Virvik", millise koosseisu moodustavad enamuses Tallinna Haridustöölise Naiskoori endised lauljad, võtnud oma südameasjaks. Esimene kava kontserdisaalis sisaldas laule E. Võrgult, R. Heinmetsalt, E. Ojalt, E. Aavalt, M. Saarelt, J. Aavikult, R. Pätsilt ja G. Ernesaksalt.

Naiskoor "Virvik" püüab kava kuulajateni tuua sellisel kujul, nagu selle pani kokku Gustav Ernesaks.

Olev Oja

Laulmine olgu tasakaalus tervik!

Käesoleva aasta 29. veebruaril möödub sada aastat silmapaistva laulja ja laulupedagoogi **Rudolf Jõksi** sünnist. Ta kuulus lauljate põlvkonda, kes enamiku oma lauljaküpsusest olid omandanud Itaalias ja seal - lauljate Mekast - saadud kasutasid hiljem kodumaal lahkesti uute lauljate koolitamisel.

EMB Leksikonist loeme, et Tähtvere vallas, Rõhu külas on sündinud tenor Rudolf Jõks. Õppis laulmist Tartu Kõrgemas Muusikakoolis G. Stahlbergi juhendusel ja 1925-1928 Roomas A. Stame erastuudios. Täiendas end 1935 Prantsusmaal ja Itaalias. Oli 1918-1923 ning 1941-1943 "Vanemuise" ooperi- ja operetisolist. Esinenud oratooriumi- ja kontserdilauljana nii kodu- kui välismaal..., 1929-1940 oli Tartu Kõrgema muusikakooli ja 1940-1969 Tartu muusikakooli lauluõppejõud. Õpilastest: E. Ani, L. Tanni, A. Seep, H. Päi, I. Kuusk, M. Haamer jt. Tegutsenud hääleseadjana "Vanemuises" ja üliõpilaskooride juures.

Allakirjutanust sai Rudolf Jõksi õpilane pärast paariaastast lauluvirelemist, kui hääleressursid olid üsnagi ammendatud, samuti lootus lauljaks saada. Kui olin kurnud oma muret Rud. Jõksile, tegi ta minuga mõned hääleharjutused. Ilmselt ei olnud ta rähul, sest ütles: "Raske juhus." Ta oli aga nõus kuni suvevaheajani proovima (oli kevadsemester) ja siis otsustama sügisese jätkamise võimalust. Samas tegi ta mulle selgeks mu põhilised vead. Hiljem, kui ta nõustus minuga tööd jätkama, mõistsin, et kõik need puudused on väga suured ja ilma Rudolf Jõksi stoilise rahu ja järjekindlusega oleks laulmine mul jäänudki sinnapaika.

Tunnid algasid hommikul 8.55. Need varajased tunnid olid nooremate kursuste õpilastele, kel polnud veel suurt laulukoorust. Igaüks sai oma osa täpselt kätte. Ei juhtunud, et kellegi tund venis teise tundi. Hilisematel kursustel, kui laulmise aeg pikenes ja lugusid tuli rohkem, sellist karmi ajagraafikut ei olnud.

Rudolf Jõksi lauluklassi heaks haldjaks oli kontsertmeister Juta Laan, kes oli temaga töötanud palju aastaid. J. Laan tundis kõiki R. Jõksi nõudmisi ja seetõttu tuli ka kontsertmeistriga töötades neid rangelt jälgida.

Rud. Jõks toonitas: "Kiirusta aeglaselt", "Laula protsentidega", "Laul peab olema tundeüllane ja ilus", "Elame-näeme".

Samavõrd lakoõnilised olid harjutused. Tuli jälgida hääle ühtlust, seda kergelt tekitada. Kui kord küsisin, miks ta teatrisolistidel lubab harjutades kõvasti laulda, vastas ta, et see on "samariitlase" töö. Et seda tulevikus tegema ei peaks, peab laulja ABC alati meeles olema. Suurteks eeskujudeks tõi ta alati Mattio Boffistini (1856-1928) ja Tiit Schipat (1889-1965). Viimasega oli ta tutvunud A. Stame stuudio päevil.

Rud. Jõks ei praktiseerinud häälega ettenäitamist. Naljatades põhjendas seda sellega, et ei soovi õpilasel kuulda tema vigu. Tõsiselt ütles ta aga, et iga linn laulab oma häälega. Ja tõsi ta on, ma ei tea ühtegi tema õpilast, kes oleks kaotanud hääle valede laulvõtete tõttu. Võib öelda, et areng polnud mõnikord tormiline, kuid oli siiski pidev. Ta välistas riskimomente, öeldes, et teatris tekib neid niigi. Hiljem, õppides mitmete pedagoogide juhendamisel ja ise õpetades olen sageli pöördunud tagasi selle juurde, mida õpetas Rud. Jõks.

Nüüd, kui aeg on kiire, kõik tõttavad, ambitsioonid kasvavad, arvan, vaevalt oleks tema oma töökspidamisi viinud ajaga unisooni. Ja seda põhjendanud: laulmises pole "knihive", on järjekindel töö. Äkki ei saa midagi. Ja kui saabki, siis millegi arvelt. Aga see pole enam tasakaalus tervik. Tervik on bel canto, mida Rud. Jõks õppis, valdas ja õpetas.

Kui nüüd lõpetuseks ütleks: "Sada aastat tagasi sündis..." vastaks ta: "Kuid lubage, mul on olnud ainult kakskümmend neli sünnipäeva."

Tänu tundega meenutades
Ivo Kuusk

100

R. Jõksi lauluklass 1960. Esireas Ilmar Arike (b), kontsertmeister Juta Laan, Maarja Haamer (s), Rudolf Jõks, Henn Pai (b). Tagareas Endel Vunk (t), Ivo Kuusk (t), Vello Merimaa (b).

Kaljo Raidi tegemiste kolmveerandsajandi lühikokkuvõte

75

1944. a. 18. augustil kell 20.15 läks Tallinnast eetrissse tollase Ringhäälingu (*Landessender Reval*) sümfooniaorkestri järjekordne otsesaade. Esiettekandele tuli Kaljo Raidi Esimene sümfoonia c-moll. Kuigi käis sõda ja ajad olid ärevad, oli see siiski Tallinna muusikaelu sündmuseks. Sama päeva hommikuse "Eesti Sõna" eelteates on öeldud, et teos "...kannab endas selgeid sugemeid isikupärase väljendusvormi poole. Tasakaalukas väljendus ning muusikaliste mõtete otsekohesus ilmestab seda teost ja selle loojat kõige paremini".

Tuudur Vettik kirjutas selle ettekande järel kiitva arvustuse samas "Eesti Sõnas", kus muuhulgas lausub: "Sümfooniast iseloomustab õnnestunud vormiline ja temaatiline ülesehitus, milles valitsev meloodiline joon ja leidlik harmoonia ilmutavad helilooja hingestatud loominguprotsessi. Kõik see avaldub heas ja osavas orkestratsioonis ning kõlab värskelt ja paeluvalt /.../ Soovime noorele kolleegile õnne esikteose hea edu puhul. Soovime õnne prof. Heino Ellerile, kelle koolist on võrsunud jälle üks töötav tulevikumees meie heliloomingus."

Ka tollane *Landessender Reval*'i muusikajuht dr. Helmuth Wirth ei jätnud oma kirjas abikaasale sündmusest teatamata. Järgmisel päeval lähetas ta Hamburgi järgmised read: "Eile õhtul oli meil *Senderis* esiettekanne. Meie noor tšellist Kaljo Raid oli kirjutanud sümfoonia, mida vaatamata üle 40-minutilisele kestvusele võib pidada heaks. Mind imestas äsja 23-aastaseks saanu täiesti isikupärane käekiri, eelkõige tema kõlafantaasia ja kutseoskus. Tema õpetajaks on prof. Eller, kes muuseas lausa isaliku hoolitsusega aitas oma kasvandikku orkestrihäälele väljakirjutamisel..." - Tookord juhatas orkestrit Olav Roots.

Kuid see polnud kaugeltki esimene avalik

1948 oma lemmikpilliga

tähelepanu Kaljo Raidi loomingule Eestis. 1940. a. võitis ta Anna Haava sõnadele loodud "Järv leegib eha paistel" esikoha meeskoorilaulude võistlusel ja sellestki kirjutati palju. Tähelepanu pälvisid ka ta nende kahe daatumi vahele mahtunud instrumentaalsed kammervormid. Enne lahkumist 1944. a. sügisel Rootsi oli ta Eestis saavutanud üldise tuntuse - nii heliloojana kui tšellistina.

Ja siis tekkis ligemale pooleajandiline vaheaeg, kus temast kui heliloojast polnud kodumaal midagi kuulda - küll aga kui vaimulikust ja sedagi läbi raginate ja undamiste *Ameerika Hääle* saadete vahendusel. Kuid kogu ta loominguline tee ei kasvanud neil aastatel kaugeltki umbe, vaid otsis uusi suundumusi, täienes, uuenes, demokratiseerus...

Rootsi jõudnuna alustas ta sealse Muusikaakadeemia raamatukogus leiduvate uue muusika partituuride uurimist ja kuulas ülikoolis filosoofia- ja teoloogialoenguid. Seal kirjutas valmis ka oma sümfoonia nr. 2. Et aga viimase ettekandmisega oli raskusi, keskendus ta neil aastail kammerlikumate tööde loomisele. Esimeseks tähelepanuväärsemaks tööks sai ta *Capriccio* klaverile nr. 1, mille ka Olav Roots kohe ette kandis. Järgnesid I. Laabani sõnadele loodud süit sopranile ja seitsmele instrumendile, *Divertiment* flöödile, viololale ja kitarrile, *Sonaat* viiulile ja tšellole, kontrabassile, lapsehäälele ja kammerkoorile. Ettekande tuumikuks oli tookord klaveritrio koosseisus Valdeko Kangro, Kaljo Raid ja Käbi Laretei, millele vastavalt vajadusele lisandus teisi pille.

Peagi räägiti Stockholmiski Kaljo Raidist kui isikupärasest noorest heliloojast. Avalikku tunnustust jagas talle Eduard Tubin, aga mis veelgi tihedam antud oludes - ka rootslased (K. Antterberg, M. Bergament...). Heliloojate Liidu juht Moses Bergament nimetas näiteks "*Capricciot*" teoseks, kus "...Raid tõusis esile nii motiiviliselt kui harmooniliselt leidliku heliloojana. Siin ei olnud meil tarvis olla teadmatutes tema oskuste ja teadmiste suhtes. See oli värvikas asitõend noore helilooja fantaasiarikkusest. Meil on põhjust ta arengut tähelepanelikult jälgida" ("*Afton-Tidningen*", veebr. 1946).

Nagu Rootsi periood (1944-1946), jäi ka USA periood Kaljo Raidi elus lühiajaliseks. Kuid viimanegi osutus lühiajalisusele vaatamata väga intensiivseks. Asunud õppima vaimulikku *Andover-Newton Institute*'i (koos Valdeko Kangroga), täiendas ta ennast igal võimalikul juhul ka muusikaliselt. Need olid Darius Milhaud' meistrkursused Aspenis ja Jasques Ibert'i meistrkursused Tanglewoodis. Neil suvekursustel (pidustustel) esitati ka palju uudisloomingut ja mõnedki K. Raidi tööd levisid hiljemgi USA-s kursusekaaslaste kaudu. Nende aastate loomingust tõusevad esile ta poeemilaadne "XX sajandi Hamlet" sümfooniaorkestrile, kantaaat "Õpetussõnad" solistile, segakoorile ja kammeransamblike, Concerto grosso kolmele klarnetile, trummile, klaverile ja

keelpillidele, Trio klarnetile, saksofonile ja tšellole, vaimulik rapsoodia "Jakobi surm" neljale tšellole ja kontraaldile (A. Schönerbergi mälestuseks). Kolm kontsertvariatsiooni orelile, keelpillidele, klaverile ja löökpillidele, Orelisonaat ja rida väiksemaid töid.

Lõpetanud eelnimetatud instituudi bakalaureusekvalifikatsiooni, astus tööle *Bethel College*'i õppejõuna, kus möödusid järgnevad kolm aastat. 1954-st kutsuti ta Torontosse - eestlaste Baptistikoguduse pastoriks, kellenä tegutses 35 aastat.

Kuigi vaimuliku töö nõudis temalt lõviosa ajast, ei jäänud muusikaline tegevuski unarusse. Kogudus ehitas endale uue pühakojaga, kus nähti ette ka võimalused musitseerimiseks ja seltskondlikuks tegevuseks.

Kaljo Raidi Kanada-periood näib siinkirjutajale loominguliselt kõige demokraatlikumana. Oli ju juba D. Milhaud hoiatanud noori "tuulepäid" liigse radikalismi eest oma loomingus ja sama manitsust sai kuulda ka Kaljo Raid. Oli, mille üle mõelda! Hakatuseks süüvis ta eesti rahvaloomingusse, mille tulemusel valmis tal tervelt kuus tsükli rahvalauluseadeid, samuti Süit eesti viisidest klaverile. Lisaks sellele kirjutas ta veel väikepalu ja üsna rohkesti vaimulikke vorme.

Alles pärast vabanemist hingedarjase ülesannetest sai ta taas mahti mõtiskleda suurematest vormidest muusikas. Ta alustab ooperiga "Tulised vankrid", mille libreto autoriks on ta sõber ja aatekaaslane Evald Mänd. Ooperi sisuks on kristluse tekkelooga seondunud vaegused, millega liikumise esimestel pooldajatel tuli kokku puutuda. Kuid asi pole siin ainult kristluses ja selle ajaloos! Ooperis on tegemist eeskätt inimkonna igavikulisemate probleemidega: sügavate eetika-, moraali- ja maailmavaateliste põrkumistega. Siinkohal ei saa märkimata jätta, et kodune Estonia Teater on nii autori kui publiku ees veel võlglane, sest oli see ooper ju vabanemisejärgse teatrijuhtkonna tellimus!

Läinud aastal valmis Kaljo Raidil ka järjekordne suurteos - Kolmas sümfoonia, mis samuti on tänaseni ette kandmata. Tahaks loota, et selle esiettekanne toimub kodumaal ja õige peal!

Armas Kaljo! Lootes, et oled paranenud läinud aastast operatsioonist ja sellega kaasnenud tervisehäirest, lähetan Sulle käesolevaga omad ja kõigi kodumaa kolleegide parimad soovid eelseisvaks juubeliks 4. märtsil. Kolmveerand sajandit on küll soliidne iga, kuid alles sellest võivad alguse saada uued loomishoovused, mis varem polnud mõeldavad!

Palju õnne!

Sinu AVO HIRVESOO

18. I 1996. a.

Laulja kõri vooderdisi ei anna vahetada

"Tunnen suurt heameelt selle üle, et olen oma nooruses ja kuldses keskeas RAM-iga ühte leiba söönud ja ühes rütmis elanud. Laulsin meeskooris üle 42 aasta, tegin kaasa koori hiilgava tõusu, nägin tema suurt edu ja tean, kuidas seda saavutati," ütles 27. veebruaril 70-aastaseks saav Raimund Alango meie juubeleelse vestluse alustuseks ja lisas: "Maestro Gustav Ernesaksale võlgnen ma tänu mitte ainult edutamise eest solistiks juba siis, kui alles õppisin Muusikakoolis, toetuse eest konservatooriumis jätkamisele, suunamise eest pedagoogilisele tegevusele koorisiselt - millele järgnes töö Muusikakoolis ja konservatooriumis -, vaid ka väärtuslike õpetuste eest, mida nüüd pidevalt kasutan oma igapäevatoos: tema suurepärase kunstiliste tõekspidamiste, fraseerimisõuete, muusikalise kujundamise ja muu eest."

Meenutades oma jõudmist lauljaelukutseni, märgib R. Alango muigamisi, et vokaalsolistina pääses ta lavale juba 3-aastasena ja nimelt jõulu ajal Viitna kõrtsis!... Selles loos pole midagi imestamisväärset - Viitna kõrtsi avarates ruumides korraldas Maanaiste Selts sageli oma pidusid - Raimundi ilusa häälega ema aga õpetas pisipojale palju kauneid laule, mis jäid pikkusest ja keerukusest hoolimata ka väikemehele hästi meelde.

Järgmiseks muusikale suunajaks kujunes G. Adolfi gümnaasiumi laulpedagoog T. Orgussaar - Raimund pandi laulma kooris ja mängima puhkpilliorkestris. Häälemurdeni jõudis noormees suhteliselt hilja - 17. eluaastal. Kevadel laulis Raimund U. Kasemetsa juhitud kooris "Lauluhõim" veel kõrget tenorit, sügisel pärast kõva talutööd ja kosutavat toitu Viljandimaal tegi ta juba jämedat bassihäält.

1945. a. sai R. Alangost TPI ehitusteaduskonna tudeng.

RA: "A. Ratasepa eestvedamisel asutati just sel aastal TPI meeskoor, hääleseadja L. Must aga hakkas järjekindlalt arendama minu vokaalseid võimeid. Kui siis väsimatu organisaator A. Ratasepa korraldas instituudi

I. RANNAP

isetegevusolümpiaadi, olin mina see, kes edestas kõiki, ka vanemaid ja muusikaliselt haritud vokaliste. Ju pääses mõjule noorus ja värskus!

Segastel sõjaaegadel olid mu teadmised reaalinetes jäänud kaunis kesisteks, küllap seda märkasid ka TPI professorid ja soovitasid minna hoopis muusikakooli.

Nii läksingi sisseastumiseksamitele ja ühtaegu ka ette laulma prof. G. Ernesaksale."

Selge see, et maestro ei lasknud peost niisugust tüsedat bassi ja kõik Raimundi seitse õppimisaastat kulgesid paralleelselt kooritööga. Teadagi nõudis see asjaolu pedagoogidelt suurt vastutulelikkust, sest noil aastail kestis RAM-i reisis mööda NSV Liitu ikka kolm kuud järjest!

RA: "Aga see oli väga õnnelik aeg. Ma ei tundnud mingit põlvkondadevahelist konflikti - eakad akadeemilise haridusega ja konvendikogemustega endised Besti Laulumeeeste Seltsi kooriliikmed suhtusid minusse väga hästi ja olid mulle eeskujuks kommete ja etiketi omandamisel.

Viiekümnendail hakkasin sooleerima meeskvarteri RAM-I kontsertidel, varsti aga liitusin ansambliga. Oleme koos teinud küllalt suure töö - paljude aastate jooksul kergedasime 1/3 võrra RAM-i 110 kontserdist koosneva aastaplaani täitmist. Ja kuigi meie keskmine vanus on praegu üle seitsmekümne, oleme alati valmis laulma oma headele noorusmälestusi heietavatele sõpradele.

Kui võtta kokku esinemised solistina, kvartetistina ja koorilauljana, siis on hääle koormus nende aastakümnete jooksul olnud küll tohutu. Abi Zeider olevat õhukeseks puhunud tervelt 7 trompetit, aga minu kõri vooderdised on pidanud kõike taluma, neid ju ei anna vahetada! Eks hääle vastupidavus olene sellest, kui hea on ta peremees ja muidugi ka koolitusest. Minu õpetajal prof. T. Kuusikul oli elu lõpuni häält värsket ja jõuline, eks ta andis mullegi "säilitusõpetust?"

1956. a. palus G. Ernesaks R. Alangol võtta oma šefluse alla mõned vähesema

ettevalmistusega lauljad ja olla rühma hääleseadja. Siis tuli kutse G. Otsa nim. Muusikakoolist - mõnda aega rakendati R. Alangot obligatoorlaulpedagoogina, hiljem juba laulukateedri õppejõuna. Oma kõige tublima lõpetaja V. Jürnaga koos läks R. Alango konservatooriumi, kus 1989. aastast töötab põhikohaga.

70

RA: "Tollel aastal tundsin, et nüüd on paras aeg koorist ära tulla - enne kui keegi hakkab lahkumisvajadusele vihjama. Arvan, et inimene peab oskama õigel ajal kaabut kergitada!

Pedagoogitöö on mulle alati meeldinud, ent viimasel ajal pean plaani kui mitte lõpetamise, siis koormuse vähendamise üle küll."

Töö RAM-is on võimaldanud pikki ja põnevaid reise - ühtpidi NSV Liidu eksootilistesse paikadesse polaarjoonelt Kesk-Aasiasse ja ida suunas Kamtšatka, teistpidi Ameerikasse, Kanadasse...

RA: "See oligi mu viimane reis RAM-iga - põnev ja mugav, aga päris alguses tuli näiteks kord Tamsalust Türile jõudmiseks meestel endil tühjendada lubjavagun, mis neile sõiduks ette nähtud."

Milline näib RAM 7-aastaselt distantsilt?

RA: "Tundub, et praegune koosseis ei anna meeskoori mõtu välja, kõla on muutunud kammerlikuks ja tingib vastava repertuaari. Kogu Eesti meeskoori klassika nõuab tenoritelt täie tooniga kõrgust, falsetiga seal toime ei tule, järelikult ei saa neid laule enam kavva võtta.

Eks praegu suundutagi kammerlikkusele. See maksab vähem ja laseb odavamalt reisidamajutada. Meie kunstielu on kahtlemata mingil määral pidurdunud, aga ehk ajad muutuvad.

G. Ernesaksa koor on alati olnud meie rahvuskultuuri säilitaja ja eeskujuna nii Eestimaa kooridele kui piiritagustelegi: näiteks Soome meeskoorilaul võttis pärast meie esimest gastrolli uuesti vedu. Moskvas, Riias, Leningradis ja mujal olid meie aktsiad väga kõrged mitte ainult parteist ja Stalinist laulmise tõttu - sealne publik teadis, et kontsert algab alles neljandast laulust! Uskumata, aga 1956. a. karjuti meile Kolonnide Saali rõdult "Elagu Eesti!"... Äkki tegid tollased noored "vihased" hiljem glasnostit!"

Võrreldes omaaegse töökoormusega on nüüd vist vaba aega rohkem?

RA: "Ega suurt ole. Konservatooriumis on tunde palju, pealegi pean hääleseadja ametit ansambli "Vikero" juures. Vanasti olin küll kõva spordimees, RAM-iski oli sporditegemine kõrgel järjel - reisidel peeti esivõistlusi ujumises, kergejõustikus, tennis, males, suusatamises. Nüüd piirdun vaid ujumisega Laulasmaal ja mõne suusaretkega, et tervis ja enesetunne piisiks, ikka tasemel."

Jõudu, jaksu, tervist juubilarile ka "Muusikalehe" poolt!

Georg Metsala, Georg Vetting, Evald Jaansoo ja Raimund Alango RAM I kuldajastul

Veel kord Sibeliusest, seekord Läti kaudu

Järjekordse poolaasta-ülevalde saatis ML-le Lätist I. Zemzaris. Kaaskirjale lisab ta, et see on "natuke eba-standardne". Meie jaoks aga seondub see pisut "eba-standardsele kombel" eelmises numbris avaldatud materjaliga. J. Sibeliusest.

Põhiliseks 1995. aasta muusikasündmuseks Lätis võib kahtlemata nimetada rahvusoooperi taasavamist pärast viieaastast restaureerimist. Esimesena mängiti uuendatud laval Jānis Medīši ooperit *Tuli ja öö* Jānis Rainise samanimelise näidendi järgi; see on kõigis parameetrites õnnestunud nüüdisaegne etendus - soovitan eesti ooperisõpradel seda vaadata. *Tuli ja öö* on teine läti ooper, mis nägi rambivalgust 1921. a., aasta pärast Alfred Kalniņš *Bapufat*. On huvitav märkida, et esimene rahvuslik ooper võis Lätis valmida juba 10 aastat varem. Selleks oli Emīls Darziņš (1875-1910) kavandatud lüüriiline ooper "Roosad pilved". Oli ju enne Rahvusliku Ooperiteatri moodustamist 1919. a. juba aastatel 1913-1915 olemas näitetrupp Läti Ooper laulja, dirigendi ja helilooja Pāvuls Jurjānsi juhtimisel. Miks see kavatsus ei realiseerunud? Ja millist kaudset rolli J. Darziņš elus etendas mullune suur juubilar J. Sibeliuse?

120 aasta möödumist Emīls Darziņš sündist võib lugeda teiseks 1995. aasta Läti muusikasündmuseks. Kuigi Darziņš muusikaline pärand pole suur, kuulub ta Läti klassika kullafondis. Ta oli ka aktiivne, ere muusikakriitik, kirjutas mitu esseed oma kaasaegsetest ja klassikutest. Teravates, kirglikes publitsistlikes artiklites mõistis ta hukka kodanlike ringkondade nürimeelsust kunsti tõeliste ja rahvuslike väärtuste suhtes, kutsus üles aatlisusele. Aastatel 1901-1910 retsenseeris ta paljusid Riias ja Jurmalas esinenud saksa ja vene ooperitruppe, sümfoonia- ja kammerorkesterid. Läti muusikute kõrval oli tema huviobjektideks G. Schneevoigts, L. Auer, A. Schnabel, B. Huberman ja paljud teised. Ta retsenseeris ka eesti pianisti Th. Lembat ja kirjeldas Eesti VII üldlaulupidu.

Kas ta oli diletant?

1908. aasta algul stüidistas Pāvuls Jurjāns Emīl Darziņšit oma artiklis plagieerimises. Tema arvates meenus Darziņš *Üksik mänd* liialt J. Sibeliuse *Toonela kurge*. Darziņš väitis, et ta seda Sibeliuse helitööd üldse ei tunne, pöördus Aleksandr Glazunovi poole, kes, võrrelnud mõlemat partituuri, ei leidnud seal plagiadi koosseisu.

Jurjāns ei andnud alla. Ta saatis partituuri Sibeliusele endale, mainimata kaaskirjas Glazunovi, Sibeliuse sõbra arvamust, nii heliloojat vastavalt meelestades.

Sibeliusest tuli vastus:

Joenpää, Soome, 10. mail 1908. a. Austatud härra!

On täiesti selge, et hr. Darziņš on kirjutanud oma Üksiku männi minu Luige mõjul. Teistmoodi mõtlevad inimesed on esteetiliselt ebakultuursed inimesed.

Kuna hr. Darziņš on absoluutne diletant (minu allakriipsutus - I. Z.), oleks tema osas sõna "plagiaat" kasutamine liiga karm. Teie kui kriitiku kohus oli kirjutada just nii, nagu Te kirjutasite.

Alandlikult Teie Jean Sibeliuse

Jurjānsi negatiivsel suhtumisel Darziņšisse olid mitmete allikate põhjal muusikavälised põhjused. Ta organiseeris terve "koalitsiooni" ja sellele vastates kirjutas Darziņš:

"On üldtuntud, et algajad heliloojad on kellegi mõju all: Beethoven oma varasemates helitöödes Mozarti, Wagner Meyerbeeri, mõned vene noored heliloojad kirjutavad Chopini maneeris jne. Selliseid näiteid on palju. Kui minu "Männis" on tunda Sibeliuse "Luige" mõju, pole selles midagi imestamisväärtset: see on mu teine orkestrikompositsioon, kirjutatud 2,5 aastat tagasi."

Teises artiklis arutleb Darziņš üldse muusikaliste varguste üle. Ta selgitab, et "motiivide ja meloodiavõtete ühtlanguamine on muusikaajaloos sage nähtus, kuna kahel heliloojal võib samaaegselt peas kõlada sama muusikaline mõte. Selliseid nähtusi on palju. Darziņš toob näiteks, kuidas neljataktiline teema langeb täiesti ühte Bartjanski, Weberli, Griegi ja Rimski-Korsakovi.

Soome muusikatitaan J. Sibeliuse oli loomult äge ja spontaanne. Pealegi oli 1908. aasta tema jaoks kriisiaasta. Aprillis-mais väitsid arstid, et Sibeliusel on kurguvähk. Järgnes operatsioon Saksamaal. Arvatavasti sellises labiilse hingeseisundis kirjutaski ta vastuse Jurjānsile. See võis olla hetkeline reaktsioon ja järgmisel päeval võis Sibeliuse olla juba unustanud selle juhusliku korrespondentsi (pole välistatud, et ta viskas partituuri tulle, sellega põhjalikumalt tutvumata). Sibeliuse karmi kriitikameelt võib paremini mõista, arvestades ta ülienesekriitilisust ("Küllervo" ettekandmise ja väljaandmise keelamine, ooperi ja VIII sümfoonia partituuri hävitamine).

Darziņš jaoks aga otsustas Sibeliuse vastus paljuski küsimuse "olla või mitte olla". Ta hävitas nii "Üksiku männi" kui ka teised oma orkestriteosed - "Lüüriilise fantaasia", "Väikese süüdi", ka "Melanhoolse valsi". Viimast õnnestus siiski häälele järgi taastada.

Sibeliuse karm iseloomustus "diletant" oli Darziņš jaoks nagu mõõgalöökk Achilleuse kanda. Majanduslikel põhjustel lõpetamata jäänud kompositsiooniõpingud Peterburi konservatooriumis (muide üheaegselt eestlaste A. Kapi ja M. Lüdigiga) oli üks põhjus, mis murdis helilooja vaimu, osa teda jälitavatest "tumedatest jõududest", mis viisid ta enneaegselt hauda.

Elu lõpuni täiendas Darziņš aga oma teadmisi iseõppimise teel, tellis, kirjutas välja, ostis uurimaid partituure, jälgis helilooja ja kriitikuna uusi nähtusi, eriti orkestrimuusika osas, luges välismaisi muusikaajakirju. Peast mängis Darziņš Chopini ja Tšaikovski V sümfoonia, mida ta kirglikult armastas, esitas suurepäraselt Skrjabinini teost "Poème satanique". Darziņš oli täielik ülevalde Wagneri, Tšaikovski, Straussi, Rimski-Korsakovi, Sibeliuse, Debussy, Glazunovi, Skrjabinini, Vitolsi ja teiste orkestreerimise stiilidest ja käekirjadest, ta mõistis ühe või teise nüansi funktsioone nende keerulistest

kompositsioonides. Ning pole tähtis, et ta oma loomingus kasutas seda rikkust vaid vähesel määral.

"Ta armastas kõige enam orkestrit ning andis talle kogu oma jõu. Darziņšil oli haruldaselt peen tunnetus orkestri koloriidi osas. Ta oskas orkestriliselt loogiliselt mõelda," kirjutas Alfreds Kalniņš. Sellest annavad tunnistust peen ja personifitseeritud puupuhkpillide kasutamine ja leidlik-koloriitne finaali "Melanhoolse valsi".* Sellest kõneleb koorballaadi "Murtud männid" sümfoniseerimine.

Tundub isegi rumal Darziņš eneseõigustus: ma ei ole diletant. Seda tõestavad tema 17 koori- ja 17 soololaulu, "Melanhoolse valsi", mis kõik elavad edasi ka tänapäeva Lätis.

Darziņš ja Sibeliuse. Mõlemad pürgisid tippu ja vihkasid tühisust, olid maksimalistid. Tohtu hulga kahtluste kõrval on Sibeliuse oma päevikusse kirjutatud ka järgmised read: "Tunnen end geeniusena" või "Võitlen Jumalaga" või "Jälle viletuse soo. Kuid ma vähemalt kujutan ette toda mäge, mille tippu mulle on määratud jõuda. Jumal avab hetkeks väravad ja tema orkester mängib minu "Viendat sümfoonia".

Darziņš kirjutas inspiratsiooni ja sapi üheaegse hingetulvamise hetkel: "Andke vaimule teed!" - need sõnad on suurte mustade tähtedega kirjutatud kõikidele Riia väravatele, sildadele ja vaksalitele, et inimesed näeksid, kellega on tegemist."

Illustratiivse muusika austajatele selgitas Darziņš oma oopust: "Mänd on ainult sümbol".

Tõepoolest, mänd on nii Darziņš kui Sibeliuse sümbol. Mõlemad olid nad võimetud painduma, küllalt üksildased ning seepärast nende ainus kaudne kohtumine või õigemini antikohtumine... Riia on Helsingist vaid umbes 400 km kaugusel, nende kohal ujuvad samad hallid pilved, neid ühendab sama meri ja selle kaldal kasvavad samasugused männid. Kas sellest pole tingitud "Männi" ja "Luige" sarnasus?

Karude ja sipelgate elu. Oma eesmärgile sammuv karu tallab surmaks sipelgad. Kui see plagiadi lugu on maailmamuusikas vaid väike episood, siis meile, kes me oleme nagunii palju kaotanud, tähendab "Üksiku männi", "Lüüriilise fantaasia", "Väikese süüdi" ja esimese läti ooperi "Roosad pilved" kaotsimine väga palju.

Seni pole "Männi" partituuri otsingud Soomes midagi andnud. Nüüd, kui meil on sellel maal oma suursaadik ja me võime oma soovi selgemini väljendada Soome muusikutele ja Sibeliuse arhiivi töötajatele, proovime korra veel. Aga kui siiski... Üks protsent lootust on veel olemas.

Imants Zemzaris

Midagi uut Sibeliuse kohta tuleb ka Eesti põhjapoolselt naabermaalt.

* Selle on Neeme Järvi lindistanud ühel BIS CD-l.

120

E. Darziņš

Suurmeeste muusikutee algus

Giacomo Puccini

(GIACOMO PUCCINI)

Giacomo Puccini 100. sünniaastal USA-s tehtud statistika kohaselt kuulub kümnest igal õhtul maailma teatrites etenduvast ooperist neli Puccinile! Esimesel hetkel tundub säärane ennekuulmatu populaarsus lausa uskumatuna, ometi on "Boheem", "Madame Butterfly", "Tosca", "Turandot" tähtsal positsioonil iga teatri repertuaaris.

G. Puccini sünnilinn Lucca asub kaunis Toscanas, kus mäenõlvi katavad männimetsad, oliivisalud, viinamarjaistandused. Just seal kujunes 18. sajandil välja omanäoline melodraama laad ja nimelt tänu tervele muusikute dünastiale aluse pannud - ka Giacomoks ristitud - Puccinile. Neli põlvkonda organiste ja heliloojaid kulmineerus kõige kuulsamaga - 22. detsembril 1858. a. ilmavalgust näinud Giacomo Pucciniga.

Lapsepõlv kulges tal õige konarlikult: isa suri, kui poisike oli vaid 6-aastane, emal jäi kasvatada kuus last, kelle hulgas kõige rohkem peavalu valmistas just Giacomo oma hoolimatusega muusikaõpingute vastu. Poiss tahtis asuda otsekohe isa asemele linna organisti ja kapellmeistri kohale, et tunda end perekonnapeana! Pärast kestvaid otsinguid leiti lõpuks õpetaja, kes suutis Giacomole selgeks teha, et kõigepealt on vaja tõsiselt õppida ja harjutada.

15-aastast Giacomot peeti juba parimaks noorte organistide hulgas, ometi maksid benediktiini mungad talle "hardustunni" eest vaid tühist tasu. Nooruk pidi kõvasti kokku hoidma, et pisutki kergendada perekonna majanduslikku olukorda.

Ühel õhtul läks Giacomo koos kahe sõbraga jalgsi Pissasse, et näha Verdi "Aidat". Teekond oli raske, kuid veel raskemaks osutus rahatute melomaanide pääsemine teatrisaali. Lõpuks kasutas Giacomo pettemanöövrit, möödumaks rangest valvurist: ta väitis poisse olevat impressariote tähtsa teate toojad! Valvur nägi kavatsuse küll läbi, kuid lubas neid siiski sisse.

"Aida" sisuga oli Giacomo tutvunud ajalehe vahendusel, mistõttu avamängu algus tekitas temas pettumuse - kas siis nii valmistatakse ette võitjate naasmist? Õige pea haaras ooperi muusika aga Giacomo ja ta sõbrad kaasa ning liigutas neid hingepõhjani, Verdist sai kolmiku silmis kõikvõimas

jumal, kelle loometöö võlule ei suuda keegi vastu panna.

Varahommikul jõudis Giacomo koju kindla eesmärgiga saada heliloojaks, oma öö läbi valvanud murelikule emale teatas ta oma kindla otsuse minna Rooma või Milaanosse õppima "ooperi kirjutamist".

Aga veel enne astumist Milaano konservatooriumi, kuhu Giacomol õnnestus saada stipendium, näitas ta oma erakordset talenti, komponeerides linnapea auks moteti. Seda kuulas publik vaimustunult, kriitikud aga väitsid, et "Puccini sündis meloodiatega veres".

Noore helilooja kaaslinlased olid veendunud, et "ühel ilusal päeval kroonib see poiss meid kuulsusega". Ennustus läks täpselt täide - praegu on Lucca suurimaks vaatamisväärsuseks Puccini sünnimaja ja igasuvine ooperifestival.

Kuid tee kuulsuseni oli Puccinile küllaltki raske ja pikk. Pärast õpinguid Milaanos kirjutas Puccini kaks ooperit "Pääsuke" ja "Edgar", mis küll meeldisid publikule, kuid olid ilma tõelise läbilöögivõimeta. Alles 1893. a. leiti "Manon Lescaut" - muide A. Toscanini dirigeeritud - esietendusel, et tegemist on geniaalse autori tööga.

Oma edu võlgnes G. Puccini eelkõige värsele ja siirale meloodiale. Kujunemisel verismi peaviljelejakas seadis Puccini eesmärgiks väljendada oma loomingus sügavat elutõde, ilustamata inimlikke kannatusi. Ta oli veendunud, et kirjutades oma eelkäijate moodi, patustaks ta rängalt muusika vastu. Puccini pidas ainuõigeks võimaldada oma kangelastel laulda isikupärasele kõnele lähedases maneeris.

Paraku kriitikud Puccinit esialgu ei mõistnud. "Boheemi" esietenduse järgselt (1896) ruttasid nad teatama, et tegelased, kes kiidavad laval "toidu hõrku aroomi", solvavad kunsti! Ilmselt polnud nad eriti süüvinud libreto aluseks olnud H. Murger' romaani sisusse.

Kriitikute kurtus Puccini novaatorliku kunsti suhtes kestis ka veel siis, kui komponist oli saavutanud maailmakuulsuse. Õnneks oskas publik hinnata G. Puccini muusika ilu ja vahenditust ning teeb seda tänapäevani, nüüd muidugi juba koos kriitikutega!

16-aastasena

Avastus ka Soomes

Pärast peaaegu 100-aastast vaheaega mängis Lahti sümfooniaorkester taas Sibeliuse sümfoonilist poemi *Metshaldjas*. Varem on seda pala ette kantud vaid üks kord - koos Sibeliuse I sümfooniaga 1899. a. See peaks andma tunnistust, et tollal hindas Sibelius kõrgelt seda pala, mis kujutab metsa läinud mehe armumist haldjasse nii, et ta jätab maha oma naise ja lapsed. *Metshaldja* käsikirjaline partituur avastati Sibeliuse paberite hulgas, mille

ta perekond oli 1982. a. üle andnud Helsingi ülikoolile.

Lahti orkestri direktori Toomas Kinbergi sõnul on olemas kaks oletust selle sümfoonilise poemi unustuseljätmise kohta. Esimese kohaselt unustas tollal loomehoogu sattunud noor helilooja selle. Teise kohaselt on põhjus Sibeliuse äärmine tundlikkus kriitika suhtes. Etenduse järel olid kriitikud Sibeliusele ette heitnud selle teose liigset pikkust. Sibelius

ilmselt püüdis kriitikute etteheiteid arvesse võtta - originaalpartituuril on kirjas tema lühendused. Lahti orkester jättis need arvestamata ja lugu tuli 23 minutit pikk - pikem kui Sibeliuse viimane, 7. sümfoonia, lisas Kinsberg.

Rootsi klassikalise muusika firma BIS kavatseb *Metshaldja* Lahti sümfoonia-orkestri ettekandes lindistada ja aprillikuus müügile anda.

STT-ETA

UUT EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU MUUSIKAFONDIS

Kirjandus

Baltica '95, rahvusvaheline folkloorifestival: teatmik: 5.-9. juuli. - Tallinn, 1995. - 26 lk.: ill., portr., noot.

Eesti jazz iidi: käsiraamat. - Tartu, 1995. - 68 lk.: ill., portr.

Eesti Kontsert: kontserdid hooajal 1995/1996. - Tallinn, 1995. - 64 lk.: ill., portr.

Eesti Rahvuseeskoor: lühit tutvustaja. - Tallinn, 1995. - 1 voldik (6 lk.): ill., portr.

NYJD '95, rahvusvaheline uue muusika festival: 23.-27. november 1995. - Tallinn, 1995. - 41 lk.: ill., portr.

Orient '95: ida muusika festival. - Tallinn, 1995. - 45 lk.: ill.

50 aastat Tehnikakooli Akadeemilist Meeskoori: kogumik. - Tallinn, 1995. - 312 lk.: 20 l. ill., portr.

Viljandi vanamuusika festival: 7.-9. juuli 1995. - Viljandi, 1995. - 26 lk.: ill., portr.

Anderson, James. Dictionary of opera and operetta. - New York, 1994. - 693 p.

Bluesland: portraits of twelve major American blues masters. - New York, 1991. - 253 p.: ill.

Detroit Symphony Orchestra Hall: season 1995-1996. - Detroit, 1995. - 24 p.: ill.

Hankalait muusikunimet. - Helsinki, 1995. - 80 s.

The Japan Philharmonic Symphony Orchestra, 471st subscription concert. - S. 1., 1995. - 16 p.: ill.

London, H. C. Robbins. Five centuries of music in Venice. - London, 1991. - 200 p.: ill.

Vi mœdes I Roskilde: Roskilde Festival 25 år. - Roskilde, 1995. - 154 s.: ill.

Music bird: the Japan Philharmonic Symphony Orchestra. - S. 1., 1995. - 40 p.: ill.

Pacific Music Festival: PMF official report. - Sapporo, 1994. - 108 p.: ill.

Poroiia, Heikki. Oskari Merikannon sävellykset. - Helsinki, 1994. - 285 s.: kuv., mus.

Poroiia, Heikki, Karjalainen, Heikki. Zappa äänitteillä. - Helsinki, 1995. - 379 s.

Poroiia, Heikki. Yhtenäistetty Ludwig van Beethoven. - Helsinki, 1992. - 63 s.

Poroiia, Heikki. Yhtenäistetty Antonin Dvorak. - Helsinki, 1995. - 65 s.

Rautavuori, Päivi. Popmuusiikin kokoelmakirja. - Helsinki, 1991. - 62 s.: kuv.

Schering, Arnold. Tabellen zur Musikgeschichte: ein Hilfsbuch beim Studium der Musikgeschichte. - Wiesbaden, 1992. - 174 S.

Stiftung F. V. S. zu Hamburg: Verleihung des Henrik-Steffens-Preises 1990... an Herrn T. Tuomela, Helsinki, am 11. Mai 1990 in Lübeck. - Hamburg, 1990. - 24 S.: Ill., Faks.

Turun musiikkijuhlat: 11.-20. 8. 1995. - Turku, 1995. - 122 s.

The Ultimate encyclopedia of rock. - Godalming, 1994. - 354 p.: ill.

Valkonen, Kaija, Valkonen, Markku. Festival fever: Finland festivals. - Helsinki, 1994. - 156 p.: ill.

Yokio Yokoyama: piano recital. - S. 1., 1995. - 9 p.: ill.

Noodid

Aavik, S. 20 laulu lastele. - [Tallinn]: Eesti Muusikakoolide Liit, 1995.

Eespere, R. Invocation: Bariton-solo, gemischer Chor, Percussion, Orgel. - Lilienthal/Bremen: Eres, 1995.

Eespere, R. Glorificatio: für Solisten, gemischten Chor und Orgel. - Lilienthal/Bremen: Eres, 1995.

Eespere, R. Vier Dialoge & Ritornell h-moll für Klavier. - Lilienthal/Bremen: Eres, 1995.

Eespere, R. Vier Ostinati & Ritornell (a-moll) für Klavier. - Lilienthal/Bremen: Eres, 1995.

Eespere, R. Zwei Jubilationen: 1. Ave mater; 2. Ave pater: Sopran-solo, gemischer Chor, Orgel. - Lilienthal/Bremen: Eres, 1995.

Hunt, M. Päkapikumaa laulud. - [Tallinn]: Koge, 1995.

Kalejs, A. Via dolorosa für Orgel. - Lilienthal/Bremen: Eres, 1995.

Kaluza, G. Internationale Weihnachtslieder, gesetzt für zwei Sopran-Blockflöten (Gitarrenbegleitung ad lib.). - Lilienthal/Bremen: Eres, 1995.

- Sama - für eine Sopran-Blockflöte und eine Alt-Blockflöte (Gitarrenbegl. ad lib.).

Karindi, A. Passacaglia (d-moll) für Orgel. - Lilienthal/Bremen: Eres, 1995.

Koha, J. Rondo für Klavier. - Lilienthal/Bremen: Eres, 1996.

Mägi, E. Neun Stücke von C bis Fis: für Klavier. - Lilienthal/Bremen: Eres, 1995.

Paulus, T. Improvisatsioon ja harmoonia kitarriil. - Tallinn, 1996.

Rannap, R. Baltic sea elegy: Streichorchester Partitur. - Lilienthal/Bremen: Eres, 1995.

Siitan, T. Capriccio über die Abreise des geliebten Lehrers: für Orgel. - Lilienthal/Bremen: Eres, 1995.

Tobias, R. Gleichwie der Hirsch: Orchesterpartitur. - Lilienthal/Bremen: Eres, 1995.

Toi, R. Segakoorilaule. - [Tallinn]: Autori väljaanne, [1996?].

Tormis, V. Mõrja hüvastijätt: segakoorile. - Espoo: Fazer, 1995.

Ushelilulesvõtted

Helikassetid

Čiurlionis, Mikalojus Konstantinas. Works for chorus / Perf. by the Choir of Lithuanian Music Academy, cond. T. Šumskas. - Vilnius, 1992. - 005.

Čiurlionis, Mikalojus Konstantinas. Pieces for piano / Perf. by Ė.-A. Janulevičute, piano. - Vilnius, 1992. - 004.

Dallas (ansambel). Raj Kapoor. - Tln., 1995. - SW3.

Jõulutop 2. - S. 1. 1995. - SEAMC 102.

Kadajas, Tajo (laulja). Puust tüdruk, 1995. - 009.

Kings of country. - S. 1. 1995. - 300724.

Kuldmeheike. Hit 1. - Tln., 1995. - KLDMC 002.

Loewe, Frederick. Songs from "My fair lady" / A. J. Lerner. Perf. by: L. Robertson, D. Quilley, I. Wallace, N. Curtis, vocal, West End Concert Orchestra, cond. M. Freeman. - 1995. - PWKMC 4174.

The best of Hollywood musicals / Perf. by: G. Graven, A. Newley, E. Hockridge, The West End Orchestra, cond. M. Freeman. 1994. - PWKMC 4212.

Zeider, Abi (trompet). Tallinna Poistekoor, dir. L. Rahula; Sdn. A. Mattiisen. - Tln., 1995.

Untsakad (ansambel). Nuur ma olli, uli ma olli. / 1995. - HP 1002.4.

Veski, Anne (laulja). Pihtimus. - Tln., 1995. - SEJS-9505.

Kompaktplaadid

Beehoven, Ludwig van. Symphony No. 5: In C minor; op. 67; Symphony No. 4: In B flat major; Op. 60 / Perf. by La Scala Philharmonic Orchestra, cond. C. M. Giulini, 1995. - SK 58921.

Coleman, Ornette (autor, esit.) & Prime Time (ansambel). Tone dialing, 1995. - 527 483-2.

Different dreams: Estonian jazz '96. - Tln., 1995. - Jazzkaar 001.

Dion, Celine (laulja). The colour of my love, 1993. - 474743 2.

Grant, Amy (laulja). Home for Christmas, 1992. - 540 001-2.

Groove elation / Perf. by: J. Scofield, electric and acoustic guitars, L. Goldings, organ, piano, D. Irwin, bass, I. Muhammad, drums, other musicians. 1995. - 8 32801 2.

Lloyd Webber, Andrew. Sunset boulevard: Highlights. Perf. by: G. Close, A. Campbell, J. Kuhn, G. Hearn, A. Oppenheimer, V. Tumeo etc., The Sunset Boulevard Orchestra, cond. P. Bugaev, 1995. - 527241-2.

Schnittke, Alfred. Requiem. Górecki, Henryk. Miserere / Perf. by: Swedish Radio Choir, cond. T. Kaljaste. - Stockholm, 1995. - CAP 21515.

Verdi, Giuseppe. Rigoletto. Perf. by: Coro del Teatro alla Scala, Orchestra del Teatro alla Scala, cond. R. Muti, R. Alagna, R. Bruson, A. Rost, D. Kavrakos, M. Pentcheva, A. Trevisan etc., 1995. - S2K 66314.

GUINNESSI REKORD

Vanimaks riigihümniks peetakse Jaapani hümi, mille sõnad pärinevad 11. sajandist.

Ka Hollandi hümi muusika pärineb samast sajandist.

NÄTSTI

NÜUDISAJASTATUD DI LASSO

Eesti! Eesti!
Vastu kajab!
Raha! Raha!

EESTI KONTSERIT

KONTSERDID MÄRTSIS

4. III Estonia Kontserdisaalis - **H. ELLERI NIMELISE RAHVUSVAHELISE VIIULDAJATE KONKURSI LÖPP-KONTSERT.**

2. III kell 16 Väravatorn - **HORTUS MUSICUS**, ansambli juht **Andres Mustonen**.

5. III kell 19.00 Mustpeade Maja Valge saal - **Aleksandra Juozapenaite-Eesmaa** (klaver). Schubert.

7. III kell 19.00 Estonia Kontserdisaal - **ERSO**. Dirigent ja solist **Thomas Indermühle** (Saksamaa). Haydn, Krommer, Donizetti, Mozart.

8. III kell 19.00 Viljandi Maavalitsuse saal - **Lauri Väinmaa** (klaver). Beethoven.

8. III kell 19.00 Paide Kultuurikeskus - **Jaan Õun** (flööt).

9. III kell 18.00 Tartu Ülikooli aula, 10. III kell 16.00 Estonia Kontserdisaal - **J. S. BACH. ORKESTRISÜDID. Hortus Musicus**, dirigent **Andres Mustonen**.

10. III kell 17.00 Purste linnus, 11. III kell 18.00 Tartu Ülikooli Ajaloomuuseum, 12. III kell 19.00 Kloostri ait (Vene tn. 14) - **CAMERATA TALLINN ja KAIA URB.**

13. III kell 19.00 Pärnu Raekoda, 17. III kell 15.00 Narva linnus, 24. III kell 16.00 Rakvere Kauri Kool - **TALLINNA SAKSOFOONIKVARTETI.**

14. III kell 19.00 Estonia Kontserdisaal - **Maailma muusikalised pealinnad - Pariis. ERSO**. Dirigent **Aleksandr Vedernikov** (Venemaa), **Maano Männi** (viul). Szymanovski, Prokofjev, Ellor.

14. III kell 19.00 Tartu Ülikooli aula, 15. III kell 19.00 Raekoda - **OSIRIS TRIO** (Holland). **Ellen Corver** (klaver), **Peter Brunt** (viul), **Larissa Groeneveld** (tšello). Beethoven, Ravel, Brahms.

14. III kell 19.00 Võru kultuurimaja "Kannel", 15. III kell 19.00 Põlva Kultuurikeskus, 17. III kell 18.00 Haapsalu Toomkirik - **RAM**. Dirigendid **Ants Soots, Ants Üleoja**. Norra nüüdisaegne koorimuusika ja Mendelssohn.

16. III kell 18.00 Tartu Ülikooli aula, 17. III kell 17.00 Estonia Kontserdisaal - **EESTI FILHARMOONIA KAMMERKOOR.**

19. III kell 19.00 Estonia Kontserdisaal - vokaalkvartett **HILLARD ENSEMBLE** (Inglismaa).

23. III kell 16.00 Väravatorn - **HORTUS MUSICUS**. Ansambli juht **Andres Mustonen**.

24. III kell 16.00 Estonia Kontserdisaal - **Mark Pekarski löökpilliansambel** (Moskva).

25. III kell 16.00 Estonia Kontserdisaal - **Rein Rannapi autorikontsert**.

26. III kell 19.00 Estonia Kontserdisaal - **TALLINNAKLAVERIDUO**. **Nata-ly Sakkos, Toivo Peäske**. Saint-Saëns, Ravel, Mendelssohn.

27. III kell 19.00 Raekoda - **RAEJAZZ. Tõnu Naissoo**.

28. III kell 19.00 Estonia Kontserdisaal - **ERSO**. Dirigent **Arvo Volmer**, solist **Arto Alikoski**. Brahms, Rantavaara, Eesti helilooja uus teos.

EESTIST

(algus lk.-l 6)

27.-28. jaanuaril kogunes Vabariiklik Koorijuhtide Segakoor, olles osa Ungarisse sõitvast 110-120-liikmelisest koorist, Tallinna, et teha esmatutvus selle teosega. Esinduskoori hakatakse koostama. Soovijail pööruda informatsiooni saamiseks Eesti Kooriühingusse.

Teadmiseks sõita ja laulda soovijaile - teose õppimine toimub Vigalas 18.-23. augustini ja osa sõidukuludest tuleb tasuda osavõtjail (umbes 1500-2000 krooni).

Olev Oja

Miks on kontserdisaalid pooltühjad?

Niisuguse küsimuse esitab 19. jaanuari Põlva ajalehe *Koit* numbris Sirje Semm. Ta võrdleb publiku hulka Eesti Poistekoori kontsertidel Võrus ja Põlvas ning jõuab järeldusele, et ka Põlvas oleksid nimetatud kontserdid ajad kindlasti olnud välja müüdnud nagu Võrus, ku, reklaamiga ei oleks jäädnud lootusetult hiljaks. Oma kirjutises toob Semm veel mitu näidet, kus rahvas pole kultuurirühmitusele jõudnud viletsa reklaami tõttu. Samas loodab ta, et olukord paraneb, kuna nüüd on kohaliku kultuurikeskusesse tööle võetud inimene, kes peab reklaami eest vastutama.

Laululapsed esinesid valla õpetajaile

Häädemeestel toimus 30. jaanuaril valla õpetajate teabepäev, kus esinesid haridusjuhid Tallinnast ja Pärnust. Kohalolijaile esinesid õpetaja Helle Kullamaa laululapsed.

1			14	A ⁶	5	3	10	5	14	18	1	6		
2	U		14	5	D ³	2	5	17	17	3	14	11	11	
3	D		3	U ²	4	5	10	8	8	16	2	2	11	
4		1	6	8	6	U ²	5	10	8	8	10	18	9	
5	R	12	10	10	11	R ⁵	10	6	1	6	1	1	12	
6	A	5	2	8	7	6	11	10	8	7	6	12	1	
7		16	9	8	8	8	21	5	2	16	6	6	6	
8		6	8	16	14	22	6	12	9	18	5	9	6	
9		7	6	12	2	2	4	14	6	14	12	5	10	5
10		9	1	6	1	14	4	6	6	18	2	12	1	1
11		4	11	10	2	10	11	3	10	2	20	10	12	
12		12	8	11	1	6	2	11	11	11	5	17		
13		6	7	7	6	6	13	10	10	2	2	18		
14		11	5	18	10	10	18	5	18	18	4	2		
15		13	10	4	10	11	10	18	5	5	12	9	1	
16		9	4	3	6	13	10	11	2	8	9	4	10	
17		5	9	4	4	10	1	9	4	12	9	15	6	
18		6	1	10	3	9	8	9	11	13	10	1	2	
19		19	8	2	19	9	11	11	1	2	2	5		
20		17		20										
21		18		21										
22		19		22										

Tähtedest moodustuvad nii vasakult paremale kui ülalt alla (on erandeid) konkreetse, tavaliselt muusikaga seotud tähendusega sõnad. Rasvase joonega ümbritsetud ruutudes on peidus ühe Eesti Vabariigi ajal tegutsenud helilooja pseudonüüm nooruses ja tema ühe tuntuma teose nimi. Vastajal tuleb märkida ka helilooja tegelik nimi ning vastata *Muusikalehe* detsembrinumbril viimasel leheküljel toodud tosinale küsimusele hiljemalt 26. veebruariks. Õigesti vastanute vahel loositakse välja kolm preemiat à 100 EEK.

Austraaliast reageeriti esimesena

Toimetus sai 13. jaanuaril postitatud aerogrammi Austraaliast, milles reageeriti ML mulluses detsembrinumbris avaldatud "Tosinale küsimusele "Muusikalehe" lugejaile".

Kirja autor on Austraalias sündinud ja kasvanud muusikaharidusega (ka ise Tubinat esitanud) õppejõud T. Palm-Peipman, kes saab meie lehte pidevalt ühelt oma healt tuttavalt Tallinnas. Kuna ta Eesti olusid hästi ei tunne, ei vasta

ta kõigile küsimustele. Tema arvates on aga meie leht küllaltki professionaalne, infotihe, hea, harva on seal midagi ebahuvitavat. Temale meeldivad eriti artiklid, mis puudutavad "meie kuulsate "suurkujude", nagu näiteks Pärt, Järvid, Kaljuste, Klas jt. tööd ja tegemist laias maailmas", kuna teiste allikate kaudu jõuab Austraaliasse sedalaadi infot vähe. Esile tõstab ta ka I. Rannapi pikemat järjelugu "Nad tahtsid saada muusikuiks".

EURO PUBLICATIONS EESTI AS

RAAMATUKAUPlus

Tallinn, Tartu mnt. 3

tel. 6 410 812

värvitrukis ingliskeelsed

• käsiraamatud

• sõnastikud

• teatmeteosed

• noodid

info enam kui 2 miljoni

raamatu kohta

Global Book Bank CD-ROMilt

Külastage meid, olete alati teretunud

E-R 11.00-18.00

EURO PUBLICATIONS NÜÜD KA EESTIS

Üpris hiljuti, möödunud aasta 13. detsembrist alates on Tallinnas, Tartu mnt 3 avanud uksed uus raamatukauplus. Asukoht on imehea - Kunstiülikooli lisahoones, Ametiühingute Maja, õigemini küll lillekioskide vastas - kergesti ligipääsetav nii jalgsi kui ka ühis- ja eratranspordiga. Milline on siis uue, audiovisuaalse raamatukaupluse eripära?

Firma Euro Publications esindaja on Pekka Iivonen, kes Soomes tegeleb raamatukaubandusega juba üle 20 aasta. Äriidee seisneb põhiliselt ingliskeelsete teatmeteoste hankimises otse Inglismaa, USA, Jaapani, Saksamaa jt. kirjastustelt. Praegu on võimalik tutvuda, tellida ja osta paljusid entsüklopeediaid.

Nii Helsingi Lönnotinkatul olev kauplus kui kõnealune Tallinna pood saab peamise käibe sularahata arvelduste eest raamatukogudelt. Toimub ka üksikmüük, mis aga jääb raamatute suhtelist kallidust, tegelikult küll inimeste suhtelist väest arvestades paramatult väiksemaks osapooleks.

Teiseks tingimuseks, mis leiduvaid raamatuid rangelt piiritleb, on võõr-, eriti inglise keele oskus. Eestis on viimane eriti noorte seas väga populaarne ning sellel põhinebki firma optimism. Ei tulnud ju Eesti turulegi umbropsu, vaid pärast mitmekordseid "proovimüüke".

Praegu on Tartu mnt. kaupluses võimalik tutvuda enam kui 2000 raamatuga. Uusi ja tellitud raamatuid saabub praktiliselt iga nädal, tavaliselt kolmapäeviti.

Muuseas, EuroPublicationit iseloomustab hinnaalanduspoliitika, mis kõige enam puudutab raamatukogusid. Maaletoodud raamatutel ongi tavaliselt 2 hinda, neist madalam just raamatukogudele. Kindlasti on teil mõni tuttav raamatukoguhoidja, kellele saab selgese teha, kui väga Te vajate mõnda raamatut ja et paljud teised peale Teiegi hakkavad seda laenutama.

EuroPublications Eesti AS raamatukauplus on tõeliselt demokraatliku stiiliga. Eelkõige peegeldab seda trükiste valik. Värvitrukis teatmeteoseid leidub peamiselt järgmistelt aladelt: kunst, graafiline disain, arhitektuur, sisustamine, mood, lemmikloomad, tekstiil, käsitöö, fotograafia, kino, mütoloogia, reisimine, relvad, tehnika, loodus, aiaandus, muusika, ka noodid ja audiovideod õppepaketid ning lasteraamatud.

Spetsialistidele leidub siin peamiselt kunstialaseid raamatuid, asub ju kauplus Kunstiülikooli majas. Aga ka muusikainimestel on palju vaatamist-ostmist.

Muusikaraamatuid võib tingitult jaotada entsüklopeediateks, mõnd ajastut, heliloojat, instrumenti või artisti käsitlevaiks ning noodikoguks.

Muusikaentsüklopeediatest on suurim 20-osaline THE NEW GROVE DICTIONARY OF MUSIC AND MUSICIANS. Londonis ilmunud teatmeteos hõlmab nn. kaasaegset muusikat, mis tegijate (üle 2500 autori ja 100 toimetustöötaja) arvates sai alguse 1450. aastast. Iga artikli järgi on muusiku peamiste tööde loetelu ja bibliograafia.

Väga kaunis on THE HUTCHINSON ENCYCLOPEDIA OF MUSIC, mis peegeldab klassikalist muusikat nii sõnas kui pildis (11 000 artiklit).

Ühtki ooperiaustajat ei saa jätta üksikõikseks THE METROPOLITAN OPERA ENCYCLOPEDIA, mis sisaldab 2500 artiklit maailmakuulsate ooperite, nende loojate ja lauljate kohta koos ligi 400 illustatsiooniga.

50 helilooja 1000-st helitööst annab ülevaate New Yorgis välja antud teatmeteos CLASSICAL MUSIC (autor Phil G. Goulding).

Kontinentide ja riikide kaupa võib kompaktselt ülevaate maailma muusikast saada väljaandest DIRECTORY OF WORLD MUSIC.

Nimetagem ka sarja THE GUINNESS WHO'S WHO OF... mõnda raamatut: ...STAGE MUSICALS, ...FILM MUSICALS AND MUSICAL FILMS jt. populaarset muusikat tutvustavad entsüklopeediad.

Muusikateooriat, muusikute eluteed, mitmesuguste ajastute ja kunstikeskuste palet on iseloomustatud paljudes raamatutes. Warren Dwight Alleni PHILOSOPHIES OF MUSIC HISTORY vaatleb muusikat barokist lähiminevikuni teoreetilises vaatepunktist. CLASSIC COMPOSERS on rohkem atraktiivne kui tõsiteaduslik trükis, kus vaadeldakse heliloojate elutööd Bachist ja Vivaldist Stravinski ja Šostakovitšini.

Suurepärane on sari THE ILLUSTRATED LIVES OF THE GREAT COMPOSERS, nimetaksime siinkohal Bachi, Beethoveni ja Strausside perekonna lugusid.

Maailma kultuurikeskuste illustreeritud ajalugu on kätetud sellistesse teostesse nagu FIVE CENTURIES OF MUSIC IN VENICE ja MOZART AND VIENNA.

Beethoveni elule ja tegevusele on pühendatud teaduslik THE NEW GROVE. BEETHOVEN ja rikkalikult illustreeritud teos BEETHOVEN. THE COMPOSER AS HERO.

Üle 400-leheküljeline Adolphe Jullien'i raamat kannab pealkirja RICHARD WAGNER. HIS LIFE AND WORKS.

Raamatukauplusest leiame ka sellised huvitavad teosed nagu Candido Bonvicini MY FRIEND

PAVAROTTI ja Robert Bachmanni KARAJAN. NOTES ON A CAREER.

Kergemast muusikast jääb silma põhjalik ja piltidest värvikas teatmeteos TANGO! THE DANCE, THE SONG, THE STORY, kui rikkalik rocki- ja džässiraamatute kollektsioon mainimata jätta.

Muusikainstrumentide kohta koos ja igast eraldi võib palju huvitavat leida raamatutes HORNS, STRINGS AND HARMONY; THE ACOUSTIC GUITAR GUIDE; PIANOS AND THEIR MARKERS (klaveri ajalugu); PIANISTS AT PLAY (maailmakuulsate pianistide mängutehnika jm.).

Kellel huvi, võib valmistada muusikariistu ise MAKING SIMPLE MUSICAL INSTRUMENTS abil.

Inimhääle kui instrumendi korrashoiust räägitakse lauluõpetajatele ja koorijuhtidele käsiraamatus THE DIAGNOSIS AND CORRECTION OF VOCAL FAULTS.

Kuigi enamiku nootidest EuroPublicationi raamatupes moodustavad poplaulude kogumikud, võib klassikahuvilinegi siit üht-teist leida, näiteks sarjas IT'S EASY TO PLAY ...MOZART, ...SCHUBERT, ...BEETHOVEN või I CAN PLAY THAT! (Bach, Händel, Classics, Viinese Waltzes).

Poodi huvitab väga, kas ka üksikute instrumentide noodid võiksid muusikutele huvi pakkuda. Praegu on võimalik valida viiuli, klaveri, akordioni, löökriistade, klassikalise kitarr'i jt. pillide nootide vahel. Kõik teie arvamusel on teretunud.

Demokraatlik on ka kaupluse töökorraldus. Hoolimata sellest, et tuhanded huviliste käed võivad trükiseid kahjustada, on kõik müügil olev nn. avariüleil. Müüjad juhatavad ja teenindavad teid ilma pealetükkivuseta.

Uus teenus kaupluses on Global Book Bank CD-ROMilt vastavalt raamatuhuvilise soovile mõne teema, autori vm. põhjal teabe hankimine. Näiteks on märgusõna MUUSIKA all 8510 nimetust viimaste aastate kirjandust. Võimalik on teid huvitavaid trükiseid Tallinna tellida otse kirjastustelt või Helsingi kesklao kaudu.

EuroPublications'i raamatukauplus sõlmib lepinguid raamatukogude, -kaupluse, õppeasutuste ja firmadega üle kogu Eesti. Vastastikusel kokkuleppel täpsustatakse soodustingimused. Rahuldada püütakse iga üksiku raamatuhuvilise soovet.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AP

Kai Idarand

Muusikaleht

Peatoimetaja: Mart Vainu. Korrespondent: Aaro Pertmann. Väljaandja AS BALBI Tallinn 34 (EE0034) pk 996. Teisipäeval ja neljapäeval 9.00—11.00 tel. 52 51 24. Honorari saab kätte Tallinn, Narva mnt. 5 II k., tuba 2 (tel. 43 77 33 või 43 77 51). Ka väljaspool Tallinna elavad inimesed saavad need pealinna külastades sealt kätte. Postiga honorare ei väljastata.

530